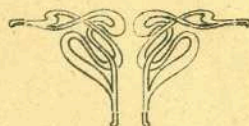

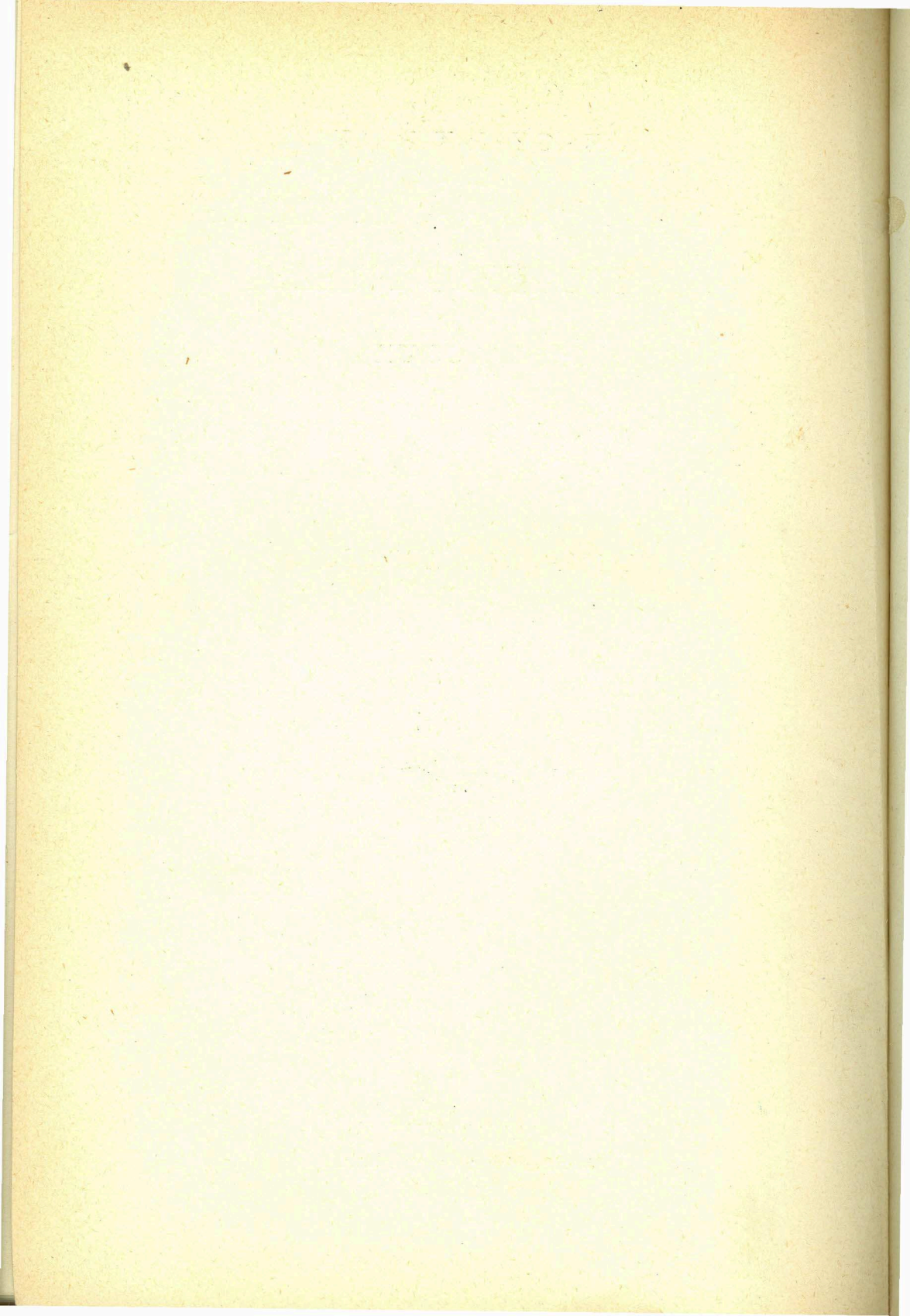
A MAGYAR KIRÁLYI
ÁLLAMI POLGÁRI ISKOLAI
TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET
(PAEDAGOGIUM)

ALMANACHJA

AZ 1915—1916. TANÉVRŐL.

BUDAPEST
FRITZ ÁRMIN KÖNYVNYOMDAJA
1916.

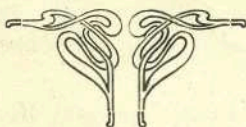

A MAGYAR KIRÁLYI
ÁLLAMI POLGÁRI ISKOLAI
TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET

(PAEDAGOGIUM)

ALMANACHJA

AZ 1915—1916. TANÉVRŐL.

BUDAPEST

FRITZ ÁRMIN KÖNYVNYOMDAJA

1916.

KIADJA
A MAGYAR KIRÁLYI ALLAMI POLGÁRI ISKOLAI TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET
IGAZGATÓSÁGA.

Történeti visszapillantás.

Az 1868. évi XXXVIII. t.-c., ú. n. Népoktatási Törvény szervezte hazánkban a polgári iskolákat és a felső népiskolákat: a polgári iskolákat, melyekbe az elemi népiskola 4-ik osztályának elvégzése után léphetnek a tanulók, fiúk számára 6 osztállyal (10—16 életév); a felső népiskolákat pedig, a teljes 6 osztályú népiskola bevégezése után, 3 osztállyal (12—15 életév).

Ez iskolákban alkalmazható tanítók *képesítéséről* úgy rendelkezik a törvény, hogy megkövetel az okleveles elemi népiskolai tanítóktól még egy külön szigorlatot, mely a kormánytól arra rendelt hatóság előtt teendő le (103. §.), azonkívül megengedi oklevél és külön szigorlat nélkül is olyanok alkalmazását, akik a tudományos irodalomban magukat kitüntették (135. §.). A jelöltek *képzéséről* azonban nem intézkedik a törvény.

A 103. §-ban elrendelt szigorlat hatóságát 1870-ben szervezte ugyan a kormány, a képzést magát azonban *Trefort Ágost* közoktatásügyi miniszter (1872—1888.) valósította meg 1873. szeptemberében. Innen kezdődik a polgári iskolai tanítóképző-intézetnek története.

1873. őszén nyílt meg az intézet, két éves tanfolyammal, a jelenleg is meglevő szakcsoportokkal, *Gyertyánffy István* igazgatása alatt, ki onnan kezdve 1898-ig állott az intézet élén. A várban, a régi műegyetemi épületben, az elemi tanítóképzővel közös helyiségben, de külön tanári karral szerveztetett az intézet. Tanárai kezdetben bejáró óraadók voltak, majd az elemi tanítóképzővel *közös tanári kar* szerveztetett oly módon, hogy az elemi képzőnek már meglevő tanári kara kiegészítettett annyira, hogy a polgári képző munkáját is elvégezhesse. 1875-ben lépett életbe az új rend, s onnan kezdve az elemi tanítóképzővel közös igazgatás és közös tanári kar vezetése alatt állott az intézet egészen 1879-ig.

E közös korszak elején, 1879-ben szerveztetett az intézetben a *gyakorló polgári iskola*. Innen kezdve a polgári iskolai tanítóképzés minden kellékét szervesen egyesíti magában az intézet.

Addig a jelöltek egyik községi polgári iskolába jártak be a tanítás szemlélésére és gyakorlatára.

Az 1881. évben a polgári iskolai tanítóképző tanfolyama 3 évre terjesztetett ki; ma is ennyi.

Az 1883. évben az addigi szűk, bérelt helyiségből átköltözött az intézet saját épületébe, mely a krisztinavárosi Győri-úton 5638/3 négyszögöl területű telken épült. Itt talált elhelyezést a polgári iskolai tanítóképző a maga gyakorló iskolájával, az elemi iskolai tanítóképző szintén a maga gyakorló iskolájával és végül 1887-től kezdve a tanítóképző-intézeti tanárokat képző tanfolyam, a későbbi Apponyi-kollégium. Valamennyi közös igazgatás alatt. Az itt egyesített iskola-komplexum lehetségessé tette pl., hogy az elemi gyakorló iskolába belépő 6 éves gyermek folyton az intézet kötelékében maradva 24 éves koráig, mint tanítóképző-intézeti tanár hagyhassa el az intézetet, amint erre már volt is eset. Az iskola-komplexum hosszadalmas hivatalos neve helyett szokásba jött s ma már ország-szerte el van terjedve a rövidebb „Paedagogium“ elnevezés.

De a tanári kar kétfelé való elfoglaltsága, amihez harmadikul járult 1887 óta a tanítóképző-intézeti tanárképző tanfolyam ellátása is, nagyobb tehernek bizonyult, hogysem ébren ne tartotta volna az elkülönítés vágását. Különösen érezte a tanári kar a felelősség súlyát abban az irányban, hogy nem szentelheti összes munkásságát a polgári iskolai tanítóképzőnek, mely az ország egyetlen ilyen célú intézete. Állandó törekvése volt tehát igazgatójával élén a tanári karnak az, hogy a kétféle képzőintézet mindenike külön tanári karral láttassék el. Ennek folytán lassanként úgy alakult az állapot, hogy 1896-ban már csak az igazgató és a paedagogia tanára volt közös, a régi tanári gárda megmaradt a polgári képzőnek s az elemi képző is megkapta a kiváló fiatal erőkből összeállított külön tanári karát.

Ebben az állapotban hagyta el az intézetet első szervezője, *Gyertyánffy István*, midőn nyugalomba vonult. Utódja lett régi munkatársa, *dr. Kiss Áron*, a paedagogia tanára. Az ő igazgatása alatt még tovább fejlődött az intézet önállósítása, megjövén fokozatosan a tényleges különválásnak a formális szankciója is.

A teljes önállósítás első jelentősebb mozzanata az volt, hogy a polgári iskolai tanítóképző felügyelete kivétellett a kir. tanfelügyelő hatásköréből, ahová az elemi iskolai tanítóképzővel való közössége folytán került volt. *Dr. Wlassics Gyula* közökt. miniszter 1897-ben a polgári isk. tanítóképző-intézetnek és a polgári iskolai

tanítónöket képző Erzsébet Nőiskolának a felügyeletét *dr. Pauer Imre* egyet. nyilv. r. tanárra bízta, ki mint felügyelő a *curator* címet viselte. Az ő curatorsága alatt az elemi iskolai tanítóképző-intézet igazgatása is elkülönítettett, valamint — amennyire a közös terület engedte — iskolai és internátusi helyiségei is. A curator alatt megkezdődött a tanári javadalmazásnak akadémiai fokra való emelése. Közben 1901-ben életbe lépett az intézet új tanulmányi rendje és tanterve.¹⁾ Miután Pauer curatorsága alatt még újra szerveztették az intézet tanulmányi és vizsgálati rendje,²⁾ 1906-ban megvált a curatorságtól. Ez az állás azután meg is szűnt, úgy, hogy az intézet most közvetlenül a miniszterium fennhatósága alá tartozik. Az 1906. évben *gróf Apponyi Albert* vall.- és közokt. minisztertől kiadott szervezeti szabályzat³⁾ az intézetet közvetlenül a miniszterium felügyelete alá helyezi.

Egy évvel később, 1907 nyarán nyugalomba vonult *dr. Kiss Áron* igazgató is, több mint 40 évi szolgálat után, amelyből 32-t ez intézetnek szentelt. Utódjául *dr. Vámgel Jenő* egyet. m. tanár, a biológia tanára neveztetett ki. Az ő működése alatt gyorsan érett meg a teljes különválás vetése. Eleinte, kivéven a köztartást, teljesen elkülönítettett a polgári és elemi tanítóképző intézetek gazdasági ügye is. Közben Apponyi Albert miniszter elhatározta, hogy az elemi iskolai tanítóképzőt kiköltözteti. Az építkezés költségeit fel is vette az 1908. és 1909. évi költségvetésbe. Magát az építkezést az 1909. évben kezdték meg, úgy hogy 1911. évben az építkezés befejeztetvén, az elemi iskolai tanítóképző-intézet 1911. június hóban kiköltözött és helyiségeit a polgári iskolai tanítóképző-intézet át is vette. A helyiségek átalakítási nagy munkáját a nagy szüneti időben elvégezték. Ily módon az egyes szemináriumok kibővítették, a gyakorló polgári iskola és az internátus pedig külön-külön épületet kapott. Ez átalakítási költségek 70.000 koro-

¹⁾ Az állami polgári iskolai tanító- és tanítónőképző-intézetek tanterve. (Kiad. a vallás- és közokt. m. kir. miniszter 1901. évi május hó 22.-én 498. eln. sz. a. kelt rendeletével.)

²⁾ Szabályzat a felső nép- és polgári iskolai tanítók és tanítónők képeztő vizsgálatáról. (Kiad. a vallás- és közokt. m. kir. miniszter 1912. évi febr. hó 19.-én 593. eln. sz. a. kelt rendeletével.)

³⁾ A m. kir. állami polgári iskolai tanító- és tanítónőképző-intézetek szervezete és rendtartási szabályai. (Kiad. a vallás- és közokt. m. kir. miniszter 1909. augusztus hó 16.-án 70512. szám alatt kelt rendeletével.)

nába kerültek. Az 1911/12. tanév tehát már az újonnan átalakított és tetemesen kibővített helyiségekben folyt le.

Azóta azután a Paedagogium felszabadulván minden közös gátló kötelektől, tisztán a maga fontos hivatásának élhetett és él. Az illetékes tényezők pedig saját hatáskörükben minden lehetőet megtesznek az intézmény fejlesztése és evvel együtt a polgári iskolai kérdés megoldása érdekében. Igaz ugyan, hogy a mostani idő, midőn Hazánk és az egész monarchia dicső szövetségeseivel együtt hatalmas, emberfölötti küzdelmet folytat mindnyájunk boldog jövődjéért, mely küzdelem úgyszólván minden erőnket lefoglalja, nagyobb szabású reformok megalkotására kevésbé alkalmas, más részről azonban teljesen bízunk a magyar közoktatásügy jelenlegi vezérében: *dr. Jankovich Béla* miniszterben, — akinek intézetünk és evvel együtt az egész polgári iskola iránt tanúsított benső s állandó érdeklődéséről és atyai jóindulatáról bő alkalmunk volt és van igaz örömmel meggyőződni, — hogy e fontos kérdéseket is sikeresen fogja megoldani a hazai tanügy és a magyar kultúra javára.

Az 1915—16. tanév nevezetesebb eseményei.

1. *A háború.* — A jelen iskolai évet is a világháború viharai közt zártuk le. Természetesen ennek a hatásai alól nem vonhattuk ki magunkat, amiért az 1915/16. tanév sem lehetett normális lefolyású. Az intézet helyiségeit a Vörös Kereszt-Egylet a folyó iskolai évben is hadi kórház gyanánt foglalta le és így az intézet tulajdonképpen hajléktalanná válván, az előadásokat nagyon is megfogyott hallgatóság számára (az év végén csak 25 hallgató volt!), háborús órarenddel, váltakozó félnapokon az I. ker. elemi népiskolai tanítóképző intézetben tartottuk, mindezt kiegészítették a háborús drágaság miatt a nehezebb megélhetési viszonyok, a háborús hírek által keltett izgalmak stb. Ezek mind olyan súlyos tényezők voltak, amelyek egész évi munkálkodásunk képét nagyban módosították.

Az említett nehézségek nagyon is próbára tették a vezetőség, a tanári kar és a hallgatóság tevékenységét és ügybuzgalmát. E kivételes viszonyokhoz azonban kénytelenek voltunk alkalmazkodni, azokhoz hozzászokni és az előforduló nehézségeken való átvezető utakat megkeresni. Csakis így sikerülhetett a hazaszeretet jegyében, a kötelességtudásnak biztos érzetében elérnünk azt, hogy a tanítás folytonosságát — a különféle zavaró körülmények mellett is — egész éven át gyümölcsözően fentarthattuk, továbbá hogy a tanévet aránylag szabályszerűen bevégezhattük és végül hogy a tanári kar jó és lelkiismeretes, építő és alkotó munkát végezhetett.

A magyar szent korona országainak Vörös Kereszt-Egylet által az intézeti helyiségeknek hadi kórházzá való átalakítása a Paedagogiumnak úgy belső, mint külső életét nagyban átformálta. Ezen változásokról, valamint az úgynevezett „háborús“ intézkedésekről is beszámolt az intézetnek 1914/15. tanévi Almanachja; épen azért ezen gátló körülményeket, ú. m.: a megfelelő tanítási helyiségek és internátus hiányát, a szertárak, gyűjtemények, könyvtáraknak a tanítás érdekében kellő ki nem használhatóságát, az előadási kísérletek és bemutatásoknak nehézségét, az igazi megszokott szemináriumi életnek ki nem fejlődhetését, az idegen helyen, háborús órarenddel, váltakozó félnapokon délelőtt (hétfőn, szerdán és pénteken) 8—2-ig és délután (kedden, csütörtökön és szombaton) 2—8-ig való tanítást, a segédszemélyzetnek csekély számát, a tanári

karnak és egyes tagjainak az ifjúság vezetésében és nevelésében való részvételi nehézségeit stb.-t stb.-t egyszerűen csak felemlítjük, hivatkozván mindazokra, amiket e tekintetben már az elmúlt évi Almanachban részletesen előadtunk.

A tények azt igazolják, hogy a tanári kar az elmúlt évben is úgy egészében, mint minden egyes tagja külön-külön is nagy igyekezettel, a kötelességtudás teljességével iparkodott a magyar tanügyet, a hazai kulturát igaz szívből szolgálni és a polgári iskolai tanárképzés tökéletesítéséhez hozzájárulni. Példaadásukban, társadalmi tevékenységükben és irodalmi munkálkodásukban első sorban azon nevelői és tanítási cél érvényesült és lebegett lelki szemeik előtt, hogy a hazának nehéz viszonyok közt is kötelességtudó, el nem csüggedő, kellően kiművelt és jó tanító paedagogusokat nevelhessenek, akik azután kint az életben megszeretvén a polgári iskola és hivatásukból származó foglalkozást, a polgári iskolának igaz, lelkes és kötelességtudó tanárai legyenek. Intézetünknek, mint a magyar kulturélet egyik fontos tényezőjének, nemzetünk műveltségének előrehaladásával mindig egy ütemben kell fejlődnie.

Mindnyáján érezzük a világháború romboló hatásait. A háború azonban legsúlyosabban és nagy mértékben érintette a Paedagogiumnak úgy itthon maradt, mint hadbavonult tagjait.

A tanév elején beiratkozott 54 hallgató, évközben hadbavonult 26 hallgató, 1 meghalt, 2 kimaradt, úgy hogy a tanév végén csak 25 jelölt volt.

Az 1915/16. tanévben az intézet kötelékéből hadbavonult és az itthon maradt jelölteknek szak- és évfolyamonkénti számát a következő táblázat mutatja:

Évfolyam	1915. okt. hóban hadbavonult	1915. dec. hóban hadbavonult	1916. jan. hóban hadbavonult	Évközben kimaradt vagy meghalt	A tanév végén maradt	Összesen
A) Nyelv- és történettudományi szakcsoport:						
I. évfolyam...	5	2	2	1 (kim.)	6	16
II. " ...	—	1	3	1 (kim.)	7	12
III. " ...	—	—	2	2 (1 meghalt) (1 kim.)	3	7
B) Mennyiség-és természet-tudományi szakcsoport:						
I. évfolyam...	1	—	1	—	3	5
II. " ...	1	3	—	—	3	7
III. " ...	1	3	—	—	3	7
Összesen ...	8	9	8	4	25	54

A tanév folyamán tehát 26 paedagogiumi hallgató lett katonára. Ha ehhez a számhoz hozzáadjuk még az elmúlt 1914/15. tanévben hadbavonult paedagogiumi hallgatók számát: 175-öt, továbbá az Apponyi-kollégium hadbavonult tagjainak számát: 21-et, akkor a Paedagogium tényleges hallgatói közt — nem számítván a volt hallgatókat — 222 hadbavonult tag van.

A harcok mezején, hősi küzdelmekben elesett és résztvevő hallgatóink neveinek megörökítésére szenteljük a következő lapokat addig is, míg a tanári kar által elhatározott „Emlékkönyv” megjelenhetik, míg az elesett hősök nevét hirdető márványtáblát az intézeti épületen, előkelő helyen elhelyezhetjük, arcképük pedig keretbe foglalva a díszteremben kifüggeszthető lesz.

Az intézet kötelékéből hadbavonultak pontos adatait az igazgatóság megkeresésére az egyes hallgatók hozzátartozói szolgáltaták. Mindössze 20 hallgatóról csak a bevonulás idejét tudjuk, a róluk szóló többi háborús adatok azonban hiányoznak, dacára annak, hogy az illetők szüleit a megfelelő adatok közlésére többszörösen felkértem.*)

Az ilyformán beérkezett adatokból megállapítható, hogy kitüntetést kaptak:

Kitüntetést kaptak.

A) A paedagogiumi hallgatók közül.

a) *Bronz vitézségi érmet:*

1. Eisrich Pál	4. Richter Ferenc
2. Leitmann Szaniszló	5. Szibner János
3. Petrencsik Miklós	6. Szijj János

b) *Kis, azaz II. oszt. ezüst vitézségi érmet:*

1. Bódy Kornél	6. Göndör Ferenc
2. Bolarics Jenő	7. Grivu Elek
3. Dalibor Ede Ödön	8. Jós György
4. Forgács István	9. Kendefy Vilmos
5. Geiszler Gyula	10. Kolarov Iván

*) Az adatok hiányoznak: általános mozgósításkor bevonult 5, — 1914. okt. hóban bevonult 6, — 1915. május hóban bevonult 2, — 1915. okt. hóban bevonult 1, — 1915. december hóban bevonult 3 és 1916. január hóban bevonult 3, vagyis összesen 20 hallgatóra vonatkozólag. — A beérkezett válaszokat az igazgatóság elteszi és az ú. n. háborús irattárban helyezi el.

11. Kolb Ödön	16. Rozlosnik Jenő
12. Kristóf Rezső	17. Rűzsás Antal
13. Nagy Lajos	18. Szántó László
14. Pirovsky Lajos	19. Steger Ferenc
15. Reisz György	20. Wolszky István

c) *Nagy, azaz I. oszt. vitézségi érmet:*

1. Baranyai Géza	9. Horváth Ferenc
2. Burkovits Ferenc	10. Kendefy Vilmos
3. Dalibor Ede Ödön	11. Klauszmann Albert
4. Demián Péter	12. Mengel Dániel
5. Dundler Gyula	13. Merva Gyula
6. Fülöp Zoltán	14. Moller Ignác
7. Gink Imre	15. Számpl Pál
8. Gönczy János	16. Wittmann József

d) *Signum Laudis:*

1. Száva Albert	2. Vanek Géza (felterjesztve)
3. Dalibor Ede Ödön (felterjesztve)	

e) *III. oszt. katonai érdemkeresztet:*

1. Kolb Ödön

f) *Vaskeresztet:*

1. Geiszler Gyula (felterjesztve)	2. Nagy S. Lajos (felterjesztve)

B) *Apponyi-kollégiumi tagok közül.*

a) *Kis, azaz II. oszt. ezüst vitézségi érmet:*

1. Hajdu Sándor	3. Mártonffy Károly
2. Kiss József	4. Somogyi István

b) *Nagy, azaz I. oszt. ezüst vitézségi érmet:*

1. Kiss József	3. Szabó József
2. Mengel Dániel	

c) *Koronás érdemkeresztet:*

1. Kiss József

d) *Vaskeresztet:*

1. Kiss József

Vagyis:

Egy kitüntetést kapott 38 paedagogiumi hallgató és 6 Apponyi-kollégiumi tag.

Két kitüntetést kapott 4 paedagogiumi hallgató.

Három kitüntetést kapott 1 paedagogiumi hallgató.

Négy kitüntetést kapott 1 Apponyi-kollégiumi tag.

Az intézet kötelékéből bevonult 1914/15. és 1915/16. tanévi hallgatók közül hogy hány halt hősi halált, hogy hány hallgató tűnt el, vagy hogy hány került és minő fogságba, továbbá hogy hányan teljesítenek még legkülönfélébb harcéli, segéd- vagy egyéb katonai szolgálatot, kitetszik a következő táblázatos kimutatásból:

Kimutatás

az 1914—15. és 1915—16. tanévben katonai szolgálatra az intézet kötelékéből bevonult hallgatókról.

		Paedagogiumi hallgatók	Apponyi- Kollégiumi tagok	Összesen
1.	Hősi halált haltak	17	4	21
2.	Eltűntek, halálozásuk kétes	6	—	6
3.	Fogságba kerültek :			
	a) orosz fogságba	41	4	45
	b) olasz "	3	—	3
	c) francia "	1	—	1
4.	Hadiszolgálatot teljesítenek :	138	13	151
	Összesen	206	21	227

Az intézet kötelékéből 1914/15. és 1915/16. évben hadbavonult hallgatóinknak katonai tevékenységét különben az alábbi adatok legjobban demonstrálják. Megjegyezzük, hogy mindegyik hadbavonultnál zárójelben van közölve az illetőnek szakcsoportja és évfolyama, továbbá az adat beérkezésének ideje.

A) A paedagogiumi hallgatók közül:

a) *Hősi halált haltak:*

Biczó János 1914. augusztus 2.-án vonult be a 20. honvéd gyalogezredhez. Résztvett a lublini előrenyomulásban, majd október elején Ravaruszkánál shrapnellsebet kapott mint hadapród. Újra a harcra ment, mint zászlós. Mint egy tiszt járőrnek önként jelentkező parancsnoka, ki 80 lépéssel ment csapata előtt, sebesült meg. A robbanó golyó alsó lábszárát roncsolta szét, egy másik golyó bal alsó karjába fúródott. Súlyos sebesülése dacára járőrével felvettette a tüzelést, s mikor a kért megerősítés megérkezett, a nagy tülerőben lévő oroszokat visszaűzte. Miután lábát amputálták, 1915. aug. 21-én Csernoviczban sebébe belehalt. (II. B. 1915. X. 4.)

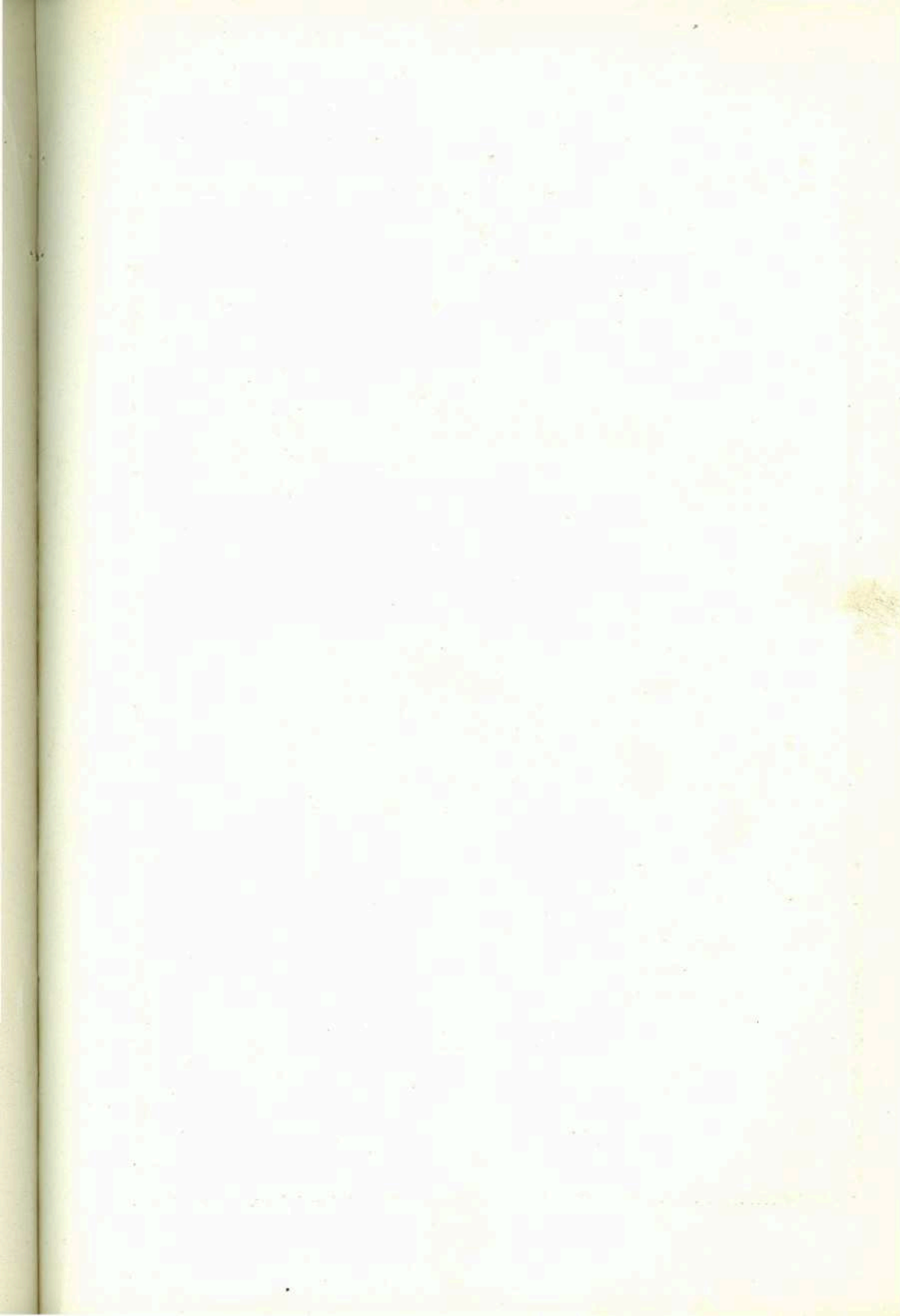
Bocz Péter az általános mozgósításkor vonult be a brassói 24. honvéd gyalogezredhez. 1915. febr. 4-én a dési 32. honvéd gyalogezredhez helyezték át. Március 15-én a harcra vezényelték mint hadapródot. Május 12-ike körül Orosz-Lengyelországba jutott, ahol Kuzinek község mellett kötelességének hű teljesítése közben május 28-án ellenséges golyótól találva, hazájáért hősi halált halt. Bajtársai máj. 28.-án Olbierzowize község temetőjében örök nyugalomra helyezték. (III. B. 1916. VII. 13.)

Cserényi János a mozgósításkor vonult be mint póttartalékos. 1914. okt. 12.-én irt utoljára a galíciai harcterről. Halotti jelentés szerint 1914. dec. 9.-én fejlővést kapott, s hősi halált halt. Galiciában temették el. (II. B. 1916. VII. 20.)

Eckhardt Mátyás a soproni 18. honvéd gyalogezredhez vonult be 1914. okt. 26.-án. Még május 17.-én üdvözlét küldte az északi harcterről mint hadapród, de már május 24.-én fejlövés következtében hősi halált halt. (II. B. 1915. VIII. 21.)

Horváth Ferenc 1914. október 26.-án vonult be a székesfehérvári 69. közös gyalogezredhez. Majd Pilsenbe került mint kadét. A dobrotwói ütközet után megkapta a nagy ezüst vitézségi érmet. Későbbi véres ütközetekben is tevékeny részt vett s 1915. őszén hősi halált halt. (II. B. 1916. VIII. 10.)

Jekkel Gyula 1915. május 15.-én vonult be a besztercebányai 16. honvéd gyalogezredhez. Ideiglenesen szabadságolva volt. Szabadságának letelte és a képesítő oklevélnek megszerzése után 1915. október hóban az olasz harcra vezényelték. Legutóbbi értesítését az orosz frontról küldte mint hadapród őrmester. 1916. június 30.-án, mikor rohamra vezette csapatát, ellenséges golyótól szíven találva hősi halált halt. Pustamyty mellett külön sírba temették. (III. A. 1916. VII. 27.)

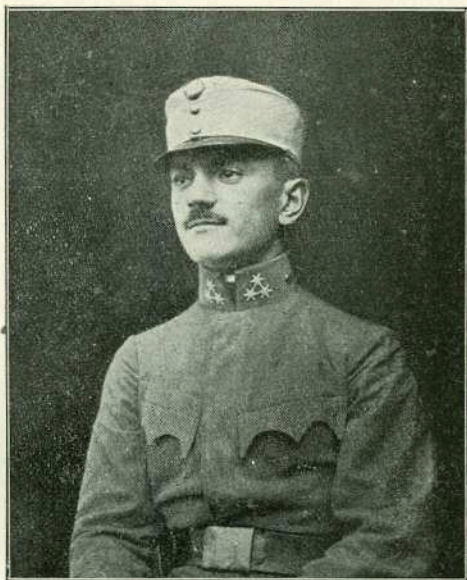

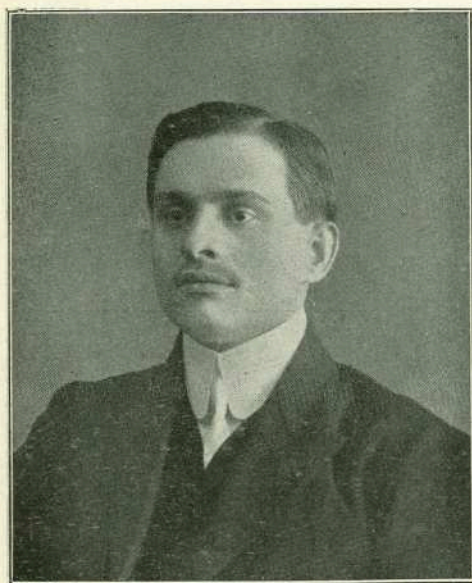
Hősi halált halt paedagogiumi hallgatók.

Ruzsás Antal.

Schrodisz János.

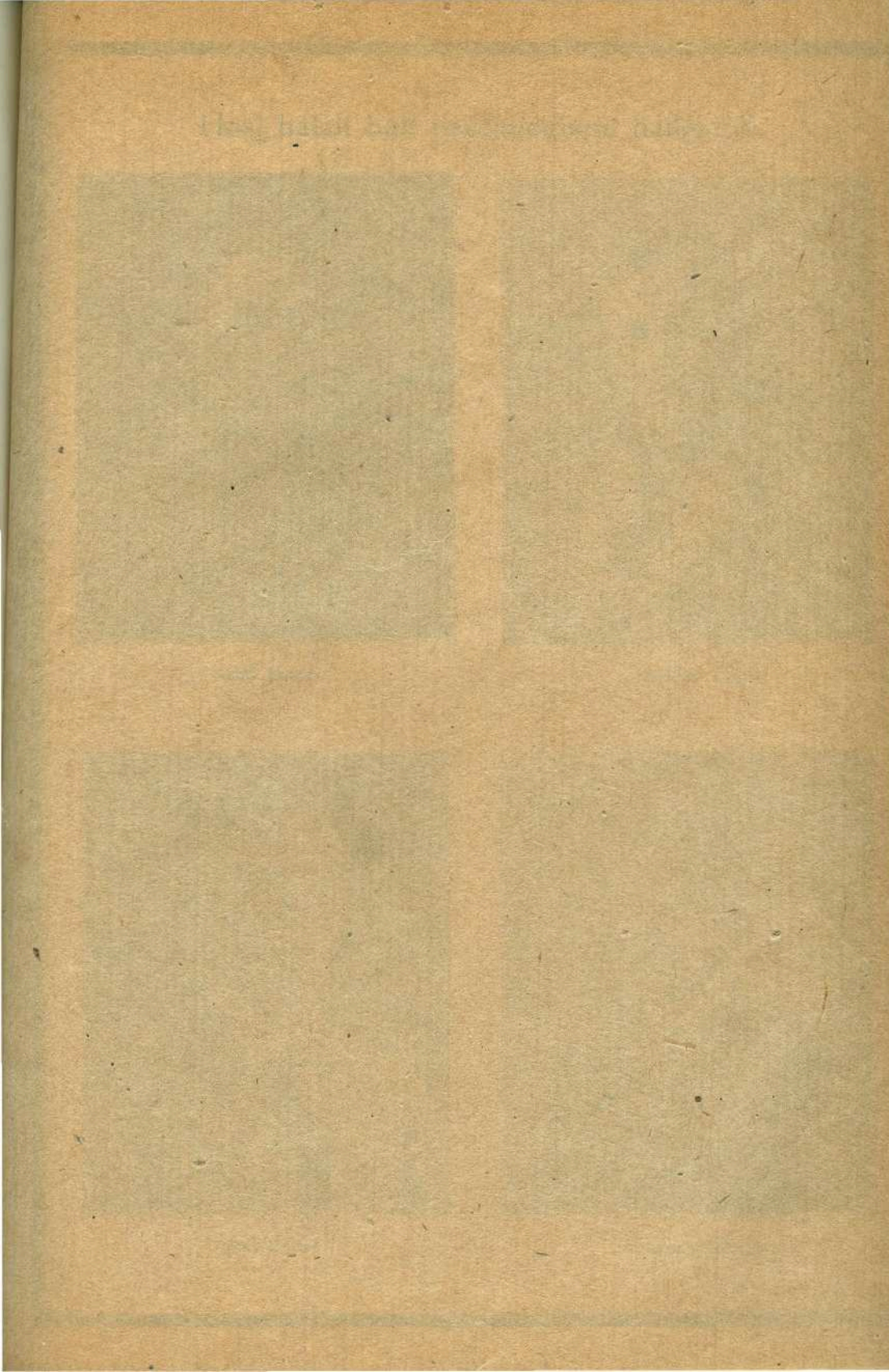

Mikita László.

Bócz Péter.

Hősi halált halt paedagogiumi hallgatók.

Ruzsás Antal.

Schrodisz János.

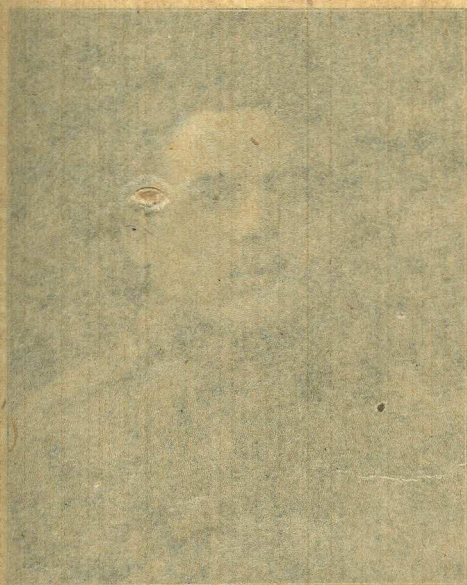
Miksa László.

Bocz Péter.

Hősi halált halt paedagogiumi hallgatók.

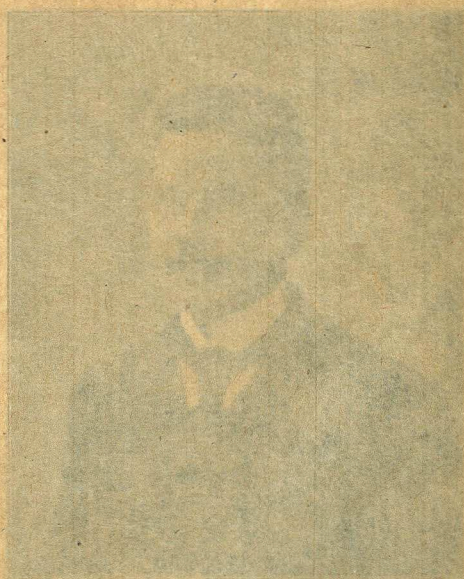
Sebő János.

Zatykó Lajos.

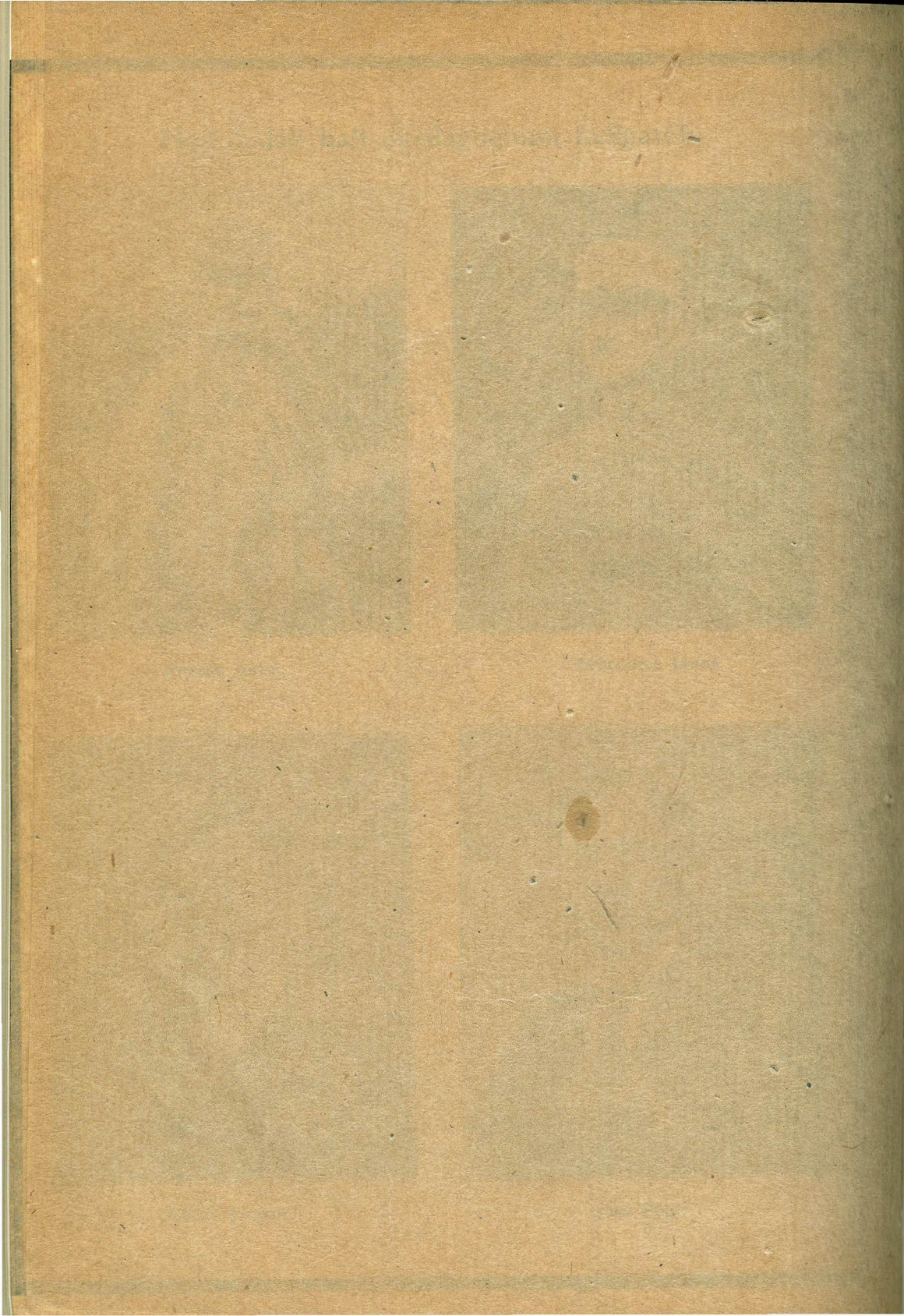

Kicsi Endre.

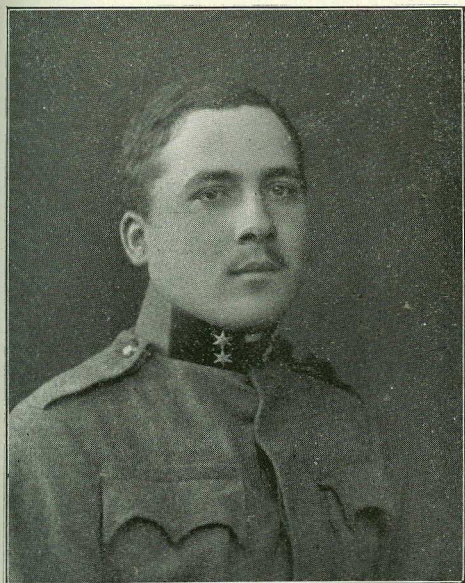
Csorányi János.

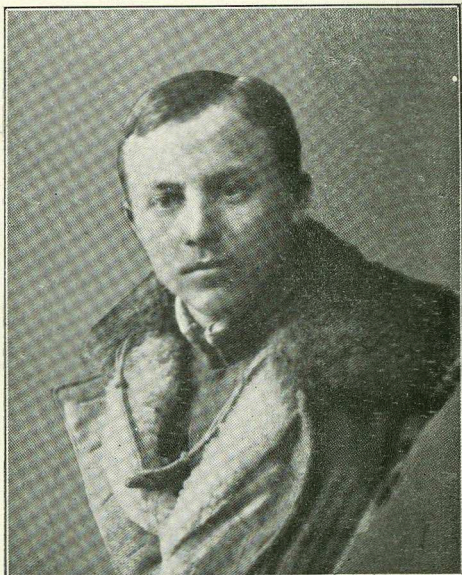

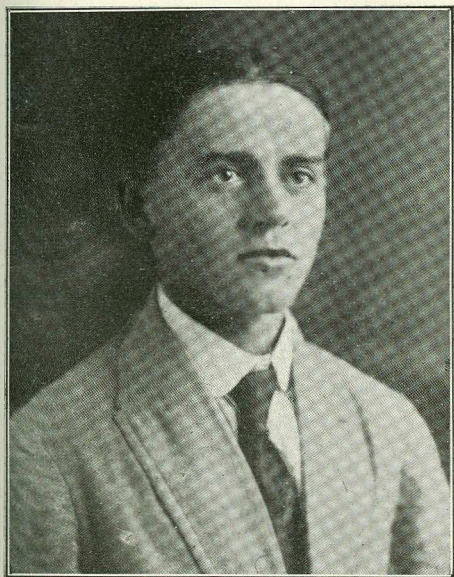
Hösi halált halt paedagogiumi hallgatók.

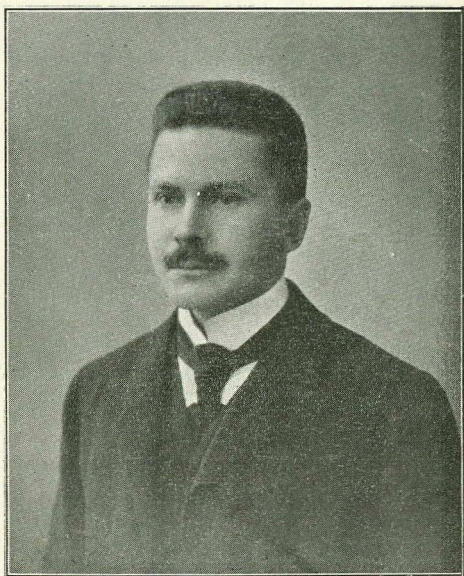
Sebő János.

Zatykó Lajos.

Kicsi Endre.

Cserényi János.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

CHICAGO, ILL. 60607

1968

1969

1970

1971

1972

1973

1974

1975

1976

1977

1978

1979

1980

1981

1982

1983

1984

1985

1986

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

Jós György 1914. október 26.-án vonult be egyik budapesti honvéd gyalogezredhez. 1915. júl. 30.-án indult az északi harctérre, mint hadapródjelölt. Szept. 14.-én Pogoreley mellett, Volhyniában ellenséges golyótól találva, hősi halált halt. Pogoreleynél, a templom kerítésének belső oldalán hét egymás mellett levő sir közül az első szélőben van eltemetve. Hősi halála után megkapta a II. oszt. ezüst vitézségi érmet. (II. A. 1916. VIII. 1.)

Kicsi Endre 1914. október 24.-én vonult be a brassói 24. honvéd gyalogezredhez. Tavasszal vitték a harctérre mint hadapródot. Az északi harctéren hősi halált halt. Halálának ideje és helye ezideig ismeretlen. (I. B. 1916. VII. 27.)

Kolárov Iván* 1914. augusztus 25.-én vonult be Gyulára, mint egyéves önkéntes. November 1.-én Lugosra helyezték. Itt elvégezve a tiszti iskolát, hadapródjelöltté lett. 1915. április 15.-én, március 1.-i hatállyal zászlóssá nevezték ki és a kárpáti harctérre vezényelték. Május 16.-án Przemysl délkeleti részén Tomanowicénél kapta a parancsot állandó támadásra. Három nap és három éjjel hősiezen harcolt, majd a negyedik nap délutánján, mikor új rohamra akarta vezetni csapatát, ellenséges golyótól találva hősi halált halt Tomanowice mellett május 19.-én. Eltemették a Knikienice előtti 260. sz. hid mellett. Hősi halála után 1915. okt. hó folyamán vette át édes anyja a II. oszt. ezüst vitézségi érmet. (III. A. 1915. XI. 18.)

Massa László 1915. május 15.-én vonult be a katonasághoz. Hősi halált halt az északi harctéren. Közelebbi adatok hiányoznak. (I. A. 1916. VIII. 6.)

Mikita László 1914. augusztus 1.-én vonult be mint póttartalékos a 65. közös gyalogezredhez Munkácsra. Mint káplár harcolt a galíciai harctéren. 1915. június 9.-én a galíciai Tyskowce mellett 11 hónapi küzdelem után hősi halált halt. Bajtársai külön sirba temették, keresztfát állítottak neki. (I. A. 1915. VII. 27.)

Ruzsás Antal 1914. augusztus 26.-án vonult be a veszprémi 31. honvéd gyalogezredhez. Mint hadapród Veszprémben teljesített katonai szolgálatot. A pozsonyi gépfegyver tanfolyam elvégzése után 1915. jun. 2.-án az északi harctérre vezényelték. Jul. 2.-án a 2. kraszniki csatában egy roham alkalmával mindkét lábán, valamint a jobb vállán három sebből vérezve összeesett. Elszállították, s a fellépő vérmérgezés miatt az orosz határ előtt jobb lábát amputálták. Helyzete javult, de mikor tovább vitték, a San-part menti Rudnikban roszszul lett és 10 napi szenvedés után jul. 12.-én meghalt. Elhunytá után a II. oszt. vitézségi éremmel tüntették ki. (II. A. 1916. VII. 2.)

Sebő János 1914. október 26.-án vonult be Pozsonyba. Mint hadapródjelölt ment a harctérre. Az orosz fronton mint hadapród 1915. aug. 27.-én hősi halált halt. (II. A. 1916. V. 7.)

*) Arcképe az 1914/15. évi Almanachban található.

Schródisz János 1915. május 15.-én vonult be a katonasághoz. A ski-tanfolyam elvégzése után 1916. márc. 13.-án az északi harc-térre vezényelték hadapródi rangban. Egy roham alkalmával golyó fúródott altestébe s hősi halált halt. (I. B. 1916. VII. 26.)

Tóth Lajos*) 1914. augusztus 24.-én vonult be a budapesti 29. honvéd gyalogezredhez. Mint önkéntes őrvezető került a harc-térre. 1915. május 18.-án a Drohobyc mellett vívott ütközetben egy shrap-nellgolyótól találva könnyen megsebesült. Gyógyulás közben tifuszba esett, amelybe belehalt a budapesti 16. számú helyőrségi kórházban. — Tóth István, lévai kegyesrendi főgimnáziumi igazgató, unoka-öccse halálának örök emlékezetére 1000 koronás alapítványt tett az Ifjúsági Segítő-Egyesületben. (II. A. 1915. VII. 10.)

Töröcsik Sándor 1915. dec. 6.-án vonult be a budapesti 29. honvéd gyalogezredhez. 1916. jún. 18.-án vezényelték mint önkéntes tizedest az északi harc-térre, hol jún. 30.-án bajtársai levelei szerint a Luck körüli harcokban hősi halált halt. (II. B. 1916. VII. 21.)

Zatykó Lajos 1914. október 26.-án vonult be. Lugosra került a tiszti iskolába, melynek elvégzése után mint hadapródjelölt 1915. ápr. 11.-én az orosz harc-térre vezényeltetett. Sikeres járőrszolgálataiért soronkívüli hadapróddá léptették elő. Május 28.-án került az isonzói frontra, ahol júl. 7.-én súlyos tifuszba esett. Mint lábadozó 8 heti szabadságot kapott. Dec. 3.-án visszavezényelték előbbi helyére a gépfegy-ver osztaghoz. 1916. január 1.-én megkapta a hadnagyi kinevezését. Február 24.-én gránáttól találva, hősi halált halt. Bajtársai Buko-viceán temették el. (III. B. 1916. VII. 17.)

*) Arcképe az 1914/15. évi Almanachban található.

b) Eltűntek, vagy haláluk még nem teljesen biztos:

Eisrich Pál 1914. aug. 25.-én vonult be a budapesti 1. honvéd gyalogezredhez. Március elején mint önkéntes tizedest a harc-térre vitték; részt vett a kárpáti harcokban. Az északi harc-terről az olasz frontra vezényelték, ahol hadapródjelöltté nevezték ki és bronz vitézségi éremmel kitüntették. Hivatalos értesítés szerint Görz-nél 1915. okt. 16.-án eltűnt. (III. B. 1916. VII. 27.)

Molnár Sándor 1915. május 15.-én vonult be a gyulai 2. honvéd gyalogezredhez. 1916. febr. 19.-én mint hadapród indult az északi harc-térre. Jún. 4.-én állítólag Okna mellett elesett. Hivatalos érte-sítés még nem érkezett. (I. A. 1916. VII. 31.)

Stéger Ferenc 1914. augusztusában vonult be a 14. honvéd gya-logezredhez. 1915. febr. 19.-én került a harc-térre. Részt vett a kár-páti harcokban; jelenleg az orosz-lengyelországi harc-téren küzd; meg-kapta a kisézüst vitézségi érmet, hadnaggyá lépett elő. Neki címzett

levelek július hó végéről „eltűnt” jelzéssel jöttek vissza. (III. B. 1916. VIII. 10.)

Tóth Imre 1914. július 26.-án bevonult a 83. közös gyalogezredhez, mint póttartalékos. Az orosz harc téren küzdött mint tizedes 1915. nov. hó 20.-ig. Katonák állítása szerint az oroszok foglyul ejtették e napon, mások azt mondják, hogy meghalt. Ezideig biztosat nem tudunk róla. (II. A. 1915. X. 20.)

Turner Ferenc 1914. október 26.-án vonult be a 16. honvéd gyalogezredhez mint egyéves önkéntes. Először a bukovinai harc téren volt, ahonnan a déli harc térré vezényelték. Ott eltűnt. (I. A. 1916. VIII. 2.)

Zimmermann Károly 1915. május 15.-én vonult be a gyulai 2. honvéd gyalogezredhez mint egyéves önkéntes. Ezredével Kolozsvárra helyezték át. Dec. 1.-én mint hadapród az északi harc térré vezényeltetett. 1916. jún. 10.-én mint zászlós Okna mellett állítólag orosz fogságba került, mások szerint mellövés következtében elvérzett. Hivatalos értesítés eddig még nem érkezett. (I. A. 1916. VII. 28.)

c) *Fogságba kerültek:*

a) *Orosz fogságba:*

Bolarics Jenő katonai szolgálatot teljesített a lugosi 8. honvéd gyalogezrednél mint egyéves önkéntes. 1915. szept. 24.-én hadapródi rangban a bukovinai harc térré vezényelték. Számos ütközetben vett részt. A II. oszt. ezüst vitézségi érdemkereszttel tüntették ki. 1916. jún. 10.-én Okna mellett orosz fogságba esett. (II. B. 1916. VII. 13.)

Breszár János 1915. május 15.-én vonult be a pécsi 19. honvéd gyalogezredhez mint egyéves önkéntes. 1915. november 30.-án indult mint hadapród az északi harc térré. 1916. január 19.-én Raranczétól északra fejlővést kapott. Először a csernovitzi, majd a kaposvári kórházban feküdt. Felgyógyulva máj. 9.-én ismét az északi harc térré vezényelték. Jún. 30.-án felderítő szolgálatra önként jelentkezett, amikor az oroszok mint zászlóst embereivel foglyul ejtették. A II. oszt. ezüst vitézségi érem tulajdonosa. (I. A. 1916. VII. 26.)

Castiglione László 1915. május hó 15.-én katonai szolgálatra bevonult. Végezte a pákozdi tiszti iskolát. Majd egy hónapra a 30. honvéd gyalogezredhez helyezték át. Ott a továbbképző tiszti iskolába került, ahol megbetegedett s 2 hónapot kórházban töltött. Felépülése után csapattestéhez került. 1916. jan. 20.-án mint szakaszvezetőt az északi harc térré vezényelték. Utolsó levelezőlapját mint hadapródjelölt küldte. Hivatalos értesítés szerint jún. 4.-én Horosontz községtől északra eltűnt, illetőleg fogságba került. (II. A. 1916. VII. 27.)

Csulah Károly 1915. május hó 15.-én vonult be Prágába. Ugyanazon év okt. hó 15.-én galíciai harc térré ment. F. é. július hó 3.-án egészségesen orosz fogságba került. Zászlós. (I. B. 1916. VIII. 10.)

Demián Péter 1914. augusztus 2.-án vonult be a 63. közös gyalogezredhez mint tartalékos zászlós. Augusztustól novemberig a galíciai, majd novembertől az orosz lengyelországi harc téren küzdött.

Három hónapig mint századparancsnok működött. Januárban megkapta az I. oszt. ezüst vitézségi érmet, mert századával nagy orosz erőket feltartóztatva, lehetővé tette ezredének átkaroló támadását. 1915. július 3.-án mint hadnagy orosz fogságba került. Chvalinok, oroszországi városban van internálva. (III. A. 1916. VII. 12.)

Egri Endre 1914. október 26.-án vonult be a 12. honvéd gyalogezredhez. 1915. április 30.-án a harcra vezényelték mint hadapródot és Orosz-Lengyelországban harcolt. 1915. július 7.-én orosz fogságba került. Volszkból (Szaratov kormányzóság) irt levelet. Jelenleg Krasnojarszkban van. (III. A. 1916. VII. 30.)

Ehrlich Henrik 1915. május 15.-én vonult be a budapesti 30. honvéd gyalogezredhez mint egyéves önkéntes. Végezte a pákozdi tiszti iskolát. 1915. dec. 8.-án vezényelték az orosz harcra mint hadapródjelöltet. Bukovinában a januári nagy ütközetekben részt vett. 1916. jún. 4.-én került orosz fogságba mint zászlós. (I. A. 1916. VII. 21.)

Fülöp Zoltán 1914. október 26.-án vonult be a 83. közös gyalogezredhez. Bécsben önkéntes ujoncokat oktatott. 1915. júl. 25.-én indult az északi harcra. Okt. utolsó hetében mint önkéntes tizedes orosz fogságba került. (II. B. 1916. VII. 26.)

Gink Imre 1914. október 26.-án vonult be a budapesti 29. gyalogezredhez. 1915. április 15.-én a kolozsvári 21. honvéd gyalogezredhez helyezték át mint hadapródjelöltet. Jún. hóban az orosz harcra vezényelték. Szept. 19.-én zászlós lett. Nov. 2.-án Tarnopol körül egy roham alkalmával fogságba esett. Két héttel később kitüntették az I. oszt. vitézségi éremmel. Jelenleg Nizsnij-Novgorodon van internálva. (III. A. 1916. VIII. 2.)

Hoppe Jenő 1914. október 26.-án vonult be a budapesti 29. honvéd gyalogezredhez. Mint hadapródjelöltet 1915. május 7.-én vitték az északi harcra. Drohobicza (Galicia) községen túl egy győzelmes éjjeli roham után harmadnapra orosz fogságba jutott. Jelenleg Kozmodemjanszkban van, előbb Csisztopolban (Kazán kormányzóság) volt. (II. A. 1916. VI. 28.)

Kokovay Lajos 1914. október 26.-án vonult be a szegedi 5. honvéd gyalogezredhez. 1915. május 7.-én vitték a galíciai harcra. Eddig több ütközetben vett részt. 1915. jún. 9.-én hadapródi rangban csapatával orosz fogságba került Demenka-Leszna mellett. Jelenleg Irkutskban van. (II. A. 1916. VII. 5.)

Kolb Ödön 1914. augusztus 4.-én vonult be az ungvári 11. honvéd gyalogezredhez. Harcra került, ahol a II. oszt. ezüst vitézségi éremmel tüntették ki. A bukovinai harcokban megkapta a III. oszt. katonai érdemkeresztet, mint hadnagy. 1916. jún. 23.-án Kimpolungnál hadifogságba került. (III. A. 1916. VII. 12.)

Kendefy Vilmos 1914. október 26.-án vonult be a pozsonyi 13. honvéd gyalogezredhez. 1915. május 10.-én vitték a harcra mint hadapródot. Végigküzdötte 1916-ban az egész nyári offenzívát. Bátor és higgadt magatartásáért az I. és II. oszt. ezüst vitézségi éremmel tüntették ki és zászlóssá léptették elő. Volhyniában mint géppuskás

parancsnok teljesített szolgálatot. 1916. jún. 6.-án a II. orosz offenzívában ismét részt vett. Jún. 26.-án orosz fogságba került. (II. B. 1916. VII. 12.)

Knapp János 1915. május 15.-én vonult be a pécsi 19. honvéd gyalogezredhez mint egyéves önkéntes. Előléptetve tizedessé, önkéntes iskolába járt. A tiszti iskola elvégzése után 1916. jan. 19.-én vezényelték a bukovinai harctérre mint hadapródot. Életjelt jún. 10.-én adott utoljára magáról. Egy hadapród barátja állítása szerint jún. 17.-én megtámadták szakaszát a Pruth folyónál a kozákok, a folyón átvezető hidat felgyújtották, s másnap Sniatinnál foglyul ejtették. Jelenleg Iwanov Vornesecnek-en van. (II. B. 1916. VII. 10.)

Kronowetter Béla 1914. augusztus 1.-én vonult be a budapesti 1. honvéd gyalogezredhez. Mint önkéntes őrzető — kiképzés után — Biharfüreden elvégezte a ski-tanfolyamot. Február végén az orosz harctérre került. Több ütközetben vett részt s többnyire járőr szolgálatot teljesített. Egy ízben harmadmagával elfogott 4 orosz. Századparancsnokának levele szerint április 15.-én ismételten járőr szolgálatot teljesítve, az egész tábori járőrrel orosz fogságba jutott. Jelenleg Turkesztán Taszkend városában fekszik beteg. (III. A. 1916. VII. 23.)

Leitmann Szaniszló 1914. augusztus 1.-én vonult be a trencsényi 15. honv. gy.-ezredhez. 1915. januárjában hadapróddjelöltté lett előléptetve. Harctérre indult márc. 6.-án. Ápr. elején hadapróddá, június végén zászlóssá nevezték ki. Harcolt a Kárpátokban, ahol vitéz és bátor magatartásáért a II. oszt. ezüst vitézségi érmet nyerte. Lublin körül harcolt. Lábán és vállán megsebesült, de oly kis mértékben, hogy nem hagyta el századát. Juliusban megkapta az I. oszt. ezüst vitézségi érmet, később a bronz vitézségi éremmel is kitüntették. Okt. 11.-én mint sebesült kórházba került. 1916. január 1.-én hadnagy lett. Febr. 16.-án ment ki másodszor a keleti harctérre mint századparancsnok. Jún. 8.-án eltűnt. Állítólag orosz fogoly. (III. A. 1916. VII. 23.)

Liszkay Kálmán 1914. szeptember 15.-én vonult be a 9. honvéd gyalogezredhez. 1915. május közepén vezényelték az északi harctérre. Orosz fogságba jutott. Először Orenburgban volt, jelenleg Krasznoszarszkban van internálva. (III. A. 1916. VII. 14.)

Litkey László 1914. október 26.-án vonult be a 16. honvéd gyalogezredhez. 1915. május hó elején ment az északi harctérre. Részt vett a gorlicei áttörésben. Június hó végén tüdőcsúshuruttal kórházba került. 1916. jan. 12.-én másodszor vezényelték a frontra. A 16. honvéd gyalogezred 3. géppuskás osztagánál a Strypa mentén teljesített szolgálatot július 5.-ig, amikor mint zászlós az ezredparancsnokság értesítése szerint orosz fogságba jutott. (II. A. 1916. VII. 20.)

Lovas Sándor 1915. május 15.-én vonult be. Elvégezvén a tiszti iskolát, a 9. honvéd gyalogezrednél mint hadapród ment az északi harctérre. Folyó évi június hó 13.-án megsebesült és orosz fogságba került. Jelenleg Moszkvában van. (I. A. 1916. VIII. 1.)

Magyary Károly 1914. október 26.-án vonult be a dési 32. honvéd gyalogezredhez. Mint hadapróddjelölt került a harctérre. 1915.

október 7.-én a Styr mellett orosz fogságba került. Jelenleg Tetuchiban (Kazán kormányzóság) van. (I. A. 1916. VII. 22.)

Merva Gyula 1914. augusztus 25.-én vonult be a 11. honvéd gyalogezredhez. Mint szakaszparancsnok végigküzdötte a Staniszlau körüli harcokat. Április végén elnyerte az I. oszt. ezüst vitézségi érmet. Május hónapban lázzal és tüdőcsúshuruttal hazakerült. Hat heti szabadságának letelte után június vége felé Jászberénybe vonult be, ahonnan augusztusban újra a harctérre vezényelték. 1915. szept. 11.-én orosz fogságba került. Szibériába internálták. (III. B. 1916. VIII. 24.)

Mihók Béla 1914. augusztus 4.-én vonult be a nagyvárad 4. honvéd gyalogezredhez, mint egyéves önkéntes. Szeptemberben egy menetzászlóaljjal a Pancsovánál betört szerbek kiűzésére vezényelték. Innen visszajött Nagyváradra, majd a lugosi tisztképző tanfolyamot elvégezve, hadapróddjelölt lett. 1915. február 22.-én az északi harctérre vezényelték. 28.-ától tartó harcban kitüntetve magát, hadapróddá léptették elő. Március 15.-én fagyott lábakkal a kötöző helyre hozták, haza is akarták rendelni, de ő vonakodott és 2 nap mulva már újra elfoglalta helyét a harevonalban. Szakasza március 22.-én egy támadásnál az oroszokat megfutamította, de üldözés közben az egész szakaszt elfogták. A részleteket az ezredből különböző időben hazatért 3 sebesült közléséből küldi édesatyja. Jelenleg Kokand városában van internálva. (III. A. 1916. VII. 24.)

Molin György 1914. augusztus hóban vonult be a lugosi 8. honvéd gyalogezredhez. 1915. március 19.-én, mint hadapród a harctérre került. Május 17.-éig az uzsoki harcokban vett részt. Aztán a dési 32. honvéd gyalogezredhez helyezték. Egyideig Lundenburgban (Csehország) volt, azután az északi harctérre vezényelték. Lublin városának elfoglalása alkalmával 1915. júl. 7.-én orosz fogságba került. Először Volszkba, majd Krasnojarszkba internálták, hol jelenleg is tartózkodik. (II. A. 1916. VII. 14.)

Murgas Gyula 1915. május 15.-én vonult be a besztercebányai 16. honvéd gyalogezredhez. Bányán mint szakaszvezető teljesített szolgálatot. 1916. jan. 13.-án indult mint hadapróddjelölt a harctérre. Jún. 13.-án állítólag orosz fogságba került mint hadapród. Azóta nem adott hírt magáról. (I. B. 1916. VII. 20.)

Németh Dezső 1914. augusztus 24.-én vonult be a soproni 18. honvéd gyalogezredhez, mint egyéves önkéntes. 1915. február 1.-én áthelyezték a nagyszebeni 23. honvéd gyalogezredhez. Innen ment február 21.-én mint hadapród a kárpáti harctérre. Harcolt az Uzsok-Turka vonalon április 11.-éig. A nagypénteken elesett dr. Bányai Elemér (Zuboly) főhadnagy keresztjére a feliratot ő vázolta és véste be másodmagával. Zászlóssá való kineveztetése után az oroszok foglyul ejtették. Jelenleg Szibéria Irkuck kormányzóságának Dauria nevű községe fogolytáborában van. (III. B. 1916. VII. 7.)

Petrenesik Miklós a nagyszebeni 23. honvéd gyalogezrednél teljesített katonai szolgálatot mint hadapróddjelölt. — Az ellenséggel szemben tanúsított bátor magatartásáért vitézségi bronzérmet kapott.

1915. nov. 2.-án mint zászlós megsebesült s orosz fogságba került. Először Omszka, majd Tomszkba vitték. (III. A. 1916. VII. 1.)

Peschka Károly 1914. augusztus 4.-én vonult be a temesvári 61. közös gyalogezredhez. Szeptember 22.-én vezényelték a galíciai harcra, ott volt november 9.-éig, amikor orosz fogságba jutott. Jelenleg Krasznajarszkban (Szibéria) van. (III. B. 1915. V. 18.)

Rolkó Gyula 1914. július 27.-én vonult be a 27. népfőlkelő gyalogezredhez. Aug. 13.-án vitték el Przemyslbe, ahol az egyik munkáscsoport főszámvevője lett, szakaszvezetői ranggal. Itt volt a vár elvétele. 1915. május 2.-án táviratban tudatta, hogy egészséges és jól van. (II. A. 1915. V. 22.)

Srankó Lajos 1914. október 26.-án vonult be a nyitrai 14. honvéd gyalogezredhez mint egyéves önkéntes. Mint tizedes a galíciai, majd a kárpáti harcra került, ahol 1915. február 8.-án — miután több ütközetben vett részt — orosz fogságba jutott. Jelenleg Kurganban van. (III. A. 1915. V. 21.)

Sugár Béla 1914. október 24.-én vonult be a miskolci 10. honvéd gyalogezredhez mint egyéves önkéntes. 1915. május 11.-én került a galíciai harcra mint hadapród. Ugyanazon hó végén foglyul ejtették. Jelenleg Orenburgban van. (II. A. 1916. VII. 30.)

Schultz János 1914. augusztusában vonult be a nyitrai 14. honvéd gyalogezredhez. 1915. március elején az orosz harcra került, ahol Dvernik és Ruskic mellett körülbelül május 20.-ika táján orosz fogságba jutott. Kieven és Moszkván át Szibériába szállították. (III. A. 1915. V. 30.)

Szabó István (szelei) 1914. október 24.-én vonult be a budapesti 29. honvéd gyalogezredhez. Mint hadapródjelölt 1915. május 10.-én indult el a harcra Galiciába. Június 14.-én nyakán könnyen megsebesülve orosz fogságba esett. Moszkvában gyógykezelték. Jelenleg Chriesinában (Jekaterinoszlav kormányzóság) van internálva. (II. A. 1916. V. 17.)

Szabó Pál 1914. október 26.-án vonult be a nagyváradi 4. honvéd gyalogezredhez. 1915. júliusában mint hadapród az orosz harcra vezényeltetett. 1915. szept. 7.-én egy esti roham alkalmával gránátnyomástól elájultan katonái egy közelben fekvő házba vitték. Mivel csapataink a túlerőben levő ellenség elől visszavonulni kényszerültek, az oroszok foglyul ejtették. Ezidő szerint Irbitben van. (III. B. 1916. VII. 6.)

Szántó László 1914. szeptember 15.-én vonult be a 15. honvéd gyalogezredhez. 1915. május 3.-án mint hadapródot a kárpáti harcra vezényelték. 1915. aug. 7.-én Martinovienél mint zászlós orosz fogságba került. A II. oszt. ezüst vitézségi éremmel tüntették ki. A krasznajarszki fogolytáborba internálták. (II. B. 1916. VII. 15.)

Szlovig Artur 1914. okt. 26.-án vonult be a katonasághoz. 1915. május 20.-án mint hadapród az északi harcra került. Jún. 8.-án a Dnyeszter melletti ütközetben sebesületlenül orosz fogságba került. (I. B. 1916. VII. 30.)

Sztraka Zoltán 1914. szeptember 15.-én vonult be a trencsényi

15. honvéd gyalogezredhez mint egyéves önkéntes. Elvégezve a tiszti iskolát, mint hadapród 1915. február elején a kárpáti harcra vezényeltetett. Négy ütközetben vett részt. Március 20.-án az Uzso-Turka szakaszon küzdve, vállán sebbel, orosz fogságba jutott. Életjelt eddig nem adott magáról. (II. A. 1916. VII. 18.)

Tatár István 1914. október 26.-án vonult be az esztergomi 26. közös gyalogezredhez. Innen Nyitrára, majd Trenčénbe helyezték. Itt végezte el mint rangelső a tiszti iskolát. Március elején az egri 12. honvéd gyalogezredhez helyezték át. Innen május 10.-én mint hadapród a Kárpátokba került. Egy május 28.-iki ütközet alkalmával orosz fogságba jutott. A Volga mellett fekvő Caricin városban volt először, ahonnan az Ural-hegy tövében fekvő Ufa városába vitték, hol jelenleg is tartózkodik. Időközben megkapta hadnagyi kinevezését. (II. B. 1916. VII. 6.)

Tatár Lajos 1915. május 15.-én vonult be katonának. 1916. január 9.-én vitték a szerb harcra, ahonnan 5 hét múlva az orosz frontra került. 1916. június 8.-án orosz fogságba jutott. (I. B. 1916. VII. 5.)

Tollár István 1914. augusztusában katonai szolgálat teljesítésére bevonult. 1915. febr. 25.-én vezényelték mint hadapródot az északi harcra. Számos ütközetben vett részt. Jún. 7.-én orosz fogságba került. Jelenleg Krasznójarszkban van. (I. A. 1916. VII. 29.)

Wiszmek Károly 1915. május 15.-én vonult be a lugosi 8. honvéd gyalogezredhez. 1916. jún. hó elején mint hadapród könnyen megsebesült és orosz fogságba került. (I. B. 1916. VII. 29.)

Wittmann József a mozgósításkor vonult be a gyulai 2. honvéd gyalogezredhez. Mint hadapródot 1915. május közepe táján a harcra vezényelték. Később beosztották a 302. honvéd gyalogezredbe. Megkapta az I. oszt. ezüst vitézségi érmet. Szeptember hó utolsó napjaiban mint zászlós orosz hadifogságba került. (III. B. 1916. VII. 6.)

β) Olasz fogságba:

Csapó István 1914. augusztus 28.-án vonult be a kaposvári 19. honvéd gyalogezredhez. 1915. április 16.-án ment a harcra, ahol hadapródi rangban az 1. honvéd gyalogezredhez helyezték. Április 22.-én ért az orosz harcra. Przemyslig előrenyomulva, ezredét átcsoportosították az olasz harcra, ahová június első napján ért. Jelenleg olasz fogoly, Sziciliában, Cariniben. (II. A. 1916. VII. 21.)

Cserghő Mihály a mozgósítás elrendelése óta katonai szolgálatot teljesített. Mint zászlós olasz fogságba került. (I. A. 1916. I. 12.)

Kocsis Ferenc 1914. október 26.-án vonult be a budapesti 1. honvéd gyalogezredhez. Innen 1915. május 9.-én mint hadapródjelöltet az orosz harcra vitték. Azonban még mielőtt ütközetben lettek volna, az egész ezredet az olasz harcra vezényelték. 1915. június végén olasz fogságba jutott. Jelenleg Terrasini-ben tartózkodik, ahonnan levelet is írt. (II. A. 1916. V. 25.)

γ) *Francia fogságba:*

Marton József 1914. év nyarán tanulmányúton volt Franciaországban. Párisban érte a hadüzenet, úgy hogy augusztus 6.-án mint hadifogoly Délfranciaországba, majd Korzika szigetére internáltatott. (III. A. 1915. V. 31.)

d) *Hadiszolgálatot teljesítők:*

Ádám Jenő 1915. jan. 17.-én vonult be a budapesti 29. honvéd gyalogezredhez mint egyéves önkéntes. 1916. júl. 26.-án indult az északi harctérre mint hadapródjelölt. 1916. aug. 6.-án irt Przemyslből, honnan Jaroslau felé indult, majd visszahozták ezredét Erdélybe a román határra. Utoljára Ditróról irt. (I. A. 1916. VIII. 10.)

Asbóth Sándor 1914. augusztus 2.-án mint egyéves önkéntes vonult be Pozsonyba a 13. honvéd gyalogezredhez. 1915. január 23.-án mint hadapród a 4. számú csendőrkülönítménybe beosztva a bukovinai harctérre rendeltetett. Résztvett a bukovinai harcokban. 1915. dec. 24.-én Raranczénál, a besszarábiai fronton vezette csapatát a támadó oroszok ellen, mint zászlós. Reggel $\frac{3}{4}$ órákor srappell-golyó fűrődött a nyakába, mely a csigolyák mellett jött ki. A budapesti XVII. helyőrségi kórházban kezelték, ahonnan 1916. márc. havában Tátralomniczra került. (III. B. 1916. III. 11.)

Balogh István 1914. október 15.-én bevonult. Betegsége miatt tartósan szabadságolták. (I. A. 1916. VII. 21.)

Baranyai Géza katonai szolgálatra bevonult 1914. augusztus hónapban. Három hét múlva Szerbiába vezényelték mint tizedest, ahonnan Nagyváradra visszaküldték. Dec. hóban a Kárpátokba vezényelték mint hadapródjelöltet. Bal lábát lötték keresztül. Négy hónapi kezelés után felgyógyultan az olasz harctérre került. Itt megbetegedett, Nagyváradra került a kórházba, ahonnan ismét az olasz frontra vezényelték. Jelenleg mint hadnagy teljesít ott szolgálatot. Az I. oszt. ezüst vitézségi érem tulajdonosa. (I. A. 1916. VIII. 1.)

Barcsay Albert 1914. augusztus 1.-én vonult be a brassói 2. közsök gyalogezredhez mint póttartalékos. Szeptember havában Galiciába vezényelték. Résztint itt, résztint a Kárpátokban harcolt öt hónapig; tizedessé léptették elő, majd gyomorbajt és rheumát kapott. Egy munkácsi kórházba szállították. Felgyógyulva segédszolgálatot teljesít Prágában. Közben megszerezte a polgári iskolai tanítói képesítést. (1916. VII. 21.)

Bartal Rezső 1914. október 26.-án vonult be a budapesti 29. honvéd gyalogezredhez mint önkéntes. Jelenleg az egri 12. honvéd gyalogezrednél teljesít szolgálatot mint hadapród. (III. B. 1915. V. 26.)

Bernáth István 1915. dec. 6.-án vonult be katonának a budapesti 29. honvéd gyalogezredhez. 1916. június havában vezényelték az északi harctérre mint hadapródjelöltet. Utoljára Lembergől irt. (II. B. 1916. VIII. 8.)

Bessenyei Mihály 1915. dec. 6.-án vonult be a katonasághoz. (III. B. 1916. I. 15.)

Boda Vilmos először mint hadapród harcolt az északi harctéren. 1915. szept. 11.-én gránát-légnyomás érte, Anastazowkánál Tarnopol előtt, amiért 6 heti kórházi kezelésre szorult. Felgyógyulása után 1916. jan. 10.-én ismét a galíciai harctérre vezényelték, ahol mai napig zászlósi rangban van. (III. B. 1916. VII. 12.)

Bodrogekői János katonai szolgálatot teljesített a szegedi 5. honvéd gyalogezrednél mint egyéves önkéntes. 1915. okt. hóban hadapródjelölti rangban a harctérre vezényelték. 1916. jan. 1.-én hadapróddá lépett elő. Számos ütközetben vett részt. Jan. 7.-én hűlés és gránát-légnyomás okozta betegsége miatt a budapesti XVI. helyőrségi kórházba vitték, ahonnan Tátraszéplakra került az üdülőbe. (I. A. 1916. VII. 12.)

Bódy Kornélt alkalmasnak találták a szabadkai népfölkelési szemlén. A szabadkai 6. honvéd gyalogezredhez bevonult. 1915. júl. hóban vezényelték mint hadapródot az északi harctérre. Részt vett a Lugamenti harcokban, a volhyniai előnyomulásban. Októberben mint zászlós szakaszparancsnok folytatta a harcot Smordva, később Moravica körül. Januárban kitüntették a II. oszt. ezüst vitézségi éremmel. Június hóban Bukovina különböző helyein harcolt. Jún. 9.-én a 29. honvéd gyalogezredhez osztották be, ahonnan a Dnyeszter-mentére, majd Bukovina déli hegyei közé vezényelték. Jelenleg a II. zászlóalj segéd-tisztje. (II. A. 1916. VII. 10.)

Bolner Gyula 1916. jan. 17.-én vonult be a katonasághoz. (I. A. 1916. I. 17.)

Budaváry László 1914. augusztus 1.-én bevonult Máramaroszigetre. 1915. júl. 1.-ig mint irodavezető teljesített szolgálatot szakaszvezetői rangban. 1916. ápr. 13.-ig, mint egészségügyi altiszt volt katonai kórházakban alkalmazva. Ekkor súlyosan megbetegedett, s felgyógyulva bizonytalan időre szabadságolták. Jelenleg Nyágován tartózkodik. (I. A. 1916. VII. 29.)

Burkovics Ferenc 1914. október 26.-án vonult be a szabadkai 6. honvéd gyalogezredhez. Április 2.-án hadapródjelöltté, április 9.-én hadapróddá neveztetett ki. Ápr. 16.-án a harctérre érkezett. Még aznap Drohobycz felett 2 golyótól megsebesült. Az egyik átfúrta jobb fülét, a másik jobb vállán behatolva, lapockájánál jött ki. Augusztus 22.-én újra az északi harctérre vezényelték. Megkapta az ezüst vitézségi érmet. 1916. jan. 19.-én mint géppuskásosztag-parancsnok Raranczénál a jobb lábán kézi gránáttól megsebesült. Csernovitzban és Kassán megoperálták. Jelenleg mint zászlós Pöstyénben üdül. Aug. 1.-én vonul be ezredéhez. Várja hadnagyi kinevezését. (II. A. 1916. VII. 30.)

Csutak Ferenc 1914. augusztus 1.-én vonult be mint póttartalékos a brassói 2. közös gyalogezredhez. Részt vett a lemergi csatákban, ahonnan 1914. szeptember 16.-án betegen hozták vissza. Felgyógyulása után beosztották Pflanzner-Baltin vezérkarának törzsszázadához. 1915. febr. havában megbetegedett és hazahozták. Felgyógyulva ismét a törzsszázadhoz vezényelték, ahonnan 1916. febr. havában, mint

egyéves önkéntes ezredéhez került Prágába. Várja a harctérre való menetelét. (III. A. 1916. VIII. 1.)

Dalibor Ede Ödön 1914. augusztus 1.-én vonult be a sátoralja-ujhelyi 10. honvéd gyalogezredhez. A harctéren hadapródjelöltből hadapróddá léptették elő. Részt vett a gorlicei áttörési harcokban. 1915. május 28.-án Szalinkownál Medikától északkeletre állán megsebesült. Sebe és rheumája miatt hazaszállították. Május 6.-án megkapta a II. oszt. ezüst vitézségi érmet, júl. 4.-én pedig ugyanevvel másodszor is kitüntették. Folyamodott, hogy az egyiket I. oszt. ezüst vitézségi éremmel cseréljék ki. 1916. jún. 20.-án harmadszor indult az orosz frontra mint hadnagy. „Signum Laudis“-ra felterjesztve. Résztvett a kotozowi ütközetben. Jelenleg a pestujhelyi Vörös-Kereszt egyleti kórházban van. (III. B. 1916. VIII. 15.)

Dániel Lajos 1915. május 15.-én vonult be a békésgyulai 2. honvéd gyalogezredhez. Mint hadapród került az északi harctérre 1915. dec. elején 1916. jún. 5.-én mint zászlós megsebesült a Csernovitz körüli harcokban. Először Kassán, majd Kaposvárott feküdt a kórházban. (I. B. 1916. VII. 26.)

Daraban Elizeus 1914. július 26.-án vonult be a 63. közös gyalogezredhez mint póttartalékos. A szerb hadjáratban vett részt. Kisebb ütközetektől eltekintve ott volt Zagodna elfoglalásánál és Valjevo ostrománál. Itt megsebesült. Felépülése után az olasz harctérre vezényelték. Onnan jött az értesítés. (II. B. 1915. VI. 21.)

Dávid Rezső mozgósításkor vonult be a katonasághoz. 1914. okt. 11. mint póttartalékos a harctérre vonult. Jelenleg a 7. Armeekommandónál a „Kraftfahrreferate“-hez van beosztva. (III. A. 1916. VIII. 10.)

Deszimirovity Döme mozgósításkor a katonasághoz bevonult. (I. A. 1914. IX. 13.)

Dimits Pál a háború kitörésekor önkéntes betegápolónak jelentkezett. (III. A. 1914. VIII. 14.)

Dobó István 1914. július 28.-án vonult be mint tartalékos a 101. közös gyalogezredhez. Részt vett az augusztus 30.—szeptember 16.-iki leMBERGI visszavonulásban, ahol tábori őrszolgálatot teljesített. Káplárrá léptették elő. Közben volt az olasz harctéren is és folyó évi július hó 16.-tól ismét az északi harctéren teljesít szolgálatot. (I. A. 1916. VII. 28.)

Dundler Gyula 1914. július 27.-én vonult be a gyulai 2. honvéd gyalogezredhez. Innen mint hadapródjelöltet 1915. január 29.-én viték a galíciai harctérre, ahonnan április elején a Kárpátokba helyezték át. 1915. június havában az I. oszt. ezüst vitézségi érmet kapta. Jún. 18.-án Horuska falunál a Dnyeszter mellett megsebesült. A gyulai kórházban feküdt. Felépülése után 1915. okt. 1.-én Kolozsvárra áthelyezett ezredéhez vonult be. 1916. január 1.-én hadnagy lett, s mint századparancsnok másodszor indult a harctérre Bukovinába. Július elején a kolomeai ütközetben vett részt. (III. B. 1916. VII. 10.)

Eble Ede 1914. augusztus 2.-án vonult be a 12. honvéd gyalog-

ezredhez. Részt vett mint őrmester 1914. szeptember végén a toronyai harcokban, ahol megsebesült; továbbá 1915. május 1—14.-ig tartó ballingorodi útvonalak visszafoglalásában. Júl. 5.-én Lublin alatt ballába fejébe ronesoló golyó fűrődött. Sandomierczen, Budapesten és Mármaroszigeten ápolták a katonai kórházban. Utókezelésre Trencsén-tepliczre küldték. 1916. máj. 2.-án másodszor indult mint zászlós az északi harctérre. (I. A. 1916. VII. 28.)

Eigl Maxenc 1914. október 26.-án vonult be egy bécsi közös gyalogezredhez. 1915. dec. 7 óta teljesít a cs. és kir. 83. gyalogezred kötelékében szolgálatot Galiciában. Jelenleg zászlós és zászlóalj-segédtsízt. (II. A. 1916. VII. 22.)

Elek Zoltán 1915. május 15.-én vonult be a kolozsvári 21. honvéd gyalogezredhez. Kolozsvárról Nagyszebenbe helyezték. 1915. október 28.-án mint hadapródjelölt önként jelentkezett a harctérre. 1916. március hóban visszavezényelték ezredéhez, ahonnan Kolozsvárra került a géppuskás tanfolyamra. 1916. jún. 26.-án mint hadapród másodszor indult az északi harctérre. (I. B. 1916. VII. 14.)

Farkas Gábor 1915. május 15.-én vonult be a nyitrai 14. honvéd gyalogezredhez mint önkéntes. A harcterről mint hadapród küldte üdvözlét. (I. A. 1916. I. 22.)

Ferencz Márton 1914. augusztus 1.-én vonult be. Kolozsvárott teljesített katonai szolgálatot mint tizedes a 21. honvéd gyalogezrednél. Jelenleg Nagyszebenben van mint szakaszvezető. Harctéren még nem volt. (I. A. 1916. VIII. 1.)

Fetter János 1915. május 15.-én vonult be a katonasághoz. Végezte a pákozdi tiszti iskolát. Január óta teljesít harctéri szolgálatot. Volhyniában volt, ahonnan a visszavonulás után Kolkitól délre került, hol jelenleg is van. 1916. május 31.-én kinevezték hadapróddá. (I. A. 1916. VIII. 8.)

Fliegler Lajos 1915. okt. 15.-én vonult be Miskolcra katonának. 1916. febr. 15.-én tette le a tiszti vizsgát. Az északi harctérre mint önkéntes szakaszvezetőt vezényelték. (II. B. 1916. VI. 30.)

Forgács István 1914. szeptember 16.-án vonult be a 11. honvéd gyalogezredhez. 1915. április 16.-án a harctérre vezényelték Galiciába. 1915. május 28.-án az északi harctéren megsebesült. Felgyógyulva 1915. augusztus 30.-án a bukovinai frontra került. Mint zászlós megkapta a II. oszt. vitézségi érmet. 1916. júl. 4.-én szemlővést kapott. A budapesti szemészeti klinikán gyógykezelik. (II. B. 1916. VII. 11.)

Forgó István 1914. október 26.-án vonult be a szegedi 5. honvéd gyalogezredhez. (II. B. 1914. X. 26.)

Fülöp Ödön 1916. jan. 17.-én vonult be a szabadkai 6. honvéd gyalogezredhez. Május 23.-án végezte mint rangelső az isaszegi tart. tiszti iskolát. Tizedessé lépett elő. Várja a hadosztály-távírótiszt tanfolyamra való vezényeltetését. (III. B. 1916. VII. 10.)

Gazdag Géza 1914. augusztus 25.-én vonult be a nagyváradi 4. honvéd gyalogezredhez. 1915. február 28.-án került az északi harctérre mint szakaszparancsnok. 1915. május 1.-én hadapróddá nevezték ki. Jelenleg is a harctéren van. (III. B. 1915. V. 30.)

Geisler Gyula 1915. május 15.-én vonult be a szegedi 5. honvéd gyalogezredhez mint egyéves önkéntes. A tiszti iskola elvégzése után 1915. okt. 15.-től 1916. jan. 1.-ig az újszegedi pótszázadnál ujoncképző volt. Mint hadapródjelölt 1916. jan. havában Galicia felé vezényelték. Mint szakaszparancsnok annyira kitüntette magát egy ütközet alkalmával június 2. hetében, hogy a harcúterén hadapróddá nevezték ki, rá bízta két szakaszt, mellére kitűzték a II. oszt. ezüst vitézségi érmet s vaskereszttel való kitüntetésre felterjesztették. (I. A. 1916. VII. 28.)

Gerő (Grün) Simon 1914. augusztus 1.-én vonult be mint póttartalékos. A háború eleje óta a harcúterén volt. 1914. novemberéig a galíciai, majd azután az orosz-lengyelországi harcúterén küzdött. Két-szer is megbetegedett, de a csapatkórházban maradt. 1916. április havában Pilsenbe helyezték, ahova 21 napi szabadságának letelte után ismét visszatért. Jelenleg katonai irodában dolgozik. (I. A. 1916. VII. 26.)

Gombás Géza 1915. május 15.-én vonult be a nagykanizsai 20. honvéd gyalogezredhez. 1916. febr. 15.-én mint hadapródot az északi harcúterre vezényelték. Ápr. 23.-án zászlóssá nevezték ki. Jelenleg Volhyniában teljesít szolgálatot. (I. A. 1916. VII. 26.)

Gönczy János 1914. augusztus 1.-én vonult be mint póttartalékos káplár a 62. közös gyalogezredhez. Ott volt első galíciai visszavonulásunknál szeptember és október hónapokban. Kolerába esett, majd ebből kigyógyulva az orosz-lengyelországi harcúterre került. 1914. december 27.-én Varsó felé előrenyomulva shrapnell-sebet kapott. Ugyanitt megszerezte az I. oszt. ezüst vitézségi érmet. Prágában, majd Maros-Vásárhelyen feküdt. Jelenleg a marosvásárhelyi 62. gyalogezredhez tartozó lábadozó osztagnál van. (III. A. 1916. VII. 26.)

Göndör (Golobics) Ferenc 1914. augusztus 1.-én vonult be a pécsi 19. honvéd gyalogezredhez. 1915. március 19.-én, mint hadapród a harcúterre került. Először Galiciában, majd a Kárpátokban küzdött. Itt hadosztályának a Scura (857 m) magaslatért vívott harcában e magaslatot az ő zászlóalja foglalta el. Megkapta a II. oszt. ezüst vitézségi érmet. Meg is hiült e harcok közben, jelenleg a pakráci kórházban fekszik. (III. B. 1915. V. 23.)

Griuv Elek 1914. október 26.-án vonult be a lugosi 8. honvéd gyalogezredhez. 1915. jún. 13.-án zászlósi ranggal indult a harcúterre. Novoalexience közelében megsebesült. A II. oszt. ezüst vitézségi éremmel tüntették ki. Jelenleg a galíciai fronton teljesít szolgálatot. (I. B. 1916. VIII. 2.)

Gyenes Gyula 1914. október 26.-án Jászberényre bevonult és még aznap Budapestre hozták. Május 10.-én került a harcúterre, mint hadapródjelölt. Az északi harcúterén megsebesült. A trencséntepliezi kórházban sebesülten és betegen feküdt. Meggyógyulva ismét a harcúterre vezényelték, ahol jelenleg mint zászlós teljesít szolgálatot. (II. A. 1916. VII. 27.)

Habala Dezső 1914. október 26.-án vonult be a budapesti 29. honvéd gyalogezredhez, majd az 1. honv. gy.-ezr. önkéntes tizedese lett. 1915. február 18.-án vitték a harcúterre. Március 3.-án a Laborez

völgyében egy orosz golyótól a jobb boka fölött találva, megsebesült. Leipnikba (Lengyelország), majd később Karlsbadba szállították. Sebe begyógyult, azonban március 20.-án tifuszbba esett, mely majdnem végzetessé vált. Karlsbadban betegen feküdt. Felgyógyultan 1916. jun. 20.-án az olasz harctérre vezényeltetett mint önkéntes szakaszvezető. (II. A. 1916. VII. 7.)

Halmos János 1915. január 15.-én vonult be a 86. közös gyalogezredhez. A tiszti iskola elvégzése után a harctérre került, ahonnan 6 hónap múlva betegen tért haza. (II. B. 1916. VII. 8.)

Hanisch József 1916. január 17.-én vonult be a katonasághoz. (III. A. 1916. I. 17.)

Heim József 1914. október 26.-án vonult be a 6. honvéd gyalogezredhez Szabadkára. Mint hadapród aug. 22.-én ment az északi harctérre. A harcterről mint zászlós tifuszbba megbetegedve tért vissza. Felépülése után az önkéntes osztag, majd Szabadkán az altisztképző iskola parancsnoka lett. Jelenleg mint hadapród a harctérre való menetbeosztását várja. (III. B. 1916. VII. 29.)

Heringer Pál 1915. május 15.-én vonult be a szegedi 5. honvéd gyalogezredhez. 1915. dec. 5.-én került a bukovinai harctérre, ahol ezideig megszakítás nélkül teljesít szolgálatot. Számos ütközetben vett részt. 1916. május 1.-én kapta meg hadapróddá való kineveztetését. (II. A. 1916. VII. 6.)

Herpay Balázs 1915. december 6.-án vonult be a budapesti 29. honvéd gyalogezredhez. 1916. június hóban vezényelték mint önkéntes szakaszvezetőt az északi harctérre. Utoljára Lembergől írt. (III. A. 1916. VIII. 8.)

Hordósy Iván 1915. május 15.-én vonult be a veszprémi 31. honvéd gyalogezredhez mint egyéves önkéntes. Mint hadapród Erdély határszélén teljesített 4 hónapig szolgálatot. 1916. február óta az orosz harctéren van mint zászlós. (I. A. 1916. VII. 5.)

Horvát Jenő 1915. május hó 15.-én vonult be a szabadkai 6. honvéd gyalogezredhez mint egyéves önkéntes. Szeptember hóban áthelyezték a nagyváradi 4. honvéd gyalogezredhez. 1916. jan. 10.-én vezényelték az olasz harctérre, ahonnan ápr. 26.-án betegen tért haza. Felgyógyulása óta ezredénél teljesít hadapródjelölt rangban szolgálatot, s várja a harctérre való menetelét. (I. A. 1916. VII. 11.)

Horvát C. Nándor 1914. október 26.-án vonult be a szabadkai 6. honvéd gyalogezredhez. Ott szolgált mint hadapródjelölt. 1915. szept. 20.-án a zalaegerszegi fogolytáborba vezényelték, ahol a mai napig felügyelői szolgálatot teljesít. (II. B. 1916. VII. 12.)

Illek Alajos 1915. január 15.-én vonult be a 72. gyalogezredhez Pozsonyba. Mint önkéntes tizedes Polában szolgált. Május havában a balkáni, majd a délnyugati harctérre vezényelték. Jelenleg egyik tábori kórházban betegen fekszik. (II. B. 1916. VII. 10.)

Jaszovszky Miklós a mozgósításkor bevonult, de betegsége miatt szabadságolták. Felgyógyulása után bevonult a kassai 9. honvéd gyalogezredhez. 1916. jun. 23.-án vezényelték az északi harctérre mint önkéntes tizedest. (II. B. 1916. VIII. 8.)

Jávör Albert 1914. augusztus 1.-én vonult be az esztergomi 26. gyalogezredhez, ahonnan 1915. április 15.-én mint hadapródjelölt került az orosz harcérre. Számos ütközetben vett részt, később mint hadnagyot 1916. április havában a front mögött levő menetzászlóaljhoz kiképző tisztnek vezényelték. Május 19.-én ismét a tűzvonalba került. (III. A. 1916. VII. 12.)

Jávör István a mozgósításkor bevonult, közben megbetegedvén, szabadságoltatott. Újra bevonult, de 1915. február havában súlyosan megbetegedve, továbbra is szabadságolták. Jelenleg mint fölmentett Szébenyben lakik. (II. A. 1916. VII. 30.)

Juhász Sándor 1915. május 15.-én vonult be a munkácsi 11. honvéd gyalogezredhez. Jászberényben volt kiképzésen. Mint hadapródjelölt Orosz-Lengyelországban van. (I. A. 1916. IV. 20.)

Junger Győző 1915. október 15.-én vonult be a kassai 9. honvéd gyalogezredhez. Mint hadapródjelölt a kassai III. honvéd ker. tart. tiszti iskolába oktatónak vezényeltetett. (I. A. 1916. VII. 8.)

Jurán Emil 1915. október 15.-én vonult be katonának. Jelenleg mint honvéd hadapród-örrmester szolgál Volhyniában. (I. A. 1916. VIII. 1.)

Karácsonyi Endre 1914. október 26.-án a budapesti 29. honvéd gyalogezredhez vonult be. 1915. április 15.-én a nagyszebeni 23. honvéd gyalogezredhez helyezték át, ahonnan május 15.-én mint hadapród a bukovinai harcérre vezényeltetett. Szeptember 16.-án tüdőgyuladással visszatért a harcérre. A wieni k. u. k. Reserve-Spitalban gyógyították. Felépülése után 1916. jun. 27.-én mint zászlós másodszor indult az északi harcérre. (I. A. 1916. VII. 30.)

Karbuczky Emil 1915. december 6.-án vonult be a pécsi 19. honvéd gyalogezredhez. Tiszti iskoláját Budapesten végezte. Jelenleg Pécsen teljesít mint önkéntes őrzető szolgálatot. Várja a harcérre való vezényeltetését. (II. B. 1916. VII. 24.)

Károlyi Árpád 1915. május 15.-én vonult be a katonasághoz. 1916. febr. hóban vezényelték mint hadapródjelöltet az orosz harcérre, s azóta a volhyniai fronton teljesít szolgálatot. Részt vett a nagy orosz offenzíva összes ottani súlyos harcaiban. (I. B. 1916. VII. 10.)

Kertai Ernő a mozgósításkor bevonult. Mint póttartalékos, majd mint önkéntes tizedes Galiciában küzdött az 51. honv. gyaloghadosztály kötelékében. 1915. május hó 16. óta 2 heti megszakítással az északi harcérre van. Jelenleg a tábori postán teljesít szolgálatot. (II. A. 1916. VIII. 2.)

Kiss István 1915. május 15.-én vonult be. A bukovinai harcérre vezényelték mint hadapródot dec. 2.-án. 1916. jun. 28.-án sebesült meg mint zászlós Kolomea közelében. A mármaroszigeti kórházból áthelyezték Kecskemétre. (I. B. 1916. VII. 27.)

Kiss István 1914. szeptember hó 14.-én a katonasághoz bevonult. (I. A. 1914. IX. 12.)

Kiss Miklós 1914. augusztus 1.-én vonult be a dési 32. honvéd gyalogezredhez. Jelenleg mint hadapródjelölt betegsége miatt Désen

a zászlóalj-irodában van alkalmazva. Haretéren nem volt. (III. B. 1916. VII. 28.)

Klank Lajos 1914. október 26.-án vonult be a katonasághoz. (III. A.)

Klauszmann Albert 1914. augusztus 24.-én vonult be a 16. honvéd gyalogezredhez. 1915. február 21.-én a haretérre vezényelték. Vitéz magatartásáért az I. oszt. ezüst vitézségi éremmel tüntették ki (május 7.-én) és előléptették hadapróddá. Jelenleg hadnagyi rangban mint századparancsnok harcol az északi haretéren. (III. A. 1916. IV. 19.)

Krausz Árpád 1915-ben vonult be a nagyvárad 4. honvéd gyalogezredhez. Hadapródi rangban az olasz haretéren küzd. (II. A. 1916. II. 20.)

Kristóf Rezső 1914. október 26.-án vonult be a pozsonyi 13. honvéd gyalogezredhez. Mint hadapródjelöltet a verseczi 7. honvéd gyalogezredhez helyezték át. 1915. július havában mint hadapród indult a haretérre. Hat hónapig harcolt mint szakaszparancsnok Volhyniában, s ugyanannyi időt töltött a bukovinai fronton. Szept. 28.-án lett zászlós. 1916. évben részt vett a Rarancze és Toporoncz községek melletti harcokban. Megkapta a II. oszt. ezüst vitézségi érmet. Az ottani állásokban jún. 9.-ig volt, amikor megkezdődött a bukovinai visszavonulás, amelyet szintén végigküzdött. Július hó 1.-én megbetegedett. Jelenleg a nagyszombati tartalék kórházban fekszik. (I. B. 1916. VII. 16.)

Kvassay Sándor 1914. augusztus 3.-án vonult be a budapesti 1. honvéd gyalogezredhez. 1915. márc. 18.-án mint hadapródjelölt indult a haretérre. Részt vett a kárpáti harcokban és a májusi győzelmes előnyomulásban. Május 30.-án mint hadapród kézitűsében megsebesült, majd tifuszból megbetegedett. Felgyógyultan az olasz haretérre vezényelték. 1915. dec. 8.-án újból megsebesült. 1916. márc. 30.-án mint hadnagy harmadszor indult a déli frontra. (II. B. 1916. VII. 26.)

László István 1914. augusztus havában vonult be. Mint a 44. gyalogezred póttartalékos káplárja 8 hétig az északi haretéren teljesített szolgálatot; megbetegedve hazaszállították. Jelenleg tábori csendőr a déli haretéren. (II. A. 1915. V. 29.)

Lázár István 1914. augusztus 3.-án vonult be a brassói 24. honvéd gyalogezredhez. Részt vett a kárpáti hadműveletben mint szakaszparancsnok. 1915. március 15.-én a Komarnik (Galicia) fölötti magaslaton súlyosan megsebesült. Először a munkácsi kórházban feküdt, majd a nagyikindai kórházba vitték. Felépülése után mint rokkantat szabadságolták. Beiratkozott 1915. szept. havában rendes paedagogiumi hallgatónak. (II. A. 1916. VII. 5.)

Lázár József 1914. július 18.-án vonult be a katonasághoz. Jelenleg gépfegyver-szakaszvezető a 20. honvéd gyalogezred II. gépfegyver-osztályánál. Részt vett a kraszniki, lublini, bystricai, lubartowi győzelmes ütközetekben. 1915. aug. 23.-án Brest-Litowsk körül folyó harcokban megsebesült. (II. A. 1916.)

Lukács Béla 1914. október 26.-án vonult be a verseczi 7. honvéd

gyalogezredhez. Betegsége miatt szabadságolták. 1915. jan. végén ismét bevonult ezredének lábadozó osztagához. Innen kérdzkedett az ujoncok kiképzésére. Majd önkéntesen a harcra való kiküldetését kérte, bár szabadságra mehetett volna. Szept. 24.-én mint hadapródot az orosz frontra vezényelték. Dec.-tól 1916. febr.-ig dülő nagy harcokban részt vett. 1916. febr. 1.-én zászlóssá lépett elő, majd Wyniatince községben állapodott meg. Katonáink lövészárkai egy helyen 70 lépésnyire voltak az oroszokéitól. Rövid szabadság után régi helyére került vissza. A jún. 4.-én kezdődött orosz offenzíva alatt hajnaltól rendületlenül állta a rettenetes pergőtüzet d. u. 3 óráig, amikor shrapnell-golyótól homlokán találva összerogyott. A harcveronából jún. 13.-án került a zsolnai katonai kórházba, ahol megoperálták. Jún. 19.-én vitték a bpesti XVII. helyőrségi kórházba, ahonnan az I. számú sebészeti klinikába helyezték. Közben hadnaggyá lépett elő. (II. B. 1916. VIII. 1.)

Lyubiesic Antal 1914. október 26.-án vonult be a 78. közös gyalogezredhez Osijekbe (Eszék). Szívujja miatt csak irodai szolgálatra alkalmazzák. (I. A. 1914. IX. 17.)

Malczovics János 1914. október 26.-án vonult be a katonasághoz. (I. A. 1914. X. 26.)

Martzy János 1914. augusztus közepén vonult be a honvédséghez Gyulára, majd innen áthelyezték Lugosra. Mint hadapródot 1915. tavaszán a galíciai harcra vezényelték. Jelenleg is ott küzd. (III. B. 1915. V. 29.)

Matisz József 1914. július havában vonult be a trencséni közös gyalogezredhez. 1915. november havában mint közlegény indult a harcra. (I. A. 1916. VII. 27.)

Matzkó Gyula 1914. augusztus végén vonult be a budapesti 1. honvéd gyalogezredhez. December 28.-án mint önkéntes szakaszvezető a kárpáti harcra került. 1915. február végén megbetegedett, hazahozták. Idült gyomorbaja miatt 1915. július közepén negyedévi szabadságot kapott. Szeptember 1-jére behívták katonai szolgálattételre, majd szabadságot kapva, a III. évfolyamról sikeresen levizsgázott. 1916. július 1.-én a katonasághoz a tengertpartvédelmi zászlóaljhoz Dalmáciába újra bevonult. (III. B. 1916. VII. 31.)

Márton Gyula 1915. december 6.-án vonult be a katonasághoz. (III. B. 1915. XII. 6.)

Medriczy Emil 1915. május 15.-én vonult be a besztercebányai 16. honvéd gyalogezredhez. Mint szakaszvezető teljesített u. o. szolgálatot. 1915. dec. 1. óta az északi harcra küzd mint hadapródjelölt. (I. B. 1916. VII. 29.)

Mendelényi Sándor 1915. május 15.-én vonult be a budapesti 30. honvéd gyalogezredhez. 1915. dec. 8.-án vezényelték az északi harcra mint hadapródjelöltet. Jelenleg mint hadapród a Strypa mentén teljesít szolgálatot. A nagy orosz offenzíva számos ütközetében vett részt. Elöléptetésre van felterjesztve. (II. B. 1916. VII. 27.)

Mészáros Ödön 1914. október 1.-én vonult be. Mint hadapród küzdött a kárpáti, a nyugat- és középgalíciai harcokban, ahonnan az olasz harcra vezényelték. 1915. júl. 17.-én beteg jött haza. s fel-

gyógyulása után 1915. nov. 4.-én ismét a déli harctérre került. Dec. 8.-án gránátszilánktól jobb arcán megsebesült. 1916. márc. 30.-án harmadszor indult a harctérre. Doberdónál máj. 24.-én jobb bokacsontja eltört. Jelenleg a pótzászlóaljnál teljesít szolgálatot mint zászlós. (I. A. 1916. VII. 20.)

Miloia Vazul 1915. május 15.-én vonult be a lugosi 8. honvéd gyalogezredhez. 1915. nov. 8.-án mint hadapród a galíciai frontra indult. Több ütközetben és rohamban vett részt. Jelenleg zászlós. (I. A. 1916. VII. 27.)

Moller Ignác 1915. május hó 15.-én vonult be. Végezte a pákozdi tiszti iskolát. A bukovinai harctérre vezényelték mint hadapródjelöltet. Jelenleg zászlósi rangban az orosz harctéren teljesít szolgálatot. Az I. oszt. ezüst vitézségi érem tulajdonosa. (I. B. 1916. VII. 13.)

Munka Sándor 1915. május 15.-én a besztercebányai 16. honvéd gyalogezredhez vonult be. Mint szakaszvezető teljesített u. o. szolgálatot. 1916. jan. 8.-án az olasz frontra vezényelték, ahol mint hadapródjelölt teljesített szolgálatot. Június 10. óta az orosz harctéren van. (I. B. 1916. VII. 6.)

Nagy Béla 1915. május 15.-én vonult be a katonasághoz. Mint hadapródot Bukovinából 1915. nov. végén Galiciába vezényelték. (I. A. 1915. XII. 12.)

Nagy József mint tartalékos hadnagy vonult be csapattestéhez 1914. augusztusában. (III. A. 1914. IX. 2.)

Nagy S. Lajos 1914. október 26.-án vonult be a brassói 24. honvéd gyalogezredhez. 1915. április 15.-én szállították a galíciai harctérre, ahol mint hadapród az Uzsok fölötti harcokban április 26.-án 2 lösebet, 28.-án újabb 5 sebet kapott. Ezek közül 1 sebet shrapnell-szilánk, 6-ot golyó okozott. Egy golyó átfúrta tüdejét is. Kitüntetésre (vaskeresztre is) fel van terjesztve. A bécsi Pálffy hadikórházban feküdt. Augusztusban felgyógyulva elhagyta a kórházat. (II. A. 1915. IX. 1.)

Nagy Lajos a mozgósításkor mint póttartalékos vonult be a 20. honvéd gyalogezredhez Nagykanizsára. Az északi harctéren mint hadapródot a II. oszt. ezüst vitézségi éremmel tüntették ki. (III. A. 1916.)

Paksy Imre 1914. augusztusában vonult be a katonasághoz. (I. B.)

Palugyay Lajos 1915. május 15.-én vonult be a besztercebányai 16. honvéd gyalogezredhez mint egyéves önkéntes. Mint szakaszvezető teljesített u. o. szolgálatot. 1915. nov. 14.-én mint hadapródjelöltet az északi harctérre vezényelték. 1916. február hóban 8 napi szabadságot kapott, melynek letelte után ismét elfoglalta előbbeni helyét. Jelenleg zászlósi rangban erős gyomor- és bélbántalmakkal egy tábori kórházba került. Jelenleg a szatmár-németi kórházban ápolják. (II. B. 1916. VIII. 5.)

Páter Jenő 1915. október 15.-én vonult be a katonasághoz. A tiszti iskola elvégzése után mint önkéntes szakaszvezető az orosz harctérre került, ahonnan mint beteg tért haza. Ezidő szerint az eperjesi vörös-kereszt kórházban fekszik. (I. A. 1916. VI. 29.)

Pécsi Miklós 1915. május 15.-én vonult be katonának. 1915. dec.

12.-én indult mint hadapród az északi harc térre. Rövid szabadságának letelte után ismét a harc térre vezényelték. Jelenleg mint zászlós teljesít szolgálatot. (I. A. 1916. VII. 17.)

Perjéssy Kálmán 1916. január 17.-én vonult be a budapesti 29. honvéd gyalogezredhez. Mint önkéntes szakaszvezető indult az északi harc térre 1916. jún. 19.-én, ahonnan folyó évi július hó 31.-én nagy csaták után szíves üdvözlétét küldötte. (II. A. 1916. VIII. 31.)

Pirovsky Lajos 1915. május 15.-én vonult be a szabadkai 6. honvéd gyalogezredhez. Mint hadapród került az északi harc térre. 1916. jan. 14.-én vezette 60 emberét mint zászlós rohamra a besszarábiai fronton az oroszok ellen. Állását katonáival teljesen megtisztította a betolakodó oroszoktól, s több mint 70 foglyot ejtett. A II. oszt. ezüst vitézségi éremmel tüntették ki. Két heti szabadságot kapott, melynek letelte után ismét az északi harc térre vezényelték. (I. A. 1916. VI. 29.)

Pollák Lajos 1915. december 6.-án vonult be a pozsonyi 13. honvéd gyalogezredhez. A tiszti iskolát Nagykanizsán végezte. Várja a harc térre való vezényeltetését. (II. A. 1916. VII. 15.)

Récsey István 1916. január 17.-én vonult be a katonasághoz mint egyéves önkéntes. Jelenleg mint önkéntes tizedes küzd az orosz harc téren. (I. B. 1916. VIII. 1.)

Reisz György 1914. augusztus 2.-án vonult be a gyulai 2. honvéd gyalogezredhez. December 22.-én tette le a tiszti vizsgát. 1915. március 15.-én vezényelték a harc térre mint zászlóst. Március 22.-én a bal lábafején lőtt sebet kapott. Pilsenben feküdt. Felgyógyulva szept. 25.-én indult másodszor az északi harc térre mint zászlós. 1916. jan. 1.-én hadnaggyá léptették elő. Másnap Rarancze mellett a jobb könyöksontja sebesült meg. Jelenleg Kolozsvárott teljesít az ezrednél szolgálatot. A II. oszt. ezüst vitézségi érem tulajdonosa. (III. B. 1916. VIII. 1.)

Reisinger Richárd 1913. október havában mint önkéntes bevonult a katonasághoz. 1914. augusztus hóban mint hadapród az északi harc térre került. Lublin mellett megsebesült. Jelenleg a wieni Parlament-Spitalban fekszik. Rangja hadnagy. (I. A. 1916. VII. 28.)

Richter Ferenc 1914. augusztus 9.-én vonult be a 61. közös gyalogezredhez. 1915. április 14.-ike óta mint hadapródjelölt a déli harc téren felderítő szolgálatot teljesített. Részt vett a tolmeini hídfő védelmében. Mint hadapród aug. 20.-tól okt. 2.-ig hallgatója volt a gépfegyver-tanfolyamnak. Okt. 3.-ika óta a cs. és kir. 37. gyalogezred gépfegyver-osztályának parancsnoka. Harcolt a III. isonzoí csatában. Jelenleg mint hadnagy, zászlóaljsegédtiszt minőségben teljesít szolgálatot. A bronz vitézségi érem tulajdonosa. (II. A. 1916. VII. 27.)

Ronszky Hugó 1916. január 17.-én vonult be a katonasághoz. (I. A. 1916. VII. 2.)

Rosculet Lázár 1915. január 15.-én vonult be mint népfőlkelő. A verseczi 7. honvéd gyalogezrednél teljesített szolgálatot. 1915. okt. 16.-án hadapródjelölt lett. A loveseni akciónál zászlóssá lépett elő. Jelenleg az olasz fronton teljesít szolgálatot. (I. A. 1916. VII. 29.)

Rozlosnik Jenő 1914. szeptember 14.-én vonult be az eperjesi

25. közös gyalogezredhez. Losonezon teljesített katonai szolgálatot mint hadapród. Mint zászlós az orosz harc térre került, ahol 1915. szept. 3.-án megsebesült. Egy budapesti kórházban gyógykezelték. Az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásáért a II. oszt. ezüst vitézségi éremmel tüntették ki. (II. B. 1916. VII. 17.)

Scultéry Andor 1914. október 22.-én vonult be a 6. honvéd gyalogezredhez Szabadkára. Mint hadapród 1915. május 17.-én került a harc térre. Veprődön (Bács-m.) feküdt sebesülten. 1915. nov. 12.-én első megsebesüléséből felgyógyulva ismét az orosz harc térre került. A besszarábiai határon, Rarancze falu mellett 1916. jan. 16.-án gránát-szilánktól másodszor megsebesült. Az újvidéki tartalékkórházban ápolták. Meggyógyulva 1916. máj. 8.-án az északi harc térre indult, ahol Kopylinál, Kolki mellett Volhyniában jun. 28.-án gránáttól harmadszor megsebesült. Erős légnyomás következtében beszélőképességét is elvesztette. Jelenleg Újvidéken gyógykezelik. (III. A. 1916. VII. 8.)

Siklaci István az általános mozgósításkor bevonult, azonban 2 heti kiképzés után tartósan szabadságolták. 1915. dec. 6.-án ismételten bevonult mint egyéves önkéntes a 9. honvéd gyalogezredhez Kaszára. A tiszti iskola elvégzése után mint önkéntes szakaszvezetőt az északi harc térre vezényelték. (II. A. 1916. VII. 13.)

Simon József 1914. október 26.-án vonult be a budapesti 29. honvéd gyalogezredhez. 1915. május 7.-én mint őrzető önkéntest a harc térre vitték. Május 16.-án Radymnál a jobb kezén megsebesült. Feküdt Debreczenben és a budapesti Vörös-Kereszt kórházban. Felgyógyulása után mint harc téri szolgálatra alkalmatlan a budapesti honv. kiegészítő parancsnokságnál teljesít szolgálatot. (III. B. 1916. VII. 16.)

Soltész László 1914. augusztus 2.-án vonult be a 2. honvéd gyalogezredhez Gyulára. Mint hadapródjelöltet vitték a kárpáti harc térre. A galíciai előnyomulásban is részt vett. Lupkov felett, 1915. április 16.-án megsebesült. Gyulán feküdt kórházban. A harc téren hadapróddá léptették elő. A kórházban máj. 1.-én zászlóssá nevezték ki. Kolozsvárott teljesít okt. 15. óta katonai szolgálatot, miután vállesontja van meglőve, s bal karját nem tudja jól mozgatni. (III. A. 1915. IX. 17.)

Svarcz Emánuel 1915. okt. 15.-én vonult be a katonasághoz. (I. A. 1916.)

Schmidt Alfonz 1915. okt. 15.-én vonult be a 2. honvéd gyalogezredhez Kolozsvárra. 1916. jún. 26.-án mint önkéntes szakaszvezető indult a galíciai harc térre. (I. B. 1916. VII. 19.)

Schóbert József 1915. január 16.-án vonult be katonai szolgálat tételre a pécsi 19. honvéd gyalogezredhez. Hadapródjelölti ranggal 1915. júl. 26.-án került az északi harc térre, ahonnan sebesülés folytán beállott nagyothallás és vesebajjal Pécsre került. Jelenleg az orosz harc téren a II. honvéd hadtápszászlóaljnál van és hadnagyi kinevezését várja. (III. A. 1916. VIII. 1.)

Szalánczi Károly 1914. augusztusában vonult be. (I. B.)

Számpl Pál 1914. október 26.-án vonult be a pécsi 19. honvéd gyalogezredhez. Mint önkéntes szakaszvezető került a harc térre, ahol a kárpáti harcokban mint járőr és figyelő őrparancsnok vett részt,

míg 1915. április 5.-én Butelka-Nisnánál egy orosz robbanó golyótól jobb lábán megsebesült. Pécssett feküdt a kórházban. Júl. 19.-én hagyta el a kórházat és a lábadozó osztaghoz került. Aug. 18.-án hadapróddá léptették elő. Szept. 11.-én mint szakaszparancsnok került az északi harctérre. Nov. 21.-én zászlós lett. Dec. 23.-án ezredét a besszarábiai frontra vezényelték, ahol az I. oszt. ezüst vitézségi érmet kapta. Naponta itt néha 5—7 kézi tusában vett részt. 1916. jan. 23.-án három nagy gránátnak közelében való felrobbanása következtében idegsokkot kapott, amellyel kórházban kezelés alatt áll. Zászlós. (III. B. 1916. VII. 16.)

Szász Lajos 1914. október 26.-án vonult be a katonasághoz. Tüdőcsúshurut miatt szabadságolták, majd 1915. júniusában újra behívták. Közben szabadságolták és megszerezte a polgári iskolai képesítést. (1916. VII. 21.)

Száva Albert 1914. augusztusában vonult be mint egyéves önkéntes. Az orosz harctéren mint hadapród két lövéstől sebesült meg. Három hetet töltött májusban otthon, majd alig gyógyultan önként jelentkezett az olasz harctérre. Indulása előtt zászlós lett. 1916. jún. 10.-ig volt a déli harctéren, ahol megkapta a hadnagyi kinevezését; 1916. jún. 18.-án vezényelték az orosz frontra, ahol megsebesült. Jelenleg Budapesten fekszik egy kórházban. A signum laudis tulajdonosa. (II. A. 1916. VII. 8.)

Szerdahelyi László 1914. október 26.-án vonult be a hajmáskéri 32. tábori ágyús ezredhez, ahol mint önkéntes káplár a tiszti vizsgát letette. Az orosz harctérről, hol több ütközetben vett részt, 1916. május 1.-én mint hadapród a déli harctérre indult. Dicsőséges harcok után Dél-Tirolból a tengerpart közelébe vezényelték, majd zászlóssá léptették elő. (III. A. 1916. VIII. 8.)

Széri József 1914. augusztusban vonult be. (I. A.)

Székely Gyula 1914. október 26.-án vonult be az eperjesi 67. közös gyalogezredhez. Időközben a mezőlaboreczi őrzáraton megbetegedett; szabadságolták. Újabb sorozás alá került. 1915. júl. 15.-én ismét bevonult a 9. honvéd gyalogezredhez. 1916. jan. 2.-án a déli harctérre került, ahonnan mint hadapród az orosz frontra vezényeltetett. Mint beteget hozták haza. Jelenleg a késmárki tartalékkórházban fekszik. Közben megszerezte a polgári iskolai tanítói képesítést. (1916. VII. 6.)

Székely Sándor 1914. október 26.-án vonult be a kolozsvári 21. honvéd gyalogezredhez. 1915. március elején mint hadapródjelölt a harctérre került. A Kárpátok északkeleti lejtőjén és a Stry mentén lefolyt harcokban vett részt. Mint nagy beteget hozták haza; a nagyenyedi tartalékkórházban feküdt, majd Bpsten fürdő-kurát használt. Felgyógyulása után ismét a bukovinai harctérre vezényelték. Nyolc hónapi frontszolgálat után a miskolci megfigyelő-barakkórházba került. (II. A. 1916. VIII. 8.)

Szibner János mint szabadságolt katona 1915. március 16.-án vonult be a trencsényi 15. honvéd gyalogezredhez. Végezte a tiszti iskolát. 1915. júl. 26.-án mint hadapródjelölt vezényeltetett az orosz

harcterre. A zaleszcsiki-i áttörésben sebesült meg szept. 13.-án. A bal füle mellett 3 shrapnell-golyó fúródott a nyakába. Kolomeában ketszer operálták; onnan a budapesti Egyetemen hadikórházába került, ahol jelenleg is van. 1916. jan. 1.-én hadapróddá léptették elő. A bronz vitézségi érem tulajdonosa. (II. A. 1916. VII. 25.)

Szieghardt László 1914. október 26.-án vonult be a 32. honvéd gyalogezredhez; mint hadapród végigküzdötte a kárpáti harcokat. 1915. május havában a kraszniki áttörésnél comblövést kapott. Felgyógyulása után ismét a harcterre indult, ahonnan mint beteg tért vissza. A segesvári megyei kórházban operálták. 1916. július havában mint zászlós harmadszor indult az északi frontra. (II. A. 1916. VII. 26.)

Szíjj János 1914. augusztus 29.-én vonult be a veszprémi 31. honvéd gyalogezredhez. 1915. május 2.-án mint hadapródot a kárpáti harcterre vezényelték, majd Galiciában küzdött. Elnyerte a bronz vitézségi érmet. A komáromi „Emberszeretet” kórházban feküdt. Felgyógyulása után bevonult ezredéhez. Majd a görzi hidfőnél teljesített frontszolgálatot mint tartalékos hadnagy. Jelenleg fülbántalma miatt a gráci katonai kórházban nyer gyógyítást. (II. A. 1916. V. 5.)

Szikora Ernő 1914. július 26.-án vonult be mint póttartalékos. Augusztus elején a déli harcteren harcolva lábszárán puskagolyótól megsebesült. 1914. december 16.-án újra bevonult. Jelenleg Milovieczben (Csehország) teljesít szolgálatot mint önkéntes tizedes. (II. A. 1915. V. 19.)

Szilágyi József 1915. dec. 15.-én vonult be a kassai 12. honvéd gyalogezredhez. Mint önkéntes tizedes várja a harcterre való vezényeltetését. (I. A. 1916. VII. 10.)

Szilágyi János 1914. jul. 4.-én vonult be mint póttartalékos. 1915. május 14.-én a galíciai harcterre vonult. Részt vett a Lemberg visszafoglalása körüli harcokban. Három hónapig volt a harcteren. Shrapnell sebesüléssel jelenleg az „Auguszt-Barakk”-kórházban fekszik Budapesten (III. B. 1915. VIII.)

Szlávik László 1915. május 15.-én vonult be a szabadkai 6. honvéd gyalogezredhez mint egyéves önkéntes. Mint hadapród az orosz harcteren van a 3. honvéd gyalogezred kötelékében. (I. A. 1916. VII. 17.)

Szmares Antal 1914. október 26.-án vonult be a katonasághoz. (I. A. 1914. X. 26.)

Svoboda József 1914. augusztus 24.-én vonult be a lugosi 8. honvéd gyalogezredhez mint egyéves önkéntes. Kiképzéttetése alatt súlyos betegen feküdt Lugoson két hétig. Kigyógyulva elvégezte a tiszti iskolát s jelenleg hadapródi ranggal önkénteseket képez ki. (II. A. 1915. V. 26.)

Tanos Pál 1914. nyarán bevonult a 94. közös gyalogezredhez Turnauba (Csehország) mint egyéves önkéntes. Tüdőcsüshuruttal hónapokon át katonai kórházban kezelték. 1915. év tavaszán egy évre szabadságolták. Időközben felülvizsgálatra rendelték, s mint rokkantat a hadsereg kötelékéből elbocsátották. Időközben beiratkozott ugyan rendes hallgatónak, de később kimaradt. (1916. VII. 28.)

Tóth Ferenc 1914. augusztus 24.-én a szolnoki 68. közös gyalogezredhez vonult be mint póttartalékos. Az ezred számvivő altisztje lett, s mint ilyent 1914. telén a harcra is vitték. 1915. tavaszán — megfogyatkozva az ezred — neki is arcvonalba kellett mennie, ahol mindjárt első nap jobb kezén egy shrapnell-golyótól megsebesült. Jelenleg Prágában teljesít katonai segédszolgálatot. 1916. jún. hónapban vizsgáit letéve polg. isk. tanítói oklevelet nyert. (1916. VII.10.)

Tschochner Lipót 1914. október 26.-án vonult be a soproni 18. honvéd gyalogezredhez. Télen hűlés folytán izületi csúzt kapott. A pöstyéni katonai fürdőben volt. Felgyógyulása után 1915. júl. 27.-én indult mint zászlós az északi harcra. 1915. dec. 30.-án megújult régi betegsége, s ismét Pöstyénbe vitték. 1916. jún. 19.-én újra bevonult ezredéhez Karánsebesre, hol jelenleg is tartózkodik. (II. A. 1916. VII. 12.)

Vanek Géza 1914. augusztus 27.-én vonult be a nyitrai 31. honvéd gyalogezredhez. Mint hadapród került a harcra. Harcolt a Kárpátokban a duklai szorosnál $2\frac{1}{2}$ hónapig; előzőleg Krakó táján küzdött. Egy magaslat megostromlása közben századparancsnoka elesett, mire ő vette át a század vezényletét. Soron kívül zászlóssá léptették elő s kitüntetésre volt felterjesztve. Betegen feküdt Troppauban. Balatonfüreden üdült. Szervi szívbajjal és kétoldali tüdőcsúcsuruttal a sopronnyéki orosz fogolytáborba utalták az őrzászlóaljnál teljesítendő szolgálatra. 1916. febr. 10.-én indult Szerbiába, ahol mint hadnagy a k. u. k. Kgf. Arb. Aht. No. 251 parancsnoka volt. 1916. júl. 1.-én Sopronba vezényelték a vármegye területére kirendelt karhatalmi járőr parancsnokául. Signum Laudisra felterjesztették. (III. B. 1916. VII. 12.)

Vigh János 1915. május 15.-én vonult be katonának. Végezte a pákozdi tisztí iskolát. Szakaszvezető. (I. A. 1915. IX.)

Viznovszky István 1915. május 15.-én vonult be a lugosi 8. honvéd gyalogezredhez. Szeptemberben hadapródjelölt lett. Az északi harcra hadapródi rangban vezényelték. 1916. júl. 3.-án gránát légnyomás okozta tüdővérzéssel a lugosi k. u. k. Reserve-Spitalba került, ahol jelenleg is ápolják. (I. A. 1916. VII. 26.)

Weisz Arthur 1915. december 6.-án vonult be a katonasághoz. (I. A. 1916.)

Wolszky István 1914. október 26.-án vonult be. 1915. ápr. 14.-én vezényelték az orosz harcra, hol jelenleg is mint hadnagy teljesít szolgálatot. Van két II. oszt. ezüst vitézségi érme. (III. B. 1916. VI. 4.)

Zatskó Gyula 1915. okt. 15.-én vonult be a szabadkai 6. honvéd gyalogezredhez. 1916. május 5 óta mint hadapródjelölt küzd az orosz harcra. (I. A. 1916. VI. 28.)

Zsoldos József 1914. augusztus 26.-án vonult be a budapesti 1. honvéd gyalogezredhez. Áthelyezték a verseczi 2. honvéd tábori ágyús ezredhez, hol mint zászlós szolgált. 1916. febr. 1.-én indult mint csendőr trénnahagy az északi harcra. Jelenleg Luck körül van. (III. B. 1916. VII. 27.)

B) Az Apponyi-Kollégium tagjai közül:

a) *Hősi halált haltak:*

Loschert Ede*) 1914. augusztus 25.-én vonult be a pécsi 19. honvéd gyalogezredhez. 1915. január 21.-én a kárpáti harcra vezényelték, ahol rövid hősi harc után halálos sérüléseket szenvedve, Ungvárra szállították. Március 8.-án kórházban meghalt. Holttestét hazaszállítva, március 18.-án Mohácsra helyezték el a családi sírboltba. (1915. V. 26.)

Peschkő László*) 1914. július végén vonult be a 9. honvéd gyalogezredhez. Mint hadapród került a galíciai harcra. 1915. május 9.-én hősi halált halt. (1915. V. 31.)

Szabó József*) (Kereszturi) 1914. augusztus 6.-án vonult be a budapesti 1. honvéd gyalogezredhez, ahonnan mint hadapród 1915. február 3.-án vezényeltetett a harcra. A Magyarország északi megyéibe betörő oroszokat verő sereg kötelékében harcolt. Egy 62 órás ütközet után rövid pihenőt tartva, csapatával újra akcióba lépett. A zempléni Repejőz falu melletti hegyen levő lövész-árokban a Váriháza mellett beásott oroszok elűzése céljából rohamra vezette csapatát. Közismert lelkesedése — melyet még békében is kollégái csodálkozással néztek — itt is csapatának élére ragadta. De az isteni gondviselés nem akarta, hogy a nagy lelkesedéssel megkezdett harcokat végigküzdjék: egy golyótól fején, másiktól altestén találva holtan rogyott össze. Katonái kemény földbe ásott sírban temették el. Halála után kitüntették az I. oszt. ezüst vitézségi éremmel. (1915. VIII. 30.)

Vida Imre*) 1914. július 27.-én vonult be a székesfehérvári 17. honvéd gyalogezredhez mint egyéves önkéntes. A tiszti iskolát Budapesten végezte. 1915. márc. 15.-én hadapródi ranggal vezényelték a harcra, ahová 21.-én éjjel érkezett meg. Az éjszakát követő reggeli 6—7 óra közt rajvonásban egy orosz golyó jobb szemét átfúrva, megölte. Bajtársai külön sírba temették. (1915. V. 22.)

*) Arcképe az 1914/15. évi Almanachban található.

b) *Fogságba estek:*

Baditz Károly a mozgósítás kezdetén bevonult. Részt vett a galíciai ütközetekben. A harcra hadapróddá léptették elő. 1915. május 29.-én a gorlicei áttörés alkalmával orosz fogságba került. Jelenleg Asztrachánban van. (1916. VII. 24.)

Hajdu Sándor 1914. augusztus 25.-én vonult be a kassai 34. községi gyalogezredhez. Kiképzés után örvéztető lett. Október végén az

5. gyalogezredhez helyezték Rimaszombatba. 1915. február 19.-én került a harcra. Először Tarnow közelébe, majd március 4.-én Staniszlau felé vitték. Március 18.-án egy orosz roham alkalmával kiűntette magát, szakaszvezető lett. Több ütközet után, április 15.-én II. o. e. vitézségi érmet kapott, 16.-án hadapród lett. 1915. máj. 7.-én a Javornika hegy ellen intézett támadásunkban legelől menve, 24 órai heves harc után, minden municióját ellőve, megmaradt 7 emberével orosz fogságba jutott épen és egészségesen; igazolva lesz. Taszkendben van. (1915. VI. 20.)

Mengel Dániel 1914. július 27.-én vonult be a szabadkai 6. honvéd gyalogezredhez. 1915. márc. 12.-én került mint hadapródjelölt a kárpáti harcterre, majd Galiciába. Június 8.-án orosz fogságba jutott. Wyjesnaja Slobodában (Arsamas mellett) a nizensz-novgorodi kormányzóság területén volt először, ahonnan Tomszkba internálták mint zászlóst. Az I. oszt. ezüst vitézségi érem tulajdonosa. (1916. VII. 15.)

Sinkovits Dániel 1914. augusztus 9.-én vonult be a kolozsvári 21. honvéd gyalogezredhez, ahonnan mint hadapród 1915. febr. 1.-én került a harcterre. Harcolt a Szurmay csoportban, részt vett az Uzsoknál, Siankinál és a Zubovici erdőnél lefolyt harcokban. Március 12.-én hastifuszban és mellhártyagyulladásban megbetegedve, elhozták a harcterről. Július hónapban gyógyultán hagyta el a kórházat. 1915. aug. 11.-én másodszor vezényelték az orosz harcterre. Számos ütközetben vett részt. Nov. 3.-án heves ágyúzás alkalmával fogságba esett. Omszkba, onnan 1916. jan. 14.-én Tomszkba internálták, ahol jelenleg is van. (1916. VII. 11.)

c) *Hadiszolgálatot teljesítők:*

Fliegler Miklós 1914. október 26.-án vonult be. 1915. július elején az északi harcterre vezényelték. A lábán vadhus keletkezett, a miért a front mögött megoperálták, majd egy lemergi kórházba szállították. Meggyógyulva ismét az északi harcterre vezényelték mint hadapródot, ahol 1916. febr. 1.-én Rarancze mellett megsebesült. Néhány hónapig Lembergben ápolták, ahonnan a budapesti „Gondviselés” tiszti kórházba helyezték. Jelenleg Szegeden teljesít katonai szolgálatot. (1916. VII. 26.)

Greguss Pál 1914. augusztus 1.-én vonult be a 101. közös gyalogezredhez Békéscsabára, ahol a Garnisonsmenage könyveit vezette. 1915. elején áthelyezték Budweisba. December 2. hetében Neuhausba vezényelték. Jelenleg az ottani irodában van alkalmazva mint póttartalékos szakaszvezető. Majd szabadságot kapott és letette a képzőintézeti tanári vizsgálatot. (1916. VIII. 1.)

Gyurjács Endre 1914. július 28.-án vonult be a 29. közös gyalogezredhez, mint tart. hadapród. A rohatyni csatában egy rohamban vett részt, amikor felkar-lövést kapott, szilánkos töréssel. Jelenleg tartalékos hadnagyi rangban a dobanovci katonai gazdasági állomáson teljesít szolgálatot. (1915. V.)

Képesy Béla első mozgósításkor vonult be a budapesti 32. gyalogezredhez. Szeptember közepén vezényelték az orosz harcérre. Számos ütközetben vett részt. 1915. márc. havában tizedessé léptették elő, nemsokára rá megbetegedett. A budapesti Pénzüntézetek hadikórházában 6 hétig feküdt, s mint üdülő beteget egy hónapra Gödöllőre küldték. Júniusban ismét bevonult ezredéhez, ahol okt. 24.-ig a század lábadozó osztagának vezetésével bízott meg. Jelenleg mint őrmester teljesít szolgálatot Orosz-Lengyelországban egy katonai vasuti forgalmi parancsnokságnál. (1916. II. 4.)

Kiss József 1914. július 26.-án vonult be, s mint póttartalékos tizedes a 40. gyaloghadosztály parancsnokságánál végez szolgálatot. Az első hónapokban a déli harcúterén szolgált, innen az uzsoki szoroshoz, majd a besszarábiai frontra került. Hivatali működéséért és vitézségéért, valamint parancsjárőr-vezetői minőségben teljesített sikeres szolgálataiért kitüntették a kis- és nagy ezüst vitézségi éremmel, a koronás ezüst érdem- és a német vaskeresztrel, s kinevezték zászlóssá. Alezredesétől kitüntetése alkalmával meleg hangú gratuláló levelet is kapott. (1916. VII. 31.)

Mártonffy Károly 1915. január 16.-án vonult be. Beosztották mint vártüzért a VIII. vártüzér zászlóaljba. Grudába helyezték (Dalmácia). Jelenleg zászlós. Ezüst vitézségi érem tulajdonosa. Az olasz harcúteréről, Seefort Punta d'Ostroból küldte üdvözlését. (1916. VI. 16.)

Petykó József a 71. közös gyalogezredhez vonult be Bécsbe. Később Szászvároson a fenti ezrednél szolgált. 1914. okt. havában egy éjjeli gyakorlaton baleset érte. A bécsi helyőrségi kórházban ápolták, s felépülése óta belterületen Iglórosztonon teljesít katonai szolgálatot. (1916. VIII. 14.)

Prohászka Ferenc 1916. jan. 17.-én vonult be mint egyéves önkéntes a cs. és kir. 76. gyalogezredhez Wienbe. Április 18.-án helyezték át a brucki tisztí iskolába, melynek elvégzése után mint önkéntes tizedes Fehértemplomba vezényeltetett ujonckiképzőnek. Minden nap várja a harcúterre való menetelét. (1916. VIII. 10.)

Rojkó István 1914. augusztus 18.-án vonult be a nagykanizsai 20. honvéd gyalogezredhez. 1915. márc. 15.-én mint hadapród került a harcúterre, ahol több ütközetben, rohamban való részvétele után május 9.-én tifuszból megbetegedett. Június elején felgyógyult. Felgyógyultan augusztusban került ujjolag a harcúterre. Volhyniában teljesített szolgálatot mint zászlós. 1916. jan. 1.-én hadnaggyá nevezték ki. Jelenleg mint zászlóalj-segédtsízt teljesít szolgálatot. (1916. VII. 26.)

Sipos András 1915. január 16.-án vonult be Brassóba. Innen áthelyezték Prágába; az önkéntes iskolát Királyhidán végezte. Jelenleg ujoncokat képez Prágában és katonai segédszolgálatot teljesít. Rangja szakaszvezető. (1916. VII. 21.)

Somogyi István 1914. augusztus 24.-én vonult be a veszprémi 31. honvéd gyalogezredhez. Mint hadapród a laborevölgyi csatában vett részt. Vérhas miatt április végén kórházba került. Felgyógyulva mint csapatszolgálatra nem alkalmas, a XVIII. népf. őrszászlóaljnál teljesített hadnagyi rangban szolgálatot. Majd az ostffyasszonyfai fo-

golytáborba vezényelték. Januárban kapta meg pótlólag a II. oszt. ezüst vitézségi érmet. (1916. VII. 10.)

Znojemszky Ferenc 1915. január 16.-án vonult be. Mint csapat-szolgálatra alkalmatlant a XII. őrzászlóaljba osztották be. Grödigben (Salzburg mellett) az orosz fogolytáborban végez postamesteri teendőket. Rangja hadapróddjelölt. (1916. VII. 21.)

Zrinyi Aladár 1914. augusztus 18.-án vonult be a 20. honvéd gyalogezredhez. 1915. május 7.-én került a harcra. Június közepén betegen hazahozták. Jelenleg Pozsonyban mint hadnagy az egyik utász osztag oktatója. (1916. VII. 27.)

Az intézet *volt hallgatói* közül azonban még többen haltak hősi halált, avagy részesültek kitüntetésben, akikről azonban az egyes polgári iskolák-, tanítóképzők- stb.-nek, amelyeknél tanároskodtak vagy tanároskodnak, értesítői tanuskodnak.

Az adatok száma azonban evvel még nincsen befejezve, hisz nap-nap után újabb és újabb értesítéseket kap az igazgatóság. Ezeket is mind összegyűjtjük, s velük a fenti adatokat kiegészítvén, hallgatóink háborús tevékenységét egy nagy és hallgatóink hősies magaviseletéhez méltó „Emlékkönyvben“ fogjuk az utókor számára megörökíteni.

Ha végig tekintünk a fenti adatokon, lehetetlen, hogy hallgatóink hősies magaviseletéről, igaz vitéz mivoltukról meg ne győződjünk. Lehetetlen, hogy legmesszebb menő elismerés hangján fel ne említsük azon elvitázhatatlan tény, hogy hallgatóink vitéz hadseregünknek egyik leghasználhatóbb részét teszik, akik a beléjük helyezett bizalomnak megfelelően, helyüket a harctéren is fényesen megállják. Ha hallgatóink vitéz tetteinek mindegyikét egy-egy babérfa-levéltre felírjuk, az ily módon összehozott babérfa-levelekből tekintélyes nagyságú babérkoszorút fonhatnánk a háborúban résztvevő paedagogiumi hallgatók örök dicsőségére. Szívünkben pedig oltárt emelünk, azon a hála és az elismerés örök tűzét fogjuk élesztetni, különösen azon hallgatóink számára, akik életüket áldozták szeretett hazánkért. A hősök örök emlékezete legyen áldott; kihullott vérükből pedig viruljon a nagy, erős és művelt magyar nemzet világraszóló, örökké tartó dicsősége.

* * *

Az itthon maradt hallgatók is nemesak buzgólkodtak, de nagy áldozatokat is hoztak. A napról-napra fokozódó megélhetési nehézségek, az általános, szokatlan drágaság nagyon súlyosan érintette őket, úgy hogy köztük az elmúlt évben igazi diáknyomor lett

volna, ha idejekorán nem segítünk rajta. Ugyanis a Paedagogiumba rendszerint olyan szegénysorsú családok gyermekei kerülnek, akik polg. isk. tan. intézeti három évi idejük alatt hazulról alig kapnak valamit, egyedül a magas kincstár támogatására vannak utalva, akárhány így is csak óraadással tudja exisztenciáját biztosítani, sőt akadnak olyanok is, akik ily módon kénytelenek még szülőiket is anyagilag támogatni. A mostani helyzetüket az általános drágaságon kívül súlyosbította még azon körülmény is, hogy az itthon maradt hallgatók katonai szolgálatra alkalmatlanok, így testileg gyengék és a nélkülözést kevésbé tudták oly mérvben elviselni, mintha teljesen egészségesek és a katonai mértéket megütő testűek lennének. Mindezt kiegészíti még, hogy az internátus a folyó iskolai évben részben szünetelt (csakis ebédet kaptak), továbbá hogy az óraadások száma is nagyon megfogyott.

A tanári kar a hallgatók nyomorát látván, kötelességének tartotta, hogy megismerje a hallgatók mindennemű jövedelmét, továbbá mindazon körülményeket, amelyek közt az egyes hallgatók élnek. E célból külön statisztikai lapon állítottuk össze az egyes beszerzett adatokat és ily módon kimutattuk azt, hogy egy-egy paedagogiumi hallgatónak — a ruházaton kívül — szüksége van legalább havi 65—70 korona (lakás, fűtés, világítás 30 K, reggeli 8 K, ebéd 12 K [napi 40 fillér a Vörös Kereszt-Kórház segítségével], vacsora 10 K, vegyes és mosatás 10 K) létminimumra.

Hasonlóan a statisztikai lapokból megállapítottuk továbbá azt is, hogy az intézet hallgatói közül 17-en vannak olyanok, akiknek havi jövedelme nem üti meg az említett 65—70 korona megélhetési minimumot sem. Végül pontos számításokat eszközölve, kimutattuk, hogy legalább havi 323 korona összegről kellene még gondoskodni, ha azt akarnók elérni, miszerint mindenik hallgatónak meg lenne azon nagyon is szűkre szabott minimális havi jövedelme, ami Budapesten az illető exisztenciájának biztosítására okvetlenül szükséges. Mindezek alapján a tanári kar a hallgatók helyzetét a magas Minisztériumnak nyíltan feltárta, továbbá saját körében önként vállalt havi hozzájárulás útján „segélyezési alapot” teremtett, amely alaphoz azután Semsey Andor dr., intézetünk állandó maecenása is havi 50 koronával járult. Ily módon a tanári karnak havi 150—180 korona állott rendelkezésre, ezen összeget azután az igazgató elnöklése alatt dr. Kovács János, dr. Gyulai Ágost és dr. Goldziher Károly tanárokból álló bizottság osztotta ki havonként 25—25 koronánként az erre reá szoruló hallgatók közt;

oly módon azonban, hogy az illető hallgatóknak bizonyos munkát kellett végezniök az egyes szemináriumokban. Ez által elértük azt, hogy az egyes hallgatók munkálkodásukkal egyrészt saját ismereteiket is bővíthették, másrészt a nyújtott és igaz szívből származó segítség önérzetüket sem bánthatta.

Az összegyűlt összegekről és azok fölhasználásáról külön könyvet vezettünk, amelyet év végén az irattárba helyeztünk el, mint az intézet háborús történetének egyik dokumentumát.

Intézeten kívül állókhoz segítségért nem fordultunk; de a tanári kar iparkodott a reá szoruló hallgatóknak azonkívül még megfelelő mellékkeresetet is szerezni. Legvégül még a Miniszter Úr Ö-Excellenciája is nagy mérvben segített a hallgatók anyagi helyzetén az által, hogy a köztartási és ösztöndíjakat hallgatónkint havi 10, illetőleg 5 koronával felemelte. Csakis ily módon sikerült az elmúlt évben a diáknymort enyhíteni és azt legalább némileg is kedvezően megoldani.

*

A tanári kar tagjai közül az elmúlt évben senki sem vonult hadba. Azok pedig, akik az 1914/15. tanévben már teljesítettek katonai szolgálatot: dr. *Bürner Sándor*, ki időközben főhadnaggyá lépett elő, dr. *Rehák Artur* főorvos, ki Signum Laudis-sal lett kiüntetve, továbbá *Florek Ferenc*, ki hadnaggyá lépett elő s a nagy ezüst vitézségi érem mellé a Signum Laudis-t is megkapta, — újabb babérokat szereztek a harctéren. Dr. *Moesz Gusztáv* tanár pedig, miután mint hadnagy őrt állott a Száva partján, ahol egyzsersmind a tudománynak is szentelt időt, és botanizált, időközben a katonai szolgálat alól felmentetett és így abbahagyott előadásait tovább folytatta. Katonai szolgálatának ideje alatt 1915. szept.-december hónapokban dr. *Szabó Zoltán* tud. egyetemi magántanár helyettesítette. Ugyancsak itt említhetem fel, hogy a népfelkelési szemle alkalmával hadi szolgálatra alkalmasnak talált dr. *Lukács Ferencet* a m. kir. honvédelmi miniszter a katonai szolgálat alól bizonytalan időre felmentette.

*

A háborús mozgalmak kiegészítéseül fel kell említenem, hogy *Dulovits Ferenc* irodai napidíjas is f. é. április hó 1-én a katonasághoz bevonult.

*

2. *Cristea Gyula*, a nyelv és történelmi szakcsoport III. évfolyamának hallgatója, 1916. március hó 13.-án Borgoprundon (Hu-

nyad vármegye) hosszas szenvedés után meghalt. A megboldogult igen derék, szerény és törekvő fiatalember volt, aki kötelességét mindenkor lelkiismeretesen teljesítette. Hallgatótársai pedig becsülték és szerették. Áldott legyen emléke!

3. *Kinevezések, megbízások és ötödéves személyi pótlékok utaltványozása az 1915/16. tanévben.*

a) Dr. *Erdélyi Lajos* tanár a VII. fizetési osztály második fokozatába lépett elő (10777/1916. VI. b. sz. r.).

b) Dr. *Goldziher Károly* tanár a VII. fizetési osztály második fokozatába lépett elő (28441/1916. VI. b. sz. r.).

c) Dr. *Váangel Jenő* igazgató a VI. fizetési osztály második fokozatába lépett elő (28442/1916. VI. b. sz. r.).

d) Dr. *Erdélyi Lajos* tanárnak a III. ötödéves korpótléka kiutaltványoztatott (85856/1915. VI. b. sz. r.).

e) Dr. *Gyulai Ágost* tanárnak a IV. ötödéves pótléka kiutaltványoztatott (53745/1916. VI. b.).

f) Dr. *Imre Sándor* tanárnak a III. ötödéves korpótléka kiutaltványoztatott (72712/1916. VI. b. sz. r.).

g) *Kmetykó János* tanárnak a II. ötödéves korpótléka kiutaltványoztatott (66507/1915. VI. b. sz. r.).

h) Dr. *Váangel Jenő* igazgatónak a III. ötödéves korpótléka kiutaltványoztatott (85857/1915. VI. b. sz. r.).

i) *Pánczél Ferenc* okl. polgári iskolai tanár a biológiai tan-szék mellé az 1915/16. tanévre Semsey-féle asszisztenssé neveztetett ki (101666/1915. VI. b. sz. r.).

j) Dr. *Gragger Róbert* tanár 1916. január hó 15.-től augusztus hó 31.-ig szabadságot kapott a berlini egyetemen a magyar nyelv és irodalom tanítására. Helyettesítéssel dr. *Herrmann Antal* tanár bízott meg (2540/1916. VI. b. sz. r.).

k) Dr. *Szabó Zoltán* tud. egyet. m. tanár a hadbavonult dr. Moesz Gusztáv tanár helyettesítésével a növénytan tanításával bízott meg (91296/1915. VI. b. sz. r.).

l) A hadbavonult dr. Rehák Artur intézeti orvos helyettesítésével dr. *Vladár Márton* főorvos, az anatómiai előadások tartásával pedig dr. *Váangel Jenő* igazgató bízott meg (81710/1915. VI. b. sz. r.).

4. *A fontosabb háborús rendeletek.*

a) A 76951/1915. VI. b. sz. rendelet az intézeti alkalmazottak szabadságidejére vonatkozólag intézkedik.

b) A 7686/1915. eln. sz. rendelet a háborús lobogók beszerzését írja elő.

c) A 91410/1915. VI. b. sz. rendelet foglalkozik az intézeti helyiségeknek hadi kórházzá történt átalakításával.

d) A 97959/1915. VI. b. sz. rendelettel háborús dolgok tanulmányozására dr. Herrmann Antal tanárnak 2 heti szabadság engedélyeztetik.

e) A 9040/1915. eln. sz. rendelet az alkalmazottak háborús beszerzési előlegére vonatkozik.

f) A 9186/1915. eln. sz. rendelet intézkedik a 43—50 éves népfelkelők felmentése tárgyában.

g) A 10427/1915. eln. sz. rendelet a beszerzési előleg módozataira vonatkozik.

h) A 12029/1915. eln. sz. rendelet intézkedik az 1873—1896-os népfelkelők felmentése tárgyában.

i) A 13645/1915. VI. b. sz. rendelet az egyszer s mindenkori háborús segély megadását tárgyalja.

j) A 136365/1915. VI. b) sz. rendelet az 1915. dec. 6.-án hadiszolgálatra bevonuló hallgatók tanulmányaira vonatkozik.

k) A 13416/1915. eln. sz. rendelet kimondja, hogy a nem arcéli katonai szolgálatra alkalmas hallgatók sem menthetők fel katonai szolgálat alól.

l) A 13057/1915. eln. sz. rendelet a hadibélyegek gyűjtését írja elő.

m) A 14970/1915. eln. sz. rendelet a hadiszolgálatra alkalmatlan, de irodai szolgálatra alkalmas tanárok és tanítók visszabocsátása ügyében intézkedik.

n) A 15159/1915. eln. sz. rendelet megszabja a hivatalos táv-iratozás módozatait.

o) A 151665/1915. VI. b. sz. rendelet a 20% háborús segély ügyében intézkedik.

p) A 30000/1916. VI. a. sz. rendelet a Kárpáti-ünnepély megtartását rendeli el.

q) A 4257/1916. eln. sz. rendelet az arcéli szolgálatra alkalmatlan tanerők szabadságolása tárgyában intézkedik.

r) A 146793/1915. VI. b. sz. rendelet a hallgatók ösztöndíját, tekintettel a háborús drágaságra, havi 10, illetőleg 5 koronával felemeli.

s) A 2670/1916. eln. sz. rendelet dr. Lukács Ferenc tanárt a katonai szolgálat alól bizonytalan időre felmenti.

sz) Az 5354/1916. eln. sz. rendelet hadikölcsön jegyzésére való felhívás.

t) A 6318/1916. eln. sz. rendelet az 1866—1897. népf. pót-szemle alkalmával katonai szolgálatra alkalmasnak talált egyének felmentése ügyében intézkedik.

ty) Az 53300/1916. VI. b. sz. rendelet a katonai szolgálatra bevonuló hallgatóknak időelőtti vizsgáztatása ügyében intézkedik.

u) A 6812/1916. eln. sz. rendelet a papír és írószerekkel való takarékosagra hívja fel az igazgatóság figyelmét.

ü) A 70379/1916. VI. b. sz. rendelettel az „A nagy háború írásban és képben” című munka 2 kötete küldetik meg az intézetnek.

v) A 147787/1915. VI. b. sz. rendelet az intézeti háborús adatainak gyűjtésére vonatkozott.

w) A 76822/1916. VIII. a. sz. rendelet a „Tóth Lajos-féle háborús alapítvány” alapítólevelét helybenhagyja.

x) A 44631/1916. VI. b. sz. rendelet a hadbavonult Dulovits Ferenc napidíjas családi háborús segélyéről intézkedik.

y) A 7209/1916. eln. sz. rendelet a fűtőanyag beszerzése tekintetében ad utasításokat.

z) A 19500/1916. VI. b. sz. rendelet az intézetnek hadikórházzá történt átalakítására vonatkozó kimutatások készítését szorgalmazza.

5. Az intézet 1915/6. évi költségvetése 59,600 korona volt. Ezen összegből esik: I. köztartási költségekre 33,156 kor., II. a pénzbeli ösztöndíjakra 10,500 kor., III. az elméleti és a gyakorlati oktatás szükségleteire 2,500 kor., IV. a kertészet, butorzat, épület jókarban tartása, fűtés, világítás, stb. céljaira 13,434 kor. Mindezt kiegészítik a személyi kiadások.

Az 1915/16. tanévi megtakarítások (hadbavonultak ösztöndíja, fűtés, világítás, stb.) 25,125 koronát tettek ki. Ezen összeg számadási téritmények címen az állampénztárba visszaszállított.

6. *Az intézetnek az 1915/16. tanévben a következő rendkívüli adományi összegek utalványoztattak ki:*

a) a 153879/1915. VI. b. sz. rendelettel könyvek, folyóiratok és tanszerek beszerzésére 2485 kor. 02 fillér utalványoztatott.

b) a 34437/1916. VI. b. sz. rendelet a bedőlt kerítési fal helyreállítására 719-33 koronát engedélyez.

c) a 7682/1916. VI. b. sz. rendelet az intézeti Meidinger kályhának helyreállítására 609-46 koronát engedélyez.

d) a 72708/1916. VI. b. sz. rendelet az intézet helyiségeinek tatarozására 1096 koronát engedélyez.

e) a 61652/1916. VI. b. sz. rendelet a könyvek kötésére 1962 kor. 60 fillért engedélyez.

f) a 27806/1916. VI. b. sz. rendelet az intézetnek 1916. évben járó szakfolyóiratok előfizetésére 1960 kor. 08 fillért engedélyez.

g) a 86344/1916. VI. b. sz. rendelet a háztető és járdák kijavítására 486 koronát engedélyez.

h) a 87774/1916. VI. b. sz. rendelettel a tanszer-gyűjtemény kiegészítésére 6000 korona utalványoztatik ki.

i) a 107634/1915. VI. b. sz. rendelet a német nyelvi szemináriumban szakfolyóiratok kiegészítésére 766 koronát engedélyez.

7. *Dr. Semsey Andor főrendiházi tag, az intézet állandó maccenása* az 1915/16. tanévben is támogatta a biológiai szertárt és laboratoriumi dolgozásokat, a biológiai könyvtárt, stb. mintegy 2000 korona értékű anyaggal, kemikáliákkal, kisebb eszközökkel és könyvekkel, továbbá a hallgatók segélyezésére is 500 koronát adott.

8. *Tanulmányi kirándulások.*

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 109185/1914. VI. b. és 32834/1915. VI. b. sz. rendeleteiből kifolyólag a háborúra való tekintettel nagyobb tanulmányi kirándulások az 1915/16. tanévben sem voltak rendezhetők, mindazonáltal az illető szaktanár vezetésével egy-egy évfolyam hallgatói épúgy, mint az előbbi években is, a folyó tanévben is többször rándultak ki egy-egy félnapra, vagy egész napra a székesfőváros közelébe; nevezetesen:

a) *Dr. Koch Ferenc* tanár vezetésével geológiai és ásványtani kirándulások: Gellérthegyre, Farkasvölgybe, Kis-Svábhegyre, Nagy-Svábhegyre, Hűvösvölgybe, Szépvölgybe, Aquincumba, Csillaghegyre, Lágymányosra, Törökbálintra, stb.

b) *Dr. Moesz Gusztáv* tanár vezetésével növénytani kirándulások: Hűvösvölgybe, Római-fürdőhöz, stb.

c) *Dr. Littke Aurél* tanár vezetésével a felsőbb évfolyam hallgatói földrajzi helyszíni felvételeket és méréseket végeztek.

d) Végül *Lovcsányi Gyula* tanár vezetésével a nyelv. és tört. szakcsoport hallgatói a Római-fürdőt, az amphiteatrumot és az ott levő múzeumot tanulmányozták.

9. *Iskolai ünnepélyek.*

Megfelelő helyiség hiánya, továbbá a megfogyott hallgatóság (zenekar nem működött) okozta, hogy a folyó tanévben nagyobb ünnepségeket sem lehetett tartani. Mindazonáltal kisebb iskolai ün-

nepségek voltak pl. október 5., Erzsébet királyné emléke, március 15., április hó 11., továbbá 1914. november hó 1-én gyászünnepély a budai temetőben nyugvó nagyjaink (honvédek, Virág Benedek, Greguss Ágost, Hunfalvy János, Király Pál, Kiss Áron, Bartalus István és Kozocsa Tivadar) sírjának megkoszorúzása; — végül a Kárpáti ünnepély (l. a gyakorló polgári iskolánál).

10. *Tanszer számláknak* az Orsz. Paed. Könyvtár és Tanszer-múzeum elnöksége által előírt láttamozása alól az intézeti igazgatóság 81709/1915. VI. b. sz. rendelettel felmentetett.

11. Azon polgári iskolai tanító- és tanítónőjelöltek részére, akik a román, illetőleg a szerb (horvát) tannyelvű polgári iskolákban az említett nyelvek tanítására magukat képesíttetni akarják, a V. K. M. 8386/1916. VI. b. sz. rendelettel a képesítő-vizsgálat anyagát megállapította és kiadta. Egyúttal a vizsgáló-bizottság tagjait: *dr. Siegescu József* udv. tanácsost és *Popovics Iván* tanárt ki is nevezte.

12. A „*Számviteli Szabályzat*“, mely a m. kir. állami Elemi Népiskolai Tanító- és Tanítónőképző-Intézetek számára kiadatott a m. kir. legfőbb állami számvevőszék elnökével egyetértőleg, a Polgári Iskolai Tanító- és Tanítónőképző-Intézetekre is kiterjesztetett (60664/1916. VI. b. sz. r.).

Az intézet közvetlen tanügyi főhatósága.

Vallás- és közoktatásügyi miniszter:

Dr. Jankovich Béla, v. b. t. t.

Államtitkárok:

Dr. Ilosvay Lajos, országgyűlési képviselő stb.

Dr. Klebelsberg Kunó gróf.

Ügyosztály-főnökök:

Dr. Neményi Imre, miniszteri tanácsos stb.

* * *

Az állami polgári iskolai tanítóképző-intézet két egymással szerves összefüggésben levő részre oszlik:

A) a polgári iskolai tanítóképző-intézetre és

B) a gyakorló polgári iskolára.

Továbbá vele kapcsolatban a tanítóképző-intézeti tanárjelöltek számára külön

C) az „Apponyi“-Kollégium is szerveztetett.

A)

Polgári iskolai tanítóképző-intézet.

I. Tanári kar.

Váangel Jenő, királyi tanácsos, a Vörös-Kereszt hadiékítményes II. oszt. diszjelvény tulajdonosa, igazgató, bölcsészettudor, a biologia rendes tanára, a tud. egyetemen a összeh. szövettan és módszertan magántanára, a biologiai szeminárium vezetője, az intézetrel kapcsolatos gyakorló polgári iskola igazgatója és az internátus vezetője, az Orsz. Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság és a Tanítóképző-Intézeti Tornatanári Vizsgáló-Bizottság ügyvivő alelnöke s vizsgáló-bizottsági tag, a Tanítóképző-Intézeti tanárjelölti „Apponyi“-Kollégium igazgatója és szakvezető tanára, a Tanítóképző-intézeti Orsz. Vizsgálóbizottság, továbbá ugyancsak a Zenetanár-vizsgálóbizottság tagja, Vöröskereszt-egyleti megbízott, a Magyarországi Tanítók Árvaházának kuratora, a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Tanácsának és a Szabad Oktat. Tanácsnak hivatalból kiküldött tagja, a Népiskolai Ifjúsági Könyvtárakat Intéző Bizottságnak, továbbá a népiskolai szemléltető képek csináltatására kiküldött bizottságnak elnöke, az „Adria“ és a Magyar Gyermektanulmányi Társaság választmányi, a Paedagogiai Társaság rendes, a paedagogiumi ifjúsági segítőegyesület disztagja, a tud. egyetemi természetrajzi szövetség tiszteletbeli tagja, az Alföld természetrajzi felkutatására alakult zoologiai bizottság tagja, továbbá több hazai és külföldi egyesület s társulat alapító, tiszteletbeli és rendes tagja, fő- és székvárosi iskolaszéki tag. Volt a gyakorló főgimnázium rendes tagja, volt egyetemi tanársegéd a zoologiai és comp. anatomiai intézetnél (1886. november 1—1895. december 31.), adjunktus ugyanott (1896. jan. 1—1900. szept. 28.), a budapesti tud. egyetemen az 1896/7—1899/900. tanévekben az állattannak és összeh. bonctannak helyettes tanára; volt az Orsz. Paed. Könyvtár és Tansermúzeum elnöke (1906—1915.). Az intézethez rendes tanárrá 1900. szept. 28.-án, igazgatóvá 1907. július 10.-én neveztetett ki. Szül.: Perkatán, 1864. április 16.-án. Lakik az intézetben. Tanította

az állattant heti 7 órában és a hadba vonult intézeti orvos helyett az anatómiát s első segélynyújtást a tornaszakaszosok részére heti 1 órában.

Bahnert József, zongoraművész és zeneszerző, rendes tanár, zongorára és orgonára képesített zenetanár, az Orsz. Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, a Tanítóképző-intézeti Tanárjelöltek „Apponyi“-Kollégiumának szakvezető tanára és a magyar szinpadi szerzők egyesületének tagja. Az intézetnél az 1907/8. tanévben óraadó tanár volt. Kineveztetett rendes tanárrá 1908. júl. hó 14.-én. Szül.: Nápolyban, 1860. dec. 19.-én. Lakik: I., Enyeditea 18. Tanította az orgonát és zongorát heti 22 órában.

Erdélyi Lajos, bölcsészetdoktor, a magyar nyelvtudomány rendes tanára, a Tanítóképző-intézeti Tanárjelöltek „Apponyi“-Kollégiumának szakvezető tanára, a budapesti tudományegyetemen a magyar nyelvjárástan és mondattan magántanára s a bölcsészettudománykari magántanárok 1915/16. évi egyik képviselője, a magyar és latin nyelvből és irodalomból képesített középiskolai tanár, az Országos Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, a Magyar Nyelvtudományi, a Magyar Néprajzi Társaság és a Nemzeti Torna-egyesület választmányi tagja, az Országos Polgáriskolai Egyesület, Budapesti Philologiai Társaság, az Erdélyi Múzeum-Egyesület, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság, a Magyar Történelmi Társulat s az Orsz. Tanáregyesület tagja. Volt a kolozsvári ref. kollégium és a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó-kollégium h. tanára (1896—1898. illet. 1899—1900); közben egy évet külföldi tanulmányúton töltött, 1900—1908. a budapesti ref. főgimnázium rendes tanára. Az intézethez kineveztetett r. tanárrá 1908. szept. 12.-én. Szül.: Uzonban, Háromszékmegyében 1871. június 1.-én. Lakik: I., Győri-út 14. Tanította: az általános nyelvtudományt, magyar nyelvtant, stilisztikát, retorikát, esztetikát és verstant heti 12 órában, továbbá latin nyelvtant heti 3 órában.

Goldziher Károly, bölcsészetdoktor, a mennyiségtan rendes tanára, a m. kir. József-műegyetemen a politikai és kereskedelmi számtan meghívott előadója és magántanára, a Tanítóképző-intézeti Tanárjelöltek „Apponyi“-Kollégiumának szakvezető tanára, a m. kir. állami kereskedelmi iskolai tanárképző-intézetnél a biztosítási számítások megbízott tanára, okleveles középiskolai tanár; az Országos Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, a matematikai tanítás reformálására alakult nemzetközi szervezet magyarországi albizottságának egyik titkára, több hazai és külföldi

mathematikai, biztosítástudományi és tanügyi társulat tagja, a VII. nemzetközi biztosítástudományi kongresszus (Amsterdam, 1913) egyik titkára, a Magyar Gyorsíró Társaság igazgatóságának tagja. Volt a gyakorló főgimnázium rendes tagja és a budapesti tudományegyetem mennyiségtani tanszékének repetitora (1902/3), a magyar halandósági táblázatok szerkesztő közp. hivatal vezetője (1904—1906) és a budapesti III. ker. magy. kir. áll. főgimnázium tanára (1905—1908). Az intézethez kineveztetett rendes tanárrá 1908. október hó 13.-án. Szül.: Budapesten, 1881. február 26.-án. Lakik: I., Mészáros-utca 12. Tanította az algebrát, a geometriát, a kereskedelmi számtant, a politikai számtant és a könyvviteltant, heti 15 órában.

Gragger Róbert, bölcsészetdoktor, a német nyelv és irodalom rendes tanára; magyar, német, francia nyelvből és irodalomból képesített középiskolai tanár; a tanítóképző-intézeti tanárjelöltek „Apponyi“-Kollégiumának szakvezető tanára, az Országos Felső Nép- és Polgáriskolai Tanárvizsgáló-Bizottság tagja, a modern filológiai szeminárium vezetője, a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtörténeti Bizottságának tagja, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság, a Budapesti Philológiai Társaság, választmányi, a Magyar Történelmi Társulat, a Magyar Nyelvtudományi, a Magyar Néprajzi Társaság, az Országos Középiskolai Tanár-egyesület, a berlini Verein für Volkskunde rendes tagja stb. Volt a Bárány Eötvös József-Kollégium tagja, a budapesti VIII. ker. főreáliskola helyettes és rendes tanára (1909. szept.—1912. szept.), közben egy évet külföldi tanulmányúton töltött. Az intézethez kineveztetett rendes tanárrá 1912. szeptember 24.-én. Szül.: Aranyosmaróton, 1887. nov. 5.-én. Lakik: IV., Várház-körút 7. Tanította a német nyelvet és irodalmat, heti 15 órában. A második félévben szabadságot kapván, a berlini egyetemen tartott magyar irodalmi előadásokat. Ezen idő alatt dr. Herrmann Antal tanár helyettesítette.

Gyulai Ágost, bölcsészetdoktor, a török császári muaríf nizani („Pro Literis et Artibus“) aranyéremrend tulajdonosa, a magyar irodalomtörténet rendes tanára, a magyar és német nyelv és irodalom és a bölcsészet okleveles középiskolai tanára, a Stolze-Fenyvessy-féle gyorsírási okleveles tanára, a magyar filológiai szeminárium vezetője, a Polgáriskolai Tanítójelöltek Ifjúsági Körének tanárkari biztosa, az Országos Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság és az Országos Rajztanárvizsgáló-Bizottság tagja, a Tanítóképző-

intézeti Tanárjelöltek „Apponyi“-Kollégiumának szakvezető tanára, a Képzőművészeti Főiskolán a magyar irodalomtörténet előadó tanára, a „Paedagogiai Értesítő“ és a „Pädagogische Berichte aus Ungarn“ szerkesztője, a Magyar Paedagogiai Társaság rendes tagja és titkára, a Kisfaludy-Társaság Shakespeare-Bizottságának tagja, a Budapesti Philologiai Társaság és a Magyar Irodalomtörténeti Társaság választmányi tagja, a Népiskolai Könyvtárakat Intéző Bizottság tagja, a Magyar Társadalomtudományi Egyesület szabadoktatási bizottságának tagja és több hazai tudományos és tanügyi társaságnak rendes tagja. Volt a m. kir. Ferencz József-intézetnél nevelőtanár, a budapesti II. ker. egyetemi főgimnáziumnál helyettes és rendes tanár (1891. július 24—1897. július 20.), a budapesti I. ker. állami főgimnáziumnál rendes tanár (1897—1903. jún. 22.). Az intézethez kineveztetett rendes tanárrá 1903. június 22.-én. Szül.: Budapest, 1868. február 14.-én. Lakik: I., Lógody-utca 9. sz. Tanította a magyar irodalomtörténetet heti 16 órában és vezette a magyar irodalmi szeminárium gyakorlatokat heti 3 órában.

Herrmann Antal, bölcsészetdoktor, igazgatói címmel és jeleggel felruházott polgáriskolai tanítóképző-intézeti tanár, a német nyelv és irodalom rendes tanára, a kolozsvári egyetemen az általános és hazai ethnographia magántanára, okleveles középiskolai tanár, okl. levéltárnok, végzett jogász, az Országos Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, az „Ethnologische Mitteilungen aus Ungarn“, a „Beiträge zur Volkskunde der Deutschen in Ungarn“, a „Mitteilungen zur Zigeunerkunde“, a „Magyar Zenetudomány“, az „Ungarische Musikologie“, az „Armenia“ című folyóiratok kiadó-szerkesztője, az Erdélyi Kárpát-Egyesület néprajzi múzeumának és a szamosújvári örmény múzeumnak tiszteletbeli igazgatója, a berlini, müncheni, bécsi anthropologiai társaságok választott levelező-tagja, a nemzetközi folklóre-tanács és az osztrák néprajzi társaság tagja, a nemzetközi cigány-tudóstársaság ügyvivője, a Magyar Néprajzi Társaság alapítója és tiszteleti tagja, az Erdélyi Honismertető Társaságnak és a Polgáriskolai Egyesületnek alapító, a Tanítóképző Tanárok Orsz. Egyesületének alapító és választmányi, a siketnéma-intézeti tanárok orsz. egyesületének, a hunyadmegyei történeti és régészeti társaságnak, a brassómegyei általános tanító-egyesületnek, a temesvári dalárdának tiszteletbeli tagja, a Szent István-Akadémiának és az Erdélyi róm. kath. irodalmi társaságnak tagja, az Országos Magyar Szövetség központi választmányának, a váci és vácidéki magyar védő-

egyesület választmányának, a váci járási közművelődési egyesület igazgató-választmányának tagja, az Országos Magyar Zeneegyesület tiszteletbeli elnöke, stb. Volt brassói róm. katolikus főgimnáziumi tanár (1871), pancsovai áll. főreáliskolai tanár (1875), fehértemplomi áll. főgimnáziumi tanár (1883). Az intézethez kineveztetett helyettes tanárnak 1883. nov. 1.-én, rendes tanárnak 1884. július 31.-én. Szül.: Brassó, 1851. júl. 30.-án. Lakik: I. Koronaőr-utca 8. Tanította a német nyelvet, irodalmat és társalgást heti 17 órában. A második félévben helyettesítette dr. Gragger Róbert tanárt.

Imre Sándor, bölcsészettudományok doktora, a paedagogia és filozofia rendes tanára, a Tanítóképző-intézeti Tanárjelöltek „Apponyi“-Kollégiumának szakvezető tanára, az Országos Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja; okl. középisk. tanár, a budapesti tud. egyetemen a magyar neveléstörténet magántanára; a Magyar Paedagogiai Társaság rendes tagja s a Magyar Paedagogia szerkesztője, az Orsz. Közoktatási Tanács tagja, az Orsz. Polgáriskolai Egyesület elnöke, az Orsz. Középisk. Tanáregyesület igazgatóságának, a Filozófiai Társaság, Irodalomtörténeti Társaság, Magy. Gyermektanulmányi Társaság, Tanítóképző-int. Tanárok Orsz. Egyesülete s a Nagypénteki Reform. Társaság választmányának tagja. Volt a kolozsvári ref. kollégium főgimnáziumának tanára (1900—1908. szeptember), internátusának vezetője (1902—1905), elemi iskolájának igazgatója (1908. ápr. 1.-től), a kolozsvári tud. egyetem magántanára (1904—1912), a kolozsvári tanári körnek titkára, majd ügyvivő alelnöke (1901—1908), az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek titkára (1904—1908). Az intézethez rendes tanárrá kineveztetett 1908. szept. 9.-én. Szül.: Hódmezővásárhelyt, 1877. okt. 13. Lakása: I. Mozdony-utca 23. Tanította a paedagógiát s a filozófiai propaedeutikát, vezette a gyakorlati képzést heti 15 órában.

Kmetykó János, a tornászat rendes tanára, a Nemzeti Tornacsapatban képezett tornatanár, az Orsz. Testnevelési Tanács előadó tanácsosa, a Tanítóképző-intézeti tanárjelöltek „Apponyi“-Kollégiumának szakvezető tanára, az Orsz. Tanítóképző-intézeti Tornatanárvizsgáló Bizottság rendes tagja és jegyzője, az Orsz. Felső Nép- és Polgári iskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság rendes tagja, a Magyarországi Testedző Egyesületek Szövetségének művezetője és választmányi tagja, a Budapesti Torna Klub művezetője és választmányi tagja, a Magyarországi Tornatanárok Egyesületének rendes választmányi tagja, az Orsz. Középiskolai Tanáregylet rendes tagja.

Volt az érsekújvári kath. gimnáziumnál (1903—1905), a budapesti III. ker. áll. főgimnáziumnál (1905—1910) és a budapesti V. ker. áll. főreáliskolánál (1910—1911) rendes tornatanár. Az intézethez rendes tanárrá kinevezetett 1911. április 18.-án. Szül.: Szegeden, 1880. október hó 3.-án. Lakik: VII. ker., Rottenbiller-utca 35. Tanította a tornát heti 15 órában.

Koch Ferenc, bölcsészetdoktor, a kémia, ásványtan és geologia rendes tanára, kolozsvári egyetemi címz. ny. rk. tanár, okleveles középiskolai tanár, az Állami Polgári isk. Tanítóképző-Intézet ásvány-kémiai szertárának és szemináriumának vezetője, a Tanítóképző-Intézeti Tanárjelöltek „Apponyi“-Kollégiumának szakvezető tanára, az Országos Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, a berlini „Deutsche Chemische Gesellschaft“ és több hazai tudományos és tanügyi egyesület rendes tagja. Volt a kolozsvári tudomány-egyetemen tanársegéd (1878—1884), kolozsvári áll. tanítóképző-intézeti rendes tanár (1887—1898). Az intézethez rendes tanárrá kinevezetett 1898. júl. 26.-án. Szül.: Zombor, 1853. október 28.-án. Lakik: I., Alkotás-utca 7/b. Tanította a kémiát, ásványtant és geológiát heti 13 órában.

Kovács János, bölcsészetdoktor, a fizika rendes tanára, okleveles középiskolai tanár, a fizikai laboratórium vezetője, az Ifjúsági Segítő-Egyesület tanárkari biztosa és dísztagja, az Országos Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, az Országos Tanítóképző-Intézeti Tanárvizsgáló-Bizottság jegyzője, a Tanítóképző-Intézeti Tanárjelöltek „Apponyi“-Kollégiumának szakvezető tanára, az Orsz. Közoktatási Tanács előadó tanácsosa, a Tanítóképző-Intézeti Tanárok Országos Egyesületének tiszteletbeli elnöke, az Országos Polgáriskolai Egyesület tiszteletbeli elnöke, a Magyar Pædagogiai Társaság rendes tagja, volt titkára s szerkesztője, számos hazai egyesület tiszteletbeli s rendes tagja. Az intézethez rendes tanárrá kinevezetett 1881. aug. 20.-án. Szül.: Mezöbánd, 1856. december 10.-én. Lakik: I., Brassai Sámuel-utca 4. Tanította a természettant heti 14 órában.

Littke Aurél, bölcsészetdoktor, a földrajz rendes tanára, a budapesti kir. magyar tudomány-egyetem Földrajzi Intézetének volt első tanársegéde, az „Apponyi“-Kollégium szakv. tanára, az Orsz. Felső Nép- és Polgári iskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, a Magyar Földrajzi Társaság levelező és választmányi, ugyanezen Társaság Alföldi bizottságának tagja, a „Földrajzi Közlemények“, a „Földrajzi Gyakorlatok“, a „Világatlasz“ társszerkesztője, a Magyar

Földrajzi Intézet R. T. tudományos tanácsának tagja, a „Geographisches Jahrbuch“ és a „Bibliotheca Geographica“ magyarországi munkatársa, a Turáni Társaság rendes tagja, a budapesti kir. magyar tudomány-egyetemi Természettudományi Szövetség levelező és alapító tagja, a budapesti Erzsébet-Népakadémia előadó tagja, a Magyarhoni Földtani Társulat, a Magyar Néprajzi Társaság, a Magyar Turista Egyesület rendes tagja. Az intézetnél működik 1908. november óta. Rendes tanárrá kineveztetett 1913. januárius 23.-án. Szül.: Budapest, 1872. dec. 31.-én. Lakik: IX., Kinizsy-utca 9. Tanította a földrajzot heti 14 órában.

Lovcsányi Gyula, a történelem, köz- és magánjog rendes tanára, a Tanítóképző-Intézeti Tanárjelöltek „Apponyi“-Kollégiumának szakvezető tanára, az Országos Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, a történelmi szeminárium vezetője, több hazai egyesület rendes tagja. Tanított a privigyei elemi iskolánál (1869—70), a trencsényi gimnáziumnál (1871—72) és a zilahi polgári iskolánál az 1874—75., 1875—76. tanévben. Az intézethez kineveztetett helyettes tanárrá 1877. augusztus 21.-én, rendes tanárrá 1879. szeptember 4.-én. Szül.: Ipolyság, 1850. április 5.-én. Lakik: I., Mészáros-utca 18. Tanította a magyar és egyetemes történetet, a köz- és magánjogot, heti 15 órában.

Bajusz Károly, a gyorsírás óraadó tanára, a m. kir. állami legfőbb számvevőszék segédtitkára miniszteri segédtitkári ranggal és jelleggel, okleveles gyorsírás-tanár, az Orsz. Magyar Gyorsíró-Egyesület választmányi tagja és pénztárosa, a Gyakorló Gyorsíró szaklap tulajdonosa és szerkesztője, a Gyorsírási Lapok kiadója. Az intézetnél működik 1905. szept. óta. Szül.: Solt, 1873. dec. 24.-én. Lakik: III., Bécsi-út 171. II/4. Tanította a gyorsírást heti 1 órában.

Bürner Sándor, bölcsészettudományok doktorja, a francia nyelv óraadó tanára, okleveles középiskolai tanár, a budapesti II. ker. állami fő-reáliskolának rendes tanára. A Société des professeurs de langues vivantes tagja, a Bureau international des professeurs de langues vivantes levelező tagja, a Société littéraire française de Budapest volt tanára. Volt helyettes tanár a kassai áll. főreáliskolában (1898—99), ugyanott rendes tanár (1899—1901), a székesfehérvári áll. főreáliskolában (1901—1906), a budapesti II. ker. áll. főreáliskolában 1906 óta rendes tanár. Ez intézetben 1910. szept. 1. óta működik. Szül.: Budapesten, 1876. január 23.-án. Lakik: Szarvas-út 8/c. Hadbavonult.

Lányi Ernő, okl. középiskolai rajztanár, a polgáriskolai ta-

nítóképző-intézet óraadó tanára, a Rajztanárok Országos Egyesületének választmányi tagja. Működött a lippai áll. polgáriskolánál (1881—1886); az intézettel kapcsolatos gyakorló polgári iskolához kineveztetett 1886. szeptember 6.-án. Szül.: Székelyudvarhelyen, 1858. márc. 2.-án. Lakik: I. ker., Győri-út 1. sz. Tanította a szabadkézi rajzot, heti 2 órában.

Lukács Ferenc, bölcsészettudományok doktora, a mennyiségtan óraadó tanára. Volt a m. kir. József-műegyetem mennyiségtani tanszékének tanársegéde 1913. szept.-től 1916. jan.-ig. Az intézetnél működik 1914. október 26. óta. Szül. Budapest, 1891. június 27. Lakik: I., Naphegy-utca 19. Tanította a geometriát, az ábrázoló mértant, az analitikai geometriát és a felsőbb mennyiségtant heti 12 órában.

Moesz Gusztáv, bölcsészettudományok doktora, a növénytan óraadó tanára, a mikológia egyetemi magántanára a budapesti tud.-egyetemen, a Magyar Nemzeti Múzeum igazgató-őre, okleveles középiskolai tanár, az Orsz. Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, a kir. magy. Természettud. Társulat választmányi tagja és növénytan szakosztályának alapító tagja, volt jegyzője, a budapesti tud. egyetemi Természettud. Szövetség levelező tagja, több tud. társaság tagja, a „Botanikai Közlemények“ szerkesztője, az Uránia Magyar Tudományos Egyesület: „Népszerű Tudományos Felolvasások“ c. vállalatának szakszerkesztője, az Alföld természetrajzi felkutatására alakult botanikai bizottság és a Magyar Adria-Egyesület tengerkutató szakosztályának tagja. Volt a budapesti tud. egyetem ásvány- és kőzettani intézetének tanársegéde (1895—1899), a budapesti m. kir. gyakorló főgimnázium tagja (1896—7), a brassói állami főreáliskola rendes tanára (1899—1906), majd a Magyar Nemzeti Múzeum növénytan osztályához szolgálattételre berendelve (1906—1911). Az intézetnél működik 1910. szept. 1. óta. Szül.: Kőrmöczbányán, 1873. okt. 21.-én. Lakik: I., Roham-utca 3. Tanította a növénytant heti 7 órában.

Rehák Artúr, orvosdoktor, a „Signum laudis“ tulajdonosa. intézeti orvos, a bonc- és élettan óraadó tanára. Képesített tiszti orvos, a m. kir. III. sz. csendőrkörlet hivatalos orvosa, a m. kir. posta- és táv. alk. Ferencz József b. e. I. ker. orvosa. Szül.: Budapest, 1875. márc. 11.-én. Lakik: I., Alagút-utca 4. Az intézetnél működik 1911. szept. 1. óta. Hadbavonult.

Szabó László, bölcsészettudományok doktora, a művészetek történetének óraadó tanára (az 1912/13. tanévtől kezdve, megbízott 1911. nov. 23.-án); a székesfővárosi Továbbképző Szabad Iskola tanára; a Ma-

gyar. Paedagogiai Társaság rendes tagja; a Magyar Adria Egyesület alelnöke. Szül.: 1874. július hó 20.-án Szegeden. Az intézetnél működik 1912. szeptember óta. Lakik: IX., Kinizsy-utca 23. Tanította a művészetek történetét heti 4 órában.

Sztankó Béla, budapesti I. ker. áll. elemi népiskolai tanító-képző-intézeti r. tanár, az ének- és a zeneelmélet óraadó tanára, a Felső Nép- és Polg. isk. Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, a Tanítóképző-Int. Orsz. Zenetanárvizsgáló-Bizottság tagja és jegyzője, az „Apponyi“-Kollégium szakvezető tanára. Az intézetnél működik 1887. szeptember óta. Szül.: Szolnok, 1866. ápr. 13. Lakik: I., Alkotás-utca 37. Tanította az éneket és a zeneelméletet heti 6 órában.

Vladár Márton, orvosdoktor, kórházi főorvos. Lakik: I. ker. Pauler-utca 8. sz. Helyettesítette a hadbavonult intézeti orvost.

Florek Ferenc, felügyelő tanár, aki egyszersmind a gazdasági ügyeket is vezeti, a nagy vitézségi érem tulajdonosa, okl. középiskolai tanár. Lakik: az intézetben. Az intézetnél működik 1913. jan. 1. óta. Kinevezetett 1913. márc. 27. Hadbavonult.

Pánczél Ferenc, a biológiai tanszék Semsey-féle asszisztense, okl. polgáriskolai tanár. Lakik: I., Győri-út 13. Az intézetnél működik 1915. szeptember 1. óta.

A tanári kar nyugalmazott tagjai.

Gyertyánffy István (bobdai), kir. tanácsos, a Paedagogium volt igazgatója, volt Sz.-udvarhelyi r. kath. főgimnáziumi r. tanár (1856—1869-ig), a Székelykereszturi áll. tanítóképző-intézet igazgatója (1870—1873). Az intézethez igazgatónak 1873. évi nov. hó 16.-án neveztetett ki. Nyugalomba vonult 1898. évben. Született: Tibod, 1834. dec. 24.-én. Lakik: Budapesten, I., Kelenhegyi-út 33.

Rohn József, a földrajz volt rendes tanára. Az intézethez segédtanárnak kinevezetett 1879. aug. 7.-én, rendes tanárnak 1882. júl. 3.-án, nyugalomba vonult 1912. szept. 1.-én. Szül.: Dénesd, 1854. január hó 11.-én. Lakik: Vajtasvatta, u. p. Nagymagyar.

Rucsinszki Lajos, a matematika volt rendes tanára, főreáliskolákra képesített tanár. Volt székesfehérvári főreáliskolai rendes tanár (1873. okt.—dec.), a József-műegyetemen a matematika repetitora (1874. jan.—szept.), a székelyudvarhelyi főreáliskola rendes tanára (1874. okt.—1887. okt.). Az intézethez rendes tanárrá kinevezetett 1887. október 1.-én, Nyugalomba vonult 1914. augusztus hó 1.-én. Szül.: Eperjes, 1850. nov. 19.-én. Lakik: I., Mozdony-utca 7.

A tanári testület tagjainak irodalmi munkássága.

Erdélyi Lajos: 1. *A nyelvjárás értékesítése.* Dr. Karl Franke és dr. Paul Levy idevonatkozó művének ismertetése. (M. Nyelvőr 1915. 434—36. l.).

2. *Az alsóháromszéki nyelvjárás tájszótára.* A M. Nyelvtud. Társaság megbízásából. (Kéziratban.)

3. *A székelyek eredete nyelvjárásaik alapján.* (Tanulmány.) Megjelenik az Ethnographiában, 1916.

4. *A budai basák magyar nyelvű levelezése I. kötetének ismertetése.* (Egyet. Phil. Közlöny, 1916.)

5. *Apróbb cikkek* a M. Nyelvben és ismertetés a M. Paedagogiában, 1915., ill. 1916.

6. *Általános és magyar nyelvészeti s irod. segédtudományok* repertoriuma, a hallgatók közreműködésével szerkesztette a Paedagogium magyar nyelvi filológiai szemináriumában.

7. *A magyar nyelvjárások térképe,* hegy- és vízrendszerrel, a legutóbbi statisztikai adatok alapján, a Paedagogium magyar nyelvi filológiai szemináriumában szerkesztve.

8. *Magyar nyelvjárásstan.* A magyar nyelvjárás-területek ismertetése. Előadások a budapesti kir. magyar tudomány-egyetemen, 1915—16. I—II. félév.

9. Hivatalos jelentés székelyföldi tanulmányutamról.

10. Tavalý jelzett főbb dolgozataimról (Halotti beszéd és Gyulafehérvári Glosszák nyelvjárása, ill. iratási helye) azóta bírálatok jelentek meg: Irodalomtörténet 1915., 220. Deutsche Literaturzeitung, 1916., 566. és M. Nyelvőr, 1916., 261. l.

Goldziher Károly: 1. *A grafikai módszerek iskolai irodalma* (Paed. Könyvtár és Tanszermúzeum Hivatalos Értesítője IX. 1915.).

2. *Mathematikai modellek* (Paedagogiai Értesítő X. 1916.).

3. *A közgazdasági szakképzésről* (Biztosítási és Közgazdasági Lapok XXII. 1916.).

4. *Vizsgálatok a kamatszámítás köréből* (Kereskedelmi Szakoktatás XXIV. 1916.).

5. *Neuere Untersuchungen über die Interpolation des Bevölkerungsstandes* (Allgemeines Statistisches Archiv (München) X. 1916.).

6. *Mathematikai szakértő munkálatok.*

Gragger Róbert: 1. *Irodalomtörténeti forrástanulmányok.* Budapest, 1916. Kilián Frigyes utóda.

2. *Deutsche Handschriften in ungarischen Bibliotheken.* München und Leipzig, 1916. Duncker und Humblot.

3. Az Ungarische Rundschau-ban: a) *Ungarisches zu Goethes Legende vom Hufeisen.* 1915. IV.

b) *Paul Gyulais Einfluss auf Karl von Holtei.* 1916. I.

4. A Budapesti Szemlében: *Heinrich Gusztáv: Faust.* 1915. 161. köt. 467. sk. lk.

5. Az Egyetemes Philologiai Közlönyben: a) *Max Glatzel: Julius Leopold Klein als Dramatiker.* 1915.

b) *Weiszer Róbert: A Schiller-Goethe-féle xenionhare és egy állítólagos pesti paródia.* 1915.

6. A Paedagogiai Értesítőben: *Otto von Greyerz, Der Deutschunterricht als Weg zur nationalen Erziehung.* 1916.

7. A Magyar Paedagogiában: *Uj német nyelvtan.* 1916.

8. Az Ethnographiában: *Arany „A hegedű” című költeménynek tárgytörténete.*

Gyulai Ágost: 1. *Háborús antológia.* A „Bibliotheca Vitae” c. vállalat harmadik sorozatának könyvei közt kiadta az „Élet” irodalmi és nyomda r.-t. (Budapest, 1916. 8°, 376. l.). — Ugyanebből különnyomatban: *A magyar háborús költészetről.* (Budapest, 1916. 8°, 20 l.).

2. *A jó tankönyv.* (Az Orsz. Paedagogiai Könyvtár és Tantermúzeum Hivatalos Értesítője, 1915. 11—12. szám.)

3. *A magyar történelmi szemléltető fali képekről* I—II. (Néptanítók Lapja 1916. 1. szám.)

4. *Jelentés a Magyar Paedagogiai Társaságnak 1915. évi működéséről* (Magyar Paedagogia 1916. 3. szám.).

5. Gondozta a Magyar Paedagogiában a *külföldi paedagogiai könyvészet rovatát.*

6. *Verses műfordítások* a Budapesti Szemlében és a Katholikus Szemlében.

7. Tizenhat *ismertetés* és számos kisebb *vegyes cikk* az O. P. K. és T. M. Hivatalos Értesítőjében (1915. 7—12. sz.), illetőleg a

Paedagogiai Értesítőben (1916. 1—6. szám) és a Magyar Paedagiában (1915., 9. szám).

8. *Tanszerbírálólatok* a Paedagogiai Értesítőben (1916. 5. sz.).

9. *Paedagogiai és irodalmi tárgyu cikkek* Révai Nagy Lexikonában. (Sajtó alatt.)

10. Szerkesztette az *Orsz. Paedagogiai Könyvtár és Tanszermúzeum Hivatalos Értesítőjét* 1915. máj. 1.-től kezdve, illetőleg a *Paedagogiai Értesítőt* 1916. jan. 1.-től kezdve.

11. Szerkesztette a *Monatsberichte der Pädagogischen Landesbibliothek und des Museums für Lehrmittel*, illetőleg 1916. januárjától kezdve a *Pädagogische Berichte aus Ungarn* c. német nyelvű folyóiratot.

12. Szerkesztette és bevezetéssel ellátta *A-háború és az iskola* c. kötetet (Bpest, 1915. Franklin-Társulat kiadása, kis 8°, 238. l.).

Imre Sándor: 1. Szerkesztette a *Magyar Paedagogiát*.

2. *Paedagogiai irodalmunk és az Orsz. Paedagogiai Könyvtár*. — Az Orsz. Paed. Könyvtár és Tanszermúz. Hivatalos Értesítője 1915., 7—8. sz.

3. *A háború és a paedagógia*. — Budapesti Szemle, 1915. okt. Külön: n. 8° 18 l.

4. *Magyar vonások a nevelésben*. — Néptanítók Lapja, 1915. 47. sz. (Egy kitűzött pályakérdés bírálata.)

5. *A tanítók nemzeti tudatossága*. — Magyar Tanítóképző 1916. május.

6. *Dívtos jelszavak*. Három cikk. — Néptanítók Lapja 1916. 14., 15., 16. sz.

7. *Középeurópai nevelésügyi értekezletek*. — Magyar Paedagogia 1916. 4. sz.

Továbbá: *számos kisebb cikk és ismertetés* a Magyar Paedagiában, Néptanítók Lapjában, *ismertetés* az Irodalomtörténetben, Történelmi Szemlében. Két előadás az Istenhegyi Népművelő Egyesületben, egy előadás a lévai Reviczky-társaságban.

Kovács János: *Polgáriskolai fiúiskoláink élete és küzdelmei (1868—1915.)* (A Polgáriskolai Közlöny 1915. szept. számában.)

Kmettykó János: 1. *Az iskolai testi nevelés reformja* tárgyában készült előadói jelentésre írásban beküldött szakvélemények kivonata és megjegyzésekkel való ellátása, valamint az eredeti javaslat módosítása. Kiadta az Országos Testnevelési Tanács. Budapest, Egyetemi nyomda, 1915.

*2. *A középiskolai testnevelés új tanterve.* Kiadta az Országos Testnevelési Tanács. Budapest, Fritz-nyomda, 1916.

*3. *A felső kereskedelmi iskolai testnevelés új tanterve.* Kiadta az Országos Testnevelési Tanács. Bpest, Fritz-nyomda, 1916.

4. *A tornatanár-képzés reformja.* Különlenyomat a Magyar Tanítóképző 1916. évi április havi számából.

5. *A tornaszerek valódi értékéről.* Az Orsz. Paedagogiai Könyvtár és Tanszermúzeum Hivatalos Értesítője, 1915. 9. szám.

Littke Aurél: 1. Szerkesztette a *Földrajzi Közleményeket.*

2. *Középiskolai földrajzoktatásunk reformálása* (Földrajzi Közlemények 1916. évf. 1—7. l.).

3. *Payer Gyula* (Földrajzi Közlemények 1915. évf. 451—452. l.).

4. *A Dardanellák és a konstantinápolyi kérdés szerepe a világháborúban* (Zsebatlasz 1916. évf. 92—101. l.).

5. *Belgium* (Zsebatlasz 1916. évf. 119—127. l.).

6. *Az orosz balti tartományok* (Zsebatlasz 1916. évf. 79—84. l.).

7. *Az ántánt és a középponti hatalmak területi és népességi adatai.* Grafikonokkal. (Zsebatlasz 1916. évf. 169—171. l.)

8. *Hogyan tanítsuk a földrajzot?* (Paedagogiai Értesítő 1916. évf. 3—4. szám, 70—71. l.)

9. *Népiskolai atlasz az elemi iskolák V—VI. osztálya részére.*

Lukács Ferenc: 1. *Über die Bestimmung des Sprunges der Function aus ihrer Fourier-Reihe.* Megjelenik a Journal f. d. reine u. angewandte Mathematik egy közelebbi füzetében.

2. *Összefüggés a polynom értékkészlete és integrálja között.* Előadás a Math. és Phys. Társulat f. é. március 2.-i ülésén.

3. *Folytonos függvények megközelítése egész együtthatós polynomokkal.* Előadás a Math. és Phys. Társulat f. é. május 11.-i ülésén.

Moesz Gusztáv: 1. *Kisázsiai gombák.* (Botan. Közl. XIII. köt. 142—148. old.) — *Pilze aus Klein-Asien.* [U. o. (66)—(69) o.]

2. *Az erdei szederlevél felhasználása teapótlásra.* (Természettud. Közl. XLVI. köt. 717—718. old.)

3. *A kínai tea pótlása.* (Természettud. Közl. XLVI. köt. 657—660. old.)

---

* E tervezetet Bély Mihály fővárosi szakfelügyelővel együttesen készítette.

4. *Kossuth Lajos és a botanika.* (A Természettud. Közlöny 1915. évfolyamának CXVII—CXVIII. pótfüzetében, 1—26. old.)

5. *Mykologiai Közlemények. II. közlemény.* (Botanikai Közlem. 1915. évf. XIV. kötet, 145—158. old.) — Mykologische Mitteilungen II. [U. o. (108)—(115) old.]

7. *Botanizálás a Száva partján 1915. év nyarán.* (Bot. Közl. 1916. évf. XV. kötet 1—9. old.) — Botanisierung an dem Ufer der Save im Sommer des Jahres 1915. [U. o. (1)—(3) old.]

8. *A poshadt iszap élőlényei.* Ismertetés. (Bot. Közl. 1916. XV. köt. 62—64. old.)

9. *A házi gomba irtása.* Kisebb közlemény. (Természettud. Közlöny 1916. évf.)

10. Szerkesztette a *Botanikai Közlemények* 1915. évfolyamát.

11. Irta a virágtalan növényekre vonatkozó cikkeket Révai Nagy Lexikonába.

Szabó László: 1. *Pestallozzi-tanulmányok.* Budapest, 1915. 8. r., 52. l. (Franklin-Társulat).

2. *Magyar festőművészet.* Budapest, 1916. 8. r., 260. l., 50 műmelléklettel. („Élet“ r. t.)

3. *Hol volt a suaciai püspökség?* Budapest, 1916. 8. r., 10. l. (A Magyar Adria-Egyesület kiadása).

4. *Az Adria keleti partjának történelmi sorsa.* Budapest, 1916. 8. r., 12. l. (A Magyar Adria-Egyesület kiadása).

5. *A modern újságírás.* Budapest, 1916. 8. r., 224. l. (Dick Manó kiadása).

Vángel Jenő: 1. *Hivatalos tankönyvbírálatok.*

2. *Vélemények a testi nevelés reformja, a tornatanár-képzés stb. tárgyában.*

II. Hallgatók.

Intézeti rendes hallgatók.

A) Nyelv- és történettudományi szakcsoport.

N é v	Év- folyam	Beiktatás ideje		Tanfélév		Katonasághoz bevonult-e és mikor ?
		téli	nyári			
		s z a k				
Ádám Jenő (zene) ...	I.	915	—	I.	—	1916. jan. 17.
Bolner Gyula (torna) ...	I.	915	—	I.	—	1916. jan. 17.
*Contrea Aurél (zene) ...	I.	915	—	I.	II.	—
Csizmadia Dezső (zene) ...	I.	915	—	I.	—	kimaradt
Gethie Konstantin (zene) ...	I.	915	—	I.	—	—
Gombos István (zene) ...	I.	915	—	I.	II.	—
*Janotta Milán (zene) ...	I.	915	—	I.	II.	—
Junger Győző (zene) ...	I.	915	—	I.	—	1915. okt. 15.
Jurán Emil (zene) ...	I.	915	—	I.	—	1915. okt. 15.
Nagy Domokos (zene) ...	I.	915	—	I.	II.	—
Páter Jenő (torna) ...	I.	915	—	I.	—	1915. okt. 15.
*Prochaska József (torna) ...	I.	915	—	I.	II.	—
Schvarc Emánuel (torna) ...	I.	915	—	I.	—	1915. okt. 15.
Szilágyi József (zene) ...	I.	915	—	I.	—	1915. dec. 6.
Weisz Arthur (torna) ...	I.	915	—	I.	—	1915. dec. 6.
Zatskó Gyula (zene) ...	I.	915	—	I.	—	1915. okt. 15.
*Klacsó Béla (zene) ...	II.	914	—	I.	II.	—
Lázár István (torna) ...	II.	914	—	I.	II.	—
Muth János (torna) ...	II.	914	—	I.	II.	—
Nagyvinszky Sándor ...	II.	914	—	I.	II.	—
Országh Kálmán (torna) ...	II.	914	—	I.	II.	—
Perjéssy Kálmán (zene, latin)	II.	914	—	I.	—	1916. jan. 17.
Pollák Lajos ...	II.	914	—	I.	—	1916. jan. 17.
Reininger József (zene, latin)	II.	914	—	I.	II.	—
Ronczyk Hugó (torna) ...	II.	914	—	I.	—	1916. jan. 17.
Siklaci István (torna) ...	II.	914	—	I.	—	1915. dec. 6.
Stern Bertalan ...	II.	914	—	I.	II.	—
Tanos Pál (torna) ...	II.	914	—	I.	—	kimaradt
Hanisch József (zene) ...	III.	913	—	I.	—	1916. jan. 17.
Herpai Balázs (zene) ...	III.	913	—	I.	—	1916. jan. 17.
*Kristea Gyula (francia) ...	III.	913	—	I.	—	meghalt
Pasca Ágoston (torna) ...	III.	913	—	I.	II.	—
Pakh Károly ...	III.	913	—	I.	II.	—
*Plesa János (torna) ...	III.	913	—	I.	II.	—
Smerda Jaromir ...	III.	913	—	I.	II.	—

(*)-al jelöltek hallgatói a felső németnek is.

(—) A zárójelben lévő „torna” és „zene” a hallgatott mellékszakt jelenti.

N é v	Év- folyam	Beiktatás ideje		Tanfélév	Katonasághoz bevonult-e és mikor?
		téli	nyári		
		s z a k			

B) Mennyiség- és természettudományi szakcsoport.						
Fekete Kálmán (zene) ...	I.	915	—	I.	II.	—
Grünwald Alajos (zene) ...	I.	915	—	I.	II.	—
Lobontiu Emil (zene) ...	I.	915	—	I.	II.	—
Récsey István (torna) ...	I.	915	—	I.	—	1916. jan. 17.
Schmidt Alfonz (zene) ...	I.	915	—	I.	—	1915. okt. 15.
Bernáth István (zene, latin)	II.	914	—	I.	—	1915. dec. 6.
Fligler Lajos (torna) ...	II.	914	—	I.	II.	1915. okt. 15.
Karbuczky Emil (zene) ...	II.	914	—	I.	II.	1915. dec. 6.
Máncz János (zene) ...	II.	914	—	I.	II.	—
Péter Liviusz (zene) ...	II.	914	—	I.	II.	—
Tóth Antal (torna) ...	II.	914	—	I.	II.	—
Töröcsik Sándor (torna) ...	II.	914	—	I.	—	1915. dec. 6.
Bessenyei Mihály (torna) ...	III.	913	—	I.	—	1915. okt. 15.
Dohánics János (torna) ...	III.	913	—	I.	II.	—
Fülöp Ödön (torna) ...	III.	913	—	I.	—	1915. dec. 6.
Hlavinka Gy. Béla (torna)	III.	913	—	I.	II.	—
Jaszovszky Miklós (torna)	III.	913	—	I.	—	1915. dec. 6.
Márton Gyula ...	III.	913	—	I.	—	1915. dec. 6.
Papp László (torna) ...	III.	913	—	I.	II.	—

Táblás kimutatás az 1915/16. tanévben beiratkozott hallgatókról.

Szakcsoport és évfolyam	Hallgatók száma	Vallásukra nézve							Születésre nézve			
		Róm.kath.	Gör. kath.	Gör. keleti	Ev. ref.	Ág. hitv.	Izraelita	Egyéb	Magyar- ország	Horvát- Szlav.-orsz	Ausztiai	Egyéb külföldi
A) Nyelv- és történettud. szakcsoport :												
I. évfolyam	16	5	2	1	3	3	2	—	15	—	1	—
II. "	12	7	—	1	1	1	2	—	12	—	—	—
III. "	7	2	2	1	1	1	—	—	6	—	1	—
B) Mennyiség-természettud. szakcsoport :												
I. évfolyam	5	3	1	—	—	—	1	—	5	—	—	—
II. "	7	6	1	—	—	—	—	—	7	—	—	—
III. "	7	4	2	—	1	—	—	—	7	—	—	—
Összesen :	54	27	8	3	6	5	5	—	52	—	2	—

Táblás kimutatás az 1915/16. tanévben élvezett állami ösztöndíjakról.

Évfolyam	Teljesen ingyenes	Féldíjas	230 kor. vagy ebédet élvező	Az ösztöndíj értéke	
				korona	fillér
A) <i>Nyelv- és történettud. szakcsoport :</i>					
I. évfolyam	6	2	4	4500	—
II. „	4	3	3	3910	—
III. „	2	3	1	2530	—
B) <i>Mennyiség-természettud. szakcsoport :</i>					
I. évfolyam	3	1	—	1840	—
II. „	3	2	1	2530	—
III. „	3	3	1	2890	—
Összesen :	21	14	10	18000	—

Jegyzet. Hogy a kiváló szorgalmú és jó magaviseletű hallgatók kizárólag tanulmányaiknak élhessenek, az intézetben lakással és köztartással egybekötött „internátus” szerveztetett.

Az internátusi kedvezményben részesült hallgatók lehetnek: teljesen ingyenesek, akik minden díj nélkül kapnak élelmezést, lakást, fűtést és világitást, vagy féldíjasok, akik ugyanezen kedvezményt havi 18 koronáért élvezik, vagy olyanok, akik ingyen ebédben részesülnek. Az internátusba a hallgatókat a vallás- és közoktatási miniszter úr veszi fel, mint a fenti táblás kimutatás igazolja, korlátolt számban.

Az internátus az 1915/16.-ik tanévben részben szünetelt, mert az intézetnek majdnem összes helyiségeit a Vörös-Kereszt-Egylet hadikórház céljaira foglalta le. Ennélfogva az egyes hallgatók az internátusi kedvezményeket készpénzben kapták ki. Az igazgatóságnak azonban mégis sikerült a Vörös-Kereszt-Egylet vezetésével megegyezésre jutni oly célból, hogy a hallgatók az intézetben kaphattak ebédet igen kedvezményes árban, megfizetvén részben a nyers anyag árát személyenként 40—40 fillérrel. Ily módon 32-en étkeztek az intézetben. Ebédői helyiségül a természettani gyűjteménytár és szeminárium helyiség lett berendezve. Az intézet gazdaasszonya: özv. *Amtmann Jánosné* egy nőcseléd segítségével végezte a főzés körüli teendőket.

A beíratkozott 54 hallgató közül születési év szerint volt:

1886. évben született 1 hallgató	1893. évben született 8 hallgató
1889. „ „ 1 „	1894. „ „ 10 „
1890. „ „ 1 „	1895. „ „ 8 „
1891. „ „ 1 „	1896. „ „ 10 „
1892. „ „ 6 „	1897. „ „ 8 „

Az 1915—16. tanévben magánosztályvizsgálatra bocsátott hallgatók
(rendszerint okleveles elemi népiskolai tanítók) névjegyzéke.

A) Nyelv- és történettudományi szakcsoport.

I. évfolyam.

1. Amrich László	11. Maris Tivadar
2. Apagyi Andor	12. Mátyás József
3. Appel Mihály	13. Múth János
4. Bocsánczy Lukács	14. Padányi Sándor
5. Deák István	15. Strausz Kornél
6. Hangodi István	16. Tóth Kálmán
7. Harmath Rezső	17. Turczer Géza
8. Katz József	18. Végh László
9. Kiss Károly	19. Virág János
10. Láng Gyula	

II. évfolyam.

1. Bocsánczy Lukács	4. Udvardy Gyula
2. Láng Károly	5. Wimmer Károly
3. Somvári János	

III. évfolyam.

1. Eisenberger Lajos	7. Nagy József Dömötör
2. Jekkel Gyula	8. Nagy Rezső
3. Kállai Ernő	9. Szalatsy Richárd
4. Lamping Fülöp	10. Székely Gyula
5. Lehoczky Egyed	11. Tóth Ferenc
6. Mellau Márton	

B) Mennyiségtan- és természettudományi szakcsoport.

I. évfolyam.

1. Waltner József

II. évfolyam.

1. Waltner József

III. évfolyam.

1. Matzkó Gyula	2. Reicher István

Táblázatos kimutatás az 1915/16. tanév folyamán magánosztály-vizsgálatra bocsátott többnyire okl. elemi iskolai tanítókról.

Szakcsoport és évfolyam	A vizsgálat minősége	A vizsgálat eredménye		A vizsgálatot tevők összes száma
		megfelelt	nem felelt meg	
A) <i>Nyelv- és történettud. szakcsoport:</i> I. évfolyam	egész vizsgálat	9	5	14
	javító vizsgálat	5	1	6
II. évfolyam	egész vizsgálat	3	2	5
	javító vizsgálat	2	—	2
III. évfolyam	egész vizsgálat	10	—	10
	javító vizsgálat	1	—	1
B) <i>Mennyiség- és természetud. szakcsoport:</i> I. évfolyam	egész vizsgálat	1	—	1
	javító vizsgálat	—	—	—
II. évfolyam	egész vizsgálat	1	—	1
	javító vizsgálat	—	—	—
III. évfolyam	egész vizsgálat	2	—	2
	javító vizsgálat	—	—	—
Együttvéve		34	8	42

Táblás kimutatás az 1915/16. tanévben magánosztályvizsgálatot tett többnyire okl. elemi népiskolai tanítókról.

Évfolyam	Jelöltek száma	Vallásukra nézve						Születésre nézve				
		Róm. kath.	Gör. kath.	Gör. keleti	Ev. ref.	Ág. hitv.	Unitárius	Izraelita	Magyar-ország	Horvát-Szlav.-orsz.	Ausztria	Külföldi
A) <i>Nyelv- és történettud. szakcsoport:</i>												
I.—III. évfolyam	38	30	—	—	3	3	—	2	38	—	—	—
B) <i>Mennyiség-terészettud. szakcsoport:</i>												
I.—III. évfolyam	4	4	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—
Összesen :	42	34	—	—	3	3	—	2	42	—	—	—

Tantárgy-beosztás.

I. Kötelező tárgyak.

A) Nyelv- és történettudományi szakon.

I. ÉVFOLYAM.

1. Lélektan, heti 2 óra.
2. Általános nyelvtudomány és magyar nyelvhasználat, *I. félév*, h. 4 ó.
3. Magyar nyelvtan, *II. félév*, h. 4 ó.
4. Stilisztika, retorika, heti 2 óra.
5. Magyar irodalomtörténet, heti 3 ó.
6. Magyar irodalmi szemináriumi foglalkozás, heti 1 óra az I. félévben.
7. Magyar nyelvi szemináriumi foglalkozás, heti 1 óra a II. félévben.
8. Német nyelvi társalgás (nem szakosok részére), heti 3 óra.
9. Német nyelv és irodalom (szakosok részére), heti 4 óra.
10. Egyetemes történet, heti 5 óra.
11. Egyetemes földrajz, heti 4 óra.
12. Művészettörténet, heti 2 óra.
13. Testgyakorlás, heti 2 óra.

II. ÉVFOLYAM.

1. Logika, *I. félév*, heti 4 óra.
2. Neveléstan, *II. félév*, heti 4 óra.
3. Tanítási gyakorlat, heti 2 óra.
4. Esztétika, *I. félév*, heti 5 óra.
5. Verstan, poetika, *II. félév*, heti 5 ó.
6. Magyar irodalomtörténet, heti 4 ó.
7. Magyar irodalmi szemináriumi foglalkozás, heti 1 óra a II. félévben.
8. Magyar nyelvi szemináriumi foglalkozás, heti 1 óra az I. félévben.
9. Német nyelvi társalgás (nem szakosok részére), heti 3 óra.
10. Német nyelv és irodalom (szakosok részére), heti 3 óra.
11. Egyetemes történet, heti 4 óra.
12. Egyetemes földrajz, heti 4 óra.
13. Földrajzi gyakorlatok, heti 1 óra.
14. Művészettörténet, heti 2 óra.
15. Testgyakorlás, heti 2 óra.

III. ÉVFOLYAM.

1. Bölcsélet- és neveléstört., heti 3 ó.
2. Tanítási gyakorlat, heti 4 óra.
3. Magyar irodalomtörténet, heti 5 ó.
4. Magyar irodalmi szemináriumi foglalkozás, heti 1 óra.
5. Német nyelv és irodalom (alsóbb tanfolyam), heti 3 óra.
6. Német nyelv és irodalom (felsőbb tanfolyam), heti 4 óra.
7. Magyarország története, heti 4 ó.
8. Alkotmánytan és jogi ismeretek, heti 2 óra.
9. Magyarország földrajza és statisztikája, heti 3 óra.
10. Földrajzi gyakorlatok, heti 2 óra.
11. Testgyakorlás, heti 2 óra.

B) Mennyiség- és természettudományi szakon.

I. ÉVFOLYAM.

1. Lélektan, heti 2 óra.
2. Magyar irodalomtörténet, heti 3 ó.
3. Mennyiségtan, heti 8 óra.
4. Ábrázoló mértan, rajz, heti 2 óra.
5. Kereskedelmi számtan, heti 3 óra.
6. Általán, heti 3 óra.
7. Növénytan, heti 3 óra.
8. Kémia, *I. félév*, heti 4 óra.
9. Ásványtan, *II. félév*, heti 4 óra.
10. Testgyakorlás, heti 2 óra.
11. Német nyelvi társalgás, heti 3 óra.

II. ÉVFOLYAM.

1. Logika, *I. félév*, heti 4 óra.
2. Nevelés- és tanítástan, *II. félév*, heti 4 óra.
3. Tanítási gyakorlat, heti 2 óra.
4. Magyar irodalomtörténet, heti 2 ó.
5. Mennyiségtan, heti 5 óra.
6. Könyvvitel, heti 2 óra.

6. Allattan, heti 2 óra.
7. Növénytan, heti 2 óra.
8. Geológia és Paleontológia, I. félév, heti 4 óra.
Szerves kémia, II. félév, heti 4 ó.
9. Fizika, heti 6 óra.
10. Rajz, heti 2 óra.
11. Testgyakorlás, heti 2 óra.
12. Német nyelvi társalgás, heti 3 óra.

III. ÉVFOLYAM.

1. Bölcsélet- és neveléstörténet, heti 3 óra.
2. Tanítási gyakorlat, heti 4 óra.
3. Mennyiségtan, heti 5 óra.
4. Politikai számtan, heti 2 óra.
5. Állattani gyakorlatok, heti 2 óra.
6. Növénytan gyakorlatok, heti 2 óra.
7. Ásványtan-kémiai gyakorlatok, heti 5 óra.
8. Fizika, heti 6 óra.
9. Fizikai gyakorlatok, heti 2 óra.
10. Testgyakorlás, heti 2 óra.
11. Német nyelvi társalgás, heti 3 óra.

C) Mellék-szakcsoportokon.

a) Torna szakcsoport.

- I. évfolyam: Gyakorlati torna (szak-torna), heti 2 óra.

- II. évfolyam: Gyakorlati torna, (szak-torna), heti 2 óra.

Bone-, élet- és egészségstan, heti 1 ó.

- III. évfolyam: Gyakorlati torna, (szak-torna), heti 1 óra.

A tornázás elmélete és a tornatanítás módszertana, heti 1 óra.

b) Zene szakcsoport.

- I. évfolyam: Ének- és zeneelmélet, heti 1 óra.

Zongora, heti 1 óra.

Orgona, heti 1 óra.

- II. évfolyam: Ének- és zeneelmélet, heti 1 óra.

Zongora, heti 1 óra.

Orgona, heti 1 óra.

- III. évfolyam: Ének- és zeneelmélet, heti 1 óra.

Zongora, heti 1 óra.

Orgona, heti 1 óra.

- I., II. és III. évfolyam együttesen zenekar, heti 2 óra. (Ez évben a háborús állapotok miatt szünetelt.)
- Énekkar, heti 1 óra. (Ez évben a háborús állapotok miatt szünetelt.)

II. Rendkívüli tárgyak.

A) Latin nyelv.

- I. évfolyam II. félév, heti 1 óra.
- II. és III. évfolyam, évfolyamonként, heti 1 óra.

B) Francia nyelv.

- I. Kezdők részére, heti 2 óra.
- II. Haladottabbak részére, heti 2 óra.

C) Gyorsírás.

Kezdők tanfolyama, heti 2 óra.

Haladók tanfolyama, heti 2 óra.

Jegyzet: Aki a gyorsírási két évi tanfolyamot sikeresen elvégzi, az gyorsíró-tanítói képesítő vizsgálatot is tehet.

III. Ifjúsági egyesületek.

I. Segítő-Egyesület.

Működik 1878. óta; alapszabályai 42901/1894. sz. miniszteri rendelettel megerősítve.

A folyó iskolai év elején az egyesület 22 taggal alakult meg. Tartott 2 rendes köz-, 2 rendes választmányi és 1 rendkívüli választmányi ülést.

Záró tiszta vagyon az év végén:

készpénz	272.14 K
értékpapír	12040.— „
követelés	1024.03 „
kétes követelés	122.26 „
ingóság	1479.66 „
betét	100.— „

Összesen: 15038.09 K

Kezdő tiszta vagyon az év elején . 14779.10 K

1915—16. évi gyarapodás . . . 258.99 K

Tisztikara az évközi katonai bevonulások miatt többször változott. A tagok számának csökkenése miatt — az egyesület 1915. nov. 28.-án tartott rendkívüli ülése határozata értelmében — egy személyre több tisztség is juthat.

Legutolsó tisztikar:

Elnök, alelnök, pénztáros: *Dohanyics János* (III. b.).

Fő- és aljegyző: *Plesa János* (III. a.).

Irattáros: *Tóth Antal* (II. b.).

Ellenőr: *Papp László* (III. b.).

Szünidei bizottság:

Elnök, alelnök, pénztáros: *Tóth Antal*.

Ellenőr: *Máncz János*.

Bizottsági tagok: *Lázár István, Reininger József*.

Tanárkari biztos: *Kovács János dr.*

II. Ifjúsági kör.

Alakíttatott 1901-ben; alapszabályai 641/1902. sz. miniszteri rendelettel megerősítve.

Az intézettel kapcsolatban lévő bizottság.

Az Orsz. Felső Nép- és Polgári iskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság.

(5 évi időtartamra kinevezetett a nagym. Miniszter úrnak ^{57154.} 1912. május 12. sz. rendelete alapján :)

Elnök: *Dr. Szinnyei József*, egyetemi ny. r. tanár.

Ügyvivő alelnök: *Dr. Vángel Jenő*, áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti igazgató, egyetemi m. tanár.

Vizsgáló-bizottsági tagok:

Bahnert József, áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti rendes tanár, a hangszeres zenére.

Dr. Erődi Béla, udv. tanácsos, tankerületi főigazgató, a francia és olasz nyelvre és irodalomra.

Dr. Erdélyi Lajos, áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti rendes tanár, egyetemi m. tanár, a magyar nyelvre és irodalomra.

Dr. Gyulai Ágost, áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti rendes tanár, a magyar nyelvre és irodalomra.

Dr. Herrmann Antal, igazgatói címmel és jelleggel felruházott polg. isk. tanítóképző-intézeti r. tanár, egyetemi m. tanár, a német nyelvre és irodalomra.

Dr. Goldziher Károly, áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti rendes tanár, műegyetemi m. tanár, könyvvitelre, kereskedelmi és politikai számtanra.

Dr. Gragger Róbert, áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti rendes tanár, a német és francia nyelvre és irodalomra.

Dr. Imre Sándor, áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti r. tanár, egyetemi m. tanár, a bölcsészeti előtanra és paedagógiára.

Dr. Koch Ferenc, áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti rendes és egy. c. rk. tanár, az ásványtanra és kémiára.

Dr. Kovács János, áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti rendes tanár, a fizikára.

Kmetykó János, áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti rendes tanár, a tornázás elméletére és gyakorlatára.

Dr. Littke Aurél, áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti rendes tanár, a földrajzra és statisztikára.

Lovcsányi Gyula, áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti rendes tanár, a történelemre, köz- és magánjogra.

Dr. Moesz Gusztáv, áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti óraadó tanár, egyetemi m. tanár, a növénytanra.

Popovics Iván, Keleti Keresk. Akadémiai tanár a szerb és horvát tannyelvre (8386—1916. VI. b) sz. r.).

Dr. Rehák Artur, int. orvos, az anatómiára, élet- és egészség-tanra.

Dr. Siegescu József, udv. tanácsos, tud.-egyetemi tanár a román tannyelvre (8386—1916. VI. b) sz. r.).

Sztankó Béla, áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti óraadó tanár, az énekre.

Dr. Váangel Jenő, ügyvivő alelnök, igazgató, egyet. m. tanár, az állattanra és növénytanra.

**Táblás kimutatás az 1915/16. tanévben megtartott képesítő
vizsgálatokról.**

Első képesítő vizsgálat.

Szakcsoport	Egész vizsgálat		Javító vizsgálat		Össze- sen
	meg- felelt	nem fe- lelt meg	meg- felelt	nem fe- lelt meg	
A) <i>Nyelv-történettudományi szakcsoport :</i>					
a) Rendes hallgatók	6	—	—	—	6
b) Magántanulók	4	—	—	—	4
B) <i>Mennyiségtan-természettudományi szakcsoport :</i>					
a) Rendes hallgatók	3	—	—	—	3
b) Magántanulók	1	—	—	—	1
Összesen	14	—	—	—	14

Második képesítő vizsgálat.

Szakcsoport	Egész vizsgálat		Javító vizsgálat		Össze- sen
	meg- felelt	nem fe- lelt meg	meg- felelt	nem fe- lelt meg	
A) <i>Nyelv-történettudományi szakcsoport :</i>					
a) Rendes hallgatók	4	—	—	—	4
b) Magántanulók	8	—	—	—	8
B) <i>Mennyiségtan-természettudományi szakcsoport :</i>					
a) Rendes hallgatók	3	—	—	—	3
b) Magántanulók	—	—	—	—	—
Összesen	15	—	—	—	15

A mellék-szakcsoportok képesítő vizsgálatainak táblás kimutatása.

Szakcsoport	Egész vizsgálat		Javító vizsgálat		Összesen
	megfelelt	nem felelt meg	megfelelt	nem felelt meg	
Zenei szakcsoport	2	—	—	—	2
Tornai szakcsoport	6	—	—	—	6
Német nyelvi képesítő... ..	1	1	—	—	2
Összesen... ..	9	1	—	—	10

Az 1915/16. tanévben polgári iskolai tanítói oklevelet nyertek névsora :

A) A nyelv- és történettudományi szakcsoportban.

1. Eisenberger Lajos	7. Pasca Ágoston
2. Kállai Ernő	8. Plesa János
3. Lehoczky Egyed	9. Smerda Jaromir
4. Mellau Márton	10. Székely Gyula
5. Nagy Rezső	11. Tóth Ferenc
6. Pákh Károly	12. Lamping Fülöp

B) A mennyiség- és természettudományi szakcsoporton.

1. Dohanics János	3. Papp László
2. Hlavinka György Béla	

C) A zenei szakcsoporton.

1. Plesa János	2. Székely Gyula

D) A tornai szakcsoporton.

1. Dohanics János	4. Pákh Károly
2. Hlavinka Gy. Béla	5. Papp László
3. Nagy Rezső	6. Plesa János

B)

Gyakorló Polgári Iskola.

I. Az 1915—16. iskolai év története.

Minthogy intézetünk épülete az idén is a Vöröskereszt-Egyesület tartalékkórháza volt, az előadásokat ez évben is az I. ker. áll. elemi népiskolai tanítóképző-intézet épületében (I., Mozdony-utca 40.) tartottuk. Hétfőn, szerdán és pénteken d. e. 8 órától 2 óráig, kedden, csütörtökön és szombaton d. u. 2 órától 6 óráig mi tanítottunk; az így fenmaradó délelőttökön és délutánokon az elemi népiskolai tanítóképző-intézet tartotta előadásait.

1915. szept. 3.-án reggel 8 órakor volt az alakuló értekezlet, utána megtartottuk a felvételi- és javító vizsgálatokat és a beírásokat. Összesen 79 tanuló iratkozott be. Szept. 8.-án volt a krisztinavárosi róm. kath. templomban az ünnepies „Veni Sancte“. A másvallású tanulók a saját templomukban vettek részt az évmegnyitó isteni tiszteleten. Ezután megkezdtük a tanítást, melyet az év folyamán egyetlen-egyszer, 1916. január 29.-étől febr. 1.-jéig bezárólag kénytelenek voltunk — egy intézeti szolga ragályos betegsége miatt — megszakítani.

A tanári testületben az idén is történt változás. A magas miniszterium Trombitás Gyula állását, ki tavaly nyugalomba vonult, a háborúokozta súlyos közgazdasági helyzet miatt az idén sem töltötte be, hanem Bittenbinder Miklós és Dékány Mihály budapesti állami elemi népiskolai tanítóképző-intézeti rendes tanárokat bízta meg óráinak helyettesítésével. Intézetünk bennük lelkes, szakavatott munkásokat nyert.

A háború, ez a nagy nevelő, az iskolára is komoly kötelességeket ró. Intézetünk az idén is igyekezett a háború nagy erkölcsi és gyakorlati tanulságait levonni és a nevelői munkában értékesíteni; a tanárok minden egyes tantárgy körében kidomborították

a háborús vonatkozásokat és felhívták a tanulók figyelmét a háború jelentősebb eseményeire.

Intézetünk tanulói szüleik anyagi viszonyaihoz képest a háborús jótékonytságot is gyakorolták. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium magas vezetőjének óhajára hadisegély-bélyeget gyűjtöttek a rokkantak javára; az Országos Vöröskereszt-Egyesület felhívására a Bolgár Vöröskereszt-Egyesület javára levelező-lapokat vásároltak 37.80 K értékben; május 1.-jén pedig a nemzeti ünnepély alkalmával a gyakorló-iskolai tanulók adományaként 20.14. K, a vendégektől 2 K, a képző-intézeti hallgatóktól 25 K és a tanári kar részéről 56 K, összesen 103.14 K gyűlt össze a kárpáti falvak lakóinak segélyezésére. Ezen hazafias ünnepélyt a Miniszter úr Önagyméltóságának rendelete szerint d. e. 10 órakor tartottuk az intézeti tornacsarnokban. A lelkes ünnepély műsora ez volt:

1. *Himnusz.* Énekli az énekkar.

2. *Megnyitó beszéd.* Mondja Ugray János tanár.

3. *Szabolcska Mihály: A hazaszeretetről.* Szavalja Dulovits Ferenc III. oszt. tanuló.

4. *Ünnepi beszéd.* Mondja Plesa János III. éves képző-intézeti hallgató.

5. *Ábrányi Emil: Szent szabadság napja.* Szavalja Szirt Pál III. oszt. tanuló.

6. *A Kárpátok őre.* Énekli az énekkar.

Ezen háborús ünnepélyen kívül még kettőt tartottunk; egyet 1915. nov. 19.-én boldogult Erzsébet királynénk emlékére és egyet április 11.-én, az 1848-as törvények szentesítésének évfordulóján.

Intézetünk növendékei természetrajzi és földrajzi ismereteik gyarapítása céljából Ábrahám Sándor és Szabó Gábor tanárok vezetésével az idén is több ízben kirándultak; márc. 15.-én a kies budai hegyvidékre, május 24.-én pedig Visegrádra.

A képző-intézeti hallgatók gyakorló-iskolai munkássága a szabályzat szellemében folyt az egész évben. Az I. évesek az iskolai év elején hospitáltak egy-egy osztály összes óráin. A II. évesek felváltva heti 2—2 órán tanítottak megelőző hosszabb hospitálás után. A III. évfolyam hallgatói 4 csoportban váltakozva félévenként heti 4—4 órán vettek részt a tanítás munkájában. A tanításokat rendszeres hospitálás előzte meg és beható bírálat követte, melyben a hallgatók, a képző-intézeti igazgató és tanárok és a gyakorló-iskolai tanárok vettek részt.

A hittani vizsgálatokat f. évi május 31.-én, az osztályvizsgálatokat jún. 2.-án tartottuk. A bizonyítványokat jún. 3.-án osztottuk ki. Jún. 4.-én volt az évváró „Te Deum”. Június 27.-én és 28.-án megtartottuk a magánvizsgálatot. Egy magántanuló, Szabó Ferenc rokkant, vizsgázott sikerrel a IV. osztály anyagából.

II. Tanári kar.

Vángel Jenő dr., igazgató.

Ábrahám Sándor, képesítve a matematikai és természettudományi tárgyakra; a természettani és méréstani szertár őre, a III. o. főnöke, az Országos Polgáriskolai Egyesület és a M. kir. Természettud. Társulat rendes-, a Paedagogiai Társulat külső tagja. Volt a rákospalotai kertészképző-intézet igazgatója 1884/85-ben. Az intézethez kineveztetett 1885. május hó 6.-án. Szül.: 1857. márc. 17.-én Szegeden. Lakik: II. ker., Kacsá-utca 22. Tanította a méréstant, természetrajzot és a méréstani rajzot, heti 17 órában.

Altenburger Adolf, képesítve a nyelv- és történettudományi tárgyakra és az énekre; a földrajzi szertár őre, az I. oszt. főnöke, az Országos Polgáriskolai Egyesület rendes tagja. Működött a veszprémi polgári és felső kereskedelmi iskolánál (1895. szept. 1.-től 1896. aug. 31.-ig), a felsőlövői tanítóképző-intézetnél (1896. szept. 1.-től 1898. aug. 31.-ig) és a szegedi polgári- és felső kereskedelmi iskolánál (1898. szept. 1.-től 1907-ig). Szül.: Budapesten, 1865. nov. 25.-én. Az intézethez kineveztetett 1907. április 15.-én. Lakik: I. ker., Alkotás-utca 35. Tanította a német nyelvet, földrajzot és az éneket, heti 19 órában.

Lányi Ernő, okl. középiskolai rajztanár, a polgáriskolai tanítóképző-intézet óraadó tanára, a II. osztály főnöke, a rajz-szertár őre, a Rajztanárok Országos Egyesületének választmányi tagja. Működött a lippai áll. polgáriskolánál (1881—1886); az intézethez kineveztetett 1886. szeptember 6.-án. Szül.: Székelyudvarhelyen, 1858. márc. 2.-án. Lakik: I. ker., Győri-út 1. Tanította a szabadkézi és méréstani rajzot, valamint a szépírást, heti 18 órában.

Szabó Gábor, képesítve a rajz, torna, slöjd és szakiparra, a kézügyességi szertár őre, a tantestületi értekezletek jegyzője, 1879. szeptembertől 1881. szeptemberig a sárosmagyarberkeszi ev. ref. iskola tanítója. Az intézethez kineveztetett 1884. október 1.-én. Szül.: Bethlen, 1858. november 7.-én. Lakik: I. ker., Győri-út 14.

Tanította a tornát, mintázást és a kézügyességi tárgyakat és vezette a háborús kertészeti munkálatokat, heti 17 órában.

Ugray János, képesítve a nyelv- és történettudományi tárgyakra, a történelmi szertár és az ifj. könyvtár öre, a IV. osztály főnöke, az Országos Polgáriskolai Egyesület r. tagja. Az intézet-hez kineveztetett 1885. április 7.-én. Szül.: Maroshidvég, 1861. szept. 29.-én. Lakik: I., Pauler-utca 1. szám. Tanította a magyar nyelvet és a történelmet heti 22 órában.

Bittenbinder Miklós, óraadó tanár, a II. ker. állami elemi népiskolai tanítónőképző-intézet rendes tanára. Lakik: I. ker., Győri-út 1. Tanította a számtant a gyakorló polgári iskola I—III. osztályaiban heti 9 órában.

Dékány Mihály, a budapesti VI. ker. állami elemi népiskolai tanítónőképző-intézet rendes tanára, óraadó tanár. Képesítve a mennyiségtan-természettudományi tárgyak tanítására. A Tanítóképző-Intézeti Tanárok Orsz. Egyesületének tagja, a „Magyar Tanítóképző” szerkesztője. Lakik: VII., Szabó József-utca 14. B. vil-lában. Ezen intézetnél tanította a számtant heti 3, a fizikát heti 3, a mértant heti 1 s a könyvviteltant heti 1 órában.

Fülöp Ede, okl. elemi isk. tanító, izr. vallástanár. Az intézet-nél működik 1912. febr. 1.-je óta. Szül.: Ógyalla, 1875. okt. 13. Lakik: II. ker., Öntőház-utca 7. A folyó iskolai évben nem tanított.

Hüttl Ármin, ág. ev. hitoktató, ág. ev. lelkész, oklev. elemi népiskolai tanító. Az intézetnél tanít 1905. szept. 1. óta. Szül. Szent-györgy, 1881. júl. 30.-án. Lakik: I., Vár, Verbőczy-utca 28. Taní-totta az ág. ev. vallástant heti 2 órában.

Kiss Áron, ref. hitoktató, ref. lelkész. Az intézetnél műkö-dik 1904. szept. 1. óta. Szül.: Budapest, 1876. márc. 9.-én. Lakik: I., Böszörményi-út 33. Tanította a református vallástant heti 3 órában.

Dr. Makay Lajos, róm. kath. hittanár, esztergomfőegyház-megyei áldozópap. Az intézetnél működik 1914. szeptember 15. óta. Szül.: Budapest, 1883. április 30. Lakik: I., Vár, Királyi palota. Tanította a róm. kath. vallástant, heti 4 órában.

A tanári kar nyugalmazott tagja.

Trombitás Gyula, képesítve a matematikai és természettudományi tárgyakra, az Országos Polgáriskolai Egyesület rendes tagja, a Magyar Paedagogiai Társaság külső tagja. Volt elemi népiskolai tanító Ozorán (1873—74), Csákvárott (1874—75), működött az alsólendvai polgáriskolánál (1877—1881). Az intézethez kinevezetett 1881. aug. 3.-án. Nyugalomba vonult 1914. november 1.-én. Szül.: Ozorán, 1853. márc. 3.-án. Lakik: Budapest, I. ker., Naphegy-u. 3.

III. Tanulóság.

A gyakorló polgári iskola tanulói az 1915/16. isk. évben.

I. OSZTÁLY.

Sor- szám	N é v	Évvégi eredmény
1.	Balázs István	felsőbb osztályba léphet
2.	Bayer Ferenc	" " "
3.	Bite István	" " "
4.	Gergely Károly	" " "
5.	Garbács Ferenc	" " "
6.	Hantzmán József	" " "
7.	Herkner Ferenc	" " "
8.	Hetényi István	" " "
9.	Hoffer Géza	" " "
10.	Hrozenka Rezső	" " "
11.	Kokes Albert	" " "
12.	Kronák Lipót	" " "
13.	Lassú József	" " "
14.	Ludmányi Lajos	" " "
15.	Mészáros Sándor	" " "
16.	Neubrand Rezső	" " "
17.	Novotny Lajos	" " "
18.	Roszkopál Ödön	" " "
19.	Szabó Árpád	" " "
20.	Szalai Géza	" " "
21.	Szedes Ágoston	" " "
22.	Szirt Ferenc	" " "
23.	Varga Imre	" " "
24.	Virág Árpád	" " "
25.	Zaharescu Miklós	" " "

II. OSZTÁLY.

Sor- szám	N é v	Évvégi eredmény
1.	Babos Károly	felsőbb osztályba léphet
2.	Boros Gyula	" " "
3.	Csulik Mihály	" " "
4.	Derecskei Gyula	" " "
5.	Éden Ferenc	" " "
6.	Fazekas Vince	" " "
7.	Fetter István	javitó vizsgálatra bocsáttatik
8.	Gunda Ferenc	felsőbb osztályba léphet
9.	Kiss István	javitó vizsgálatra bocsáttatik
10.	Korepta Béla	felsőbb osztályba léphet
11.	Kovács Tibor	kimaradt
12.	Mahner Károly	felsőbb osztályba léphet
13.	Majeros István	" " "
14.	Mányoky János	" " "
15.	Mészáros Lajos	javitó vizsgálatra bocsáttatik
16.	Porga Károly	felsőbb osztályba léphet
17.	Szabó István	" " "
18.	Szalók György	" " "
19.	Vincze Sándor	" " "

III. OSZTÁLY.

Sor- szám	N é v	Évvégi eredmény
1.	Almádi Sándor	felsőbb osztályba léphet
2.	Babnig Lajos	javító vizsgálatra bocsáttatik
3.	Biró Imre	felsőbb osztályba léphet
4.	Bodrogi József	" " "
5.	Derecskei József	" " "
6.	Dulovits Ferenc	" " "
7.	Dulovits Jenő	" " "
8.	Kaiser Rudolf	kimaradt
9.	Karátsonyi Sándor	felsőbb osztályba léphet
10.	Lauffer Vilmos	" " "
11.	Ledvina János	" " "
12.	Mengl István	" " "
13.	Mengl Károly	" " "
14.	Patai Vendel	javító vizsgálatra bocsáttatik
15.	Porga Ferenc	felsőbb osztályba léphet
16.	Schréder Endre	" " "
17.	Szendy Sándor	" " "
18.	Szirt Pál	" " "
19.	Virág Gyula	" " "

IV. OSZTÁLY.

Sor- szám	N é v	Évvégi eredmény
1.	Bayer Béla	felsőbb osztályba léphet
2.	Gerenczér Béla	" " "
3.	Inn Antal	" " "
4.	Jakobszen Vilmos	" " "
5.	Linter Károly	" " "
6.	Majoros Valentin	" " "
7.	Neubrandt József	" " "
8.	Pathó István	" " "
9.	Peszneker Károly	" " "
10.	Rosch Ferenc	" " "
11.	Rupnik Károly	" " "
12.	Schannen Jenő	" " "
13.	Schimmel Henrik	" " "
14.	Szalay József	" " "
15.	Wilhelm Antal	" " "
16.	Zsidy Béla	" " "

Táblás kimutatás a gyakorló polgári iskolai tanulókról az 1915/16. iskolai évben.

Osztály	A tanulók száma	Vallás szerint						Születési hely szerint	
		Róm. kath.	Gör. kath.	Gör. keleti	Református	Ág. evang.	Izraelita	Magyar orsz.	Horvát-Szlav. orsz.
I. osztály	25	21	—	1	3	—	—	25	—
II. osztály	19	13	—	1	4	—	—	19	—
III. osztály	19	14	—	1	3	—	—	19	—
IV. osztály	16	15	—	—	1	—	—	16	—
Összesen :	79	63	—	3	11	—	—	79	—

A IV. osztályt végzett tanulók pályaválasztása.

tanító-képzőbe fog járni	f. keresk. iskolába	hadapród-iskolába	ipar-iskolába	vasuti szolgálatra megy	még nem választott pályát
3	8	1	2	2	—

IV. A Gyakorló Polgári Iskola tankönyveinek jegyzéke az 1916—17. isk. évre.

I. osztály.

Róm. kath. nagyobb katekizmus	—64
Sziinyei József. Iskolai nyelvtan, I. r.	1.20
Gyertyánffy-Kiss. Olvasókönyv, I. rész, 3. kiadás	1.80
Kozma-Madarász. Földrajz, polg. fiúiskolák I. o. számára, 7. kiad.	2.20
Miklós. Növénytan alapvonalai, polg. fiúisk. számára, 4. kiad.	2.50
Miklós. Ásványtan, 3. kiadás	2.—
Képossy-Magyar-Zettner. Számítan, I. r., 6. kiadás	2.20
Hittig. Méréstan, I. rész, 3. kiadás	1.60
Bartalus-Sztankó. Magy. énekiskola, I. r., 5. kiadás	—80
Kogutowicz. Földrajzi atlasz, 16. kiadás	2.50

II. osztály.

Gerely. Bibliai történetek, kötte	1.60
Gyertyánffy-Kiss. Olvasókönyv, II. rész, 3. kiadás	2.—
Sziinyei J. Iskolai nyelvtan, II. rész	—80
Miklós-Greizinger. Állattan, 6. kiadás	2.60
Dallos-Király-Starek. Földrajz, II. rész	1.80
Kogutowicz. Földrajzi atlasz, 16. kiadás	2.50
Képossy-Magyar-Zettner. Számítan, I. r., 6. kiadás	2.20
Bartalus-Sztankó. Magyar énekiskola, I. r., 5. kiadás	—80
Hittig. Méréstan, I. rész, 3. kiadás	1.60

III. osztály.

Demkovits. Szerartástan	—50
Weszely. Rendszeres magyar nyelvtan, 3. kiadás	1.40
Istvánffy-Krammer. Olvasókönyv, III. rész	2.40
Theisz. Német nyelviskola, I. rész	2.—
Képossy-Magyar-Zettner. Számítan, II. r., 5. kiadás	2.—
Bartalus-Sztankó. Magyar énekisk. II. r., 5. kiadás	—80
Miklós-Greizinger. Ásványtan	2.40
Lovesányi-Ugray. A magyarok története, 2. kiadás	2.40
Dallos-Király-Starek. Földrajz, III. rész	1.80
Kozma-Körösi. Rendszeres földr. atlasz, 17. kiadás	2.50

Miklós. Növénytan alapvonalai, polg. fiúiskolák számára, 4. kiad.	2.50
Seemann. Kis növényhatározó, 2. kiadás	—90
Tóth. Szerk. és gyak. geometria, II. rész, 3. kiadás	1.40

IV. osztály.

Pongrácz. Kath. egyháztört., 2. kiadás	—80
Gyertyánffy-Kiss. Olvasókönyv, III. rész	2.40
Weszely. Stilisztika, 8. kiadás	2.40
Theisz. Német nyelviskola, I. rész	2.—
Lovesányi-Ugray. Világtörténet, polg. isk. számára	3.—
Kovács. Fizika, 6. kiadás	2.60
Képesy-Magyar-Zettner. Számтан, II. rész, 5. kiadás	2.—
Tóth. Szerkesztő és gyakorlati geometria, 3. kiadás	1.40
Kozma-Körösi. Rendszeres földr. atlasz, 17. kiadás	2.50
Láng. Isk. daloskönyv, II. rész	1.—
Kurucz-Magyar. Földrajz, IV. rész	2.60

C)

Elemi Tanítóképző-Intézeti Tanárjelölti

„Apponyi-Kollégium“^{*)}

I. Vezetőség.

Miniszteri biztos:

Szinnyei József dr., egyetemi ny. r. tanár stb.

Igazgató:

Váangel Jenő dr.

Szakvezető tanárok:

Baló József dr., a budapesti I. ker. állami elemi népiskolai tanítóképző-intézet igazgatója, a didaktikai gyakorlatok vezetője.

Bahnert József, a hangszeres zenére.

Erdélyi Lajos dr., a magyar nyelvre.

Erdőssy Béla rajztanárképző-főiskolai r. tanár, a rajzra.

Gragger Róbert dr., a német nyelvre és a német irodalomra.

Goldziher Károly dr., a mennyiségtanra.

Gyulai Ágost dr., a magyar irodalomtörténetre és a latin nyelvre.

Imre Sándor dr., a paedagógiára és a filozófiára.

Kemény Rezső, az Orsz. zeneakadémia r. tanára, a hegedűre.

Koch Ferenc dr., a kémiára és ásványtanra.

Kovács János dr., a fizikára.

Littke Aurél dr., a földrajzra.

Lovcsányi Gyula, a történelemre és a latin nyelvre.

---

^{*)} Szervezeti szabályzata kiadatott a vallás- és közokt. m. kir. miniszternek 1906. évi október hó 15.-én 76629. szám alatt kelt rendeletével, „Apponyi-Kollégium“ elnevezése 49821/1908. számú rendelettel.

A tanítóképző-intézeti tanárok kiképzését és képesítését a következő szabályzatok írják elő:

I. Szabályzat a tanítóképző-intézeti tanárok képzéséről és képesítéséről. Kiadta a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1906. évi február hó 17.-én 11.890. szám alatt kelt rendeletével.

Nagy László, elemi népiskolai tanítóképző-intézeti c. igazgató, az elemi népiskolai tanítóképző-intézet lélektani anyagának gyakorlati feldolgozására.

Sztankó Béla, budapesti I. ker. áll. elemi népiskolai tanítóképző-intézeti r. tanár, a zenére.

Vángel Jenő dr., az állattanra, anatómiára és növénytanra.
Altenburger Adolf, a német nyelvi társalgásra.

Az 1915/16. tanévben a didaktikai gyakorlatok vezető tanárai voltak:*)

Baló József dr., a történelemre.

Horvay Ede, a magyar nyelvre.

Hrabetz Nándor, a rajzra és tornára.

Lechnitzky Gyula, a paedagógiára.

Miklós Gergely, a kémiára, ásványtanra, növénytanra és állattanra.

Snasel Ferenc, a matematikára.

Sztankó Béla, a zenére és a magyar nyelv- és irodalomra.

II. *A tanítóképző-intézeti tanárvizsgálatok ügyviteli szabályzata.* Kiadta a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1907. évi május hó 6.-án 41.682. szám alatt kelt rendeletével.

III. *Szabályzat a tanítóképző-intézeti rajztanárok képzéséről és képeztetéséről.* Kiadta a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1907. évi július hó 3.-án 75.069. szám alatt kelt rendeletével.

IV. *Szabályzat a tanítóképző-intézeti zenetanárok képzéséről és képeztetéséről.* Kiadta a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1908. évi február hó 14.-én 124.867/1907. szám alatt kelt rendeletével.

V. *A tanítóképző-intézeti zenetanári vizsgálatok ügyviteli szabályzata.* Kiadta a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1909. évi január hó 17.-én 120.005/1908. szám alatt kelt rendeletével.

VI. *Szabályzat a tanítóképző-intézeti tornatanárok képzéséről és képeztetéséről.* Kiadta a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1912. évi március hó 27.-én 149.836/1911. szám alatt kelt rendeletével.

VII. *A tanítóképző-intézeti tornatanári vizsgálatok ügyviteli szabályzata.* Kiadta a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1912. évi március hó 27.-én 149.837/1911. szám alatt kelt rendeletével.

VIII. *A tanító- és tanítónőképző-intézeti tanárjelöltek Apponyi-collégiumainak szervezeti szabályzata.* Kiadta a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1906. évi október hó 15.-én 76.629. szám alatt kelt rendeletével. (Ennek a revíziója megjelent 1911-ben.)

*) *A didaktikai gyakorlatok tartására a budapesti I. ker. állami tanítóképző-intézet szolgál, melynek igazgatója vezeti a szabályszerű didaktikai gyakorlatokat és amelynek tanárainál hospitálnak s tanárainak felügyelete alatt tanítanak a tanárjelöltek.*

II. Kollégiumi tagok.

I. évfolyam.

Sor- szám	N é v	Szakcsoport		Hadbavonult és mikor?
		főtárgy	melléktárgy	
1.	Dávid Sándor... ..	zene	—	—
2.	Zalányi István	kémia, ásvány- tan	állattan, növénytan, természettan, torna	—

II. évfolyam.

Sor- szám	N é v	Szakcsoport		Hadbavonult és mikor?
		főtárgy	melléktárgy	
1.	Geyer Béla	zene	—	—
2.	Haluska Ferenc	rajz	—	—
3.	Mácsay Károly	paedagógia	filozófia, torna	—
4.	Pfalz György	rajz	—	—
5.	Prohászka Ferenc ...	földrajz	történet, magyar, torna	1916. január hó.

III. Tanítóképző-intézeti tanárvizsgáló bizottságok.

A) A budapesti kir. tudományegyetemen:

„Országos Tanítóképző-intézeti Tanárvizsgáló Bizottság“

(kineveztetett 5 évi időtartamra a vallás- és közoktatási m. kir. miniszternek 1911. április 1. — 38840. sz. rendelete alapján).

Elnök: Dr. PAUER IMRE, min. tanácsos, tud. egyetemi ny. r. tanár.

Alelnök: üresedésben.

Jegyző: Dr. KOVÁCS JÁNOS, áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti r. tanár.

Vizsgáló bizottság.

Dr. BALLAGI ALADÁR, tud. egyetemi ny. r. tanár, a történelemre.

Dr. BEKE MANÓ, egyetemi ny. r. tanár, a mennyiségtanra.

Dr. BEÖTHY ZSOLT, min. tanácsos, tud. egyetemi ny. r. tanár, a magyar irodalomra.

Dr. BLEYER JAKAB, tud. egyet. ny. r. tanár, a német nyelvre és irodalomra

Dr. CZIRBUSZ GÉZA, tud. egyetemi ny. r. tanár, a földrajzra.

Dr. ENTZ GÉZA, udv. tanácsos, tud. egyetemi nyug. tanár, az állattanra.

Dr. báró EÖTVÖS LÓRÁND, v. b. t. t., tud. egyet. ny. r. tanár, a fizikára.
Dr. FINÁCZY ERNŐ, udv. tanácsos, tud. egyetemi ny. r. tanár, a paedagogiára.

Dr. FRÖHLICH IZIDOR, udv. tanácsos, tud. egyet. ny. r. tanár, a fizikára.
Dr. HEINRICH GUSZTÁV, min. tanácsos, nyug. tud. egyet. ny. r. tanár, a német nyelvre és irodalomra.

Dr. ILOSVAY LAJOS, udv. tanácsos, vallás- és közokt. államtitkár, a kémiára.

Dr. KLEIN GYULA, műegyetemi ny. r. tanár, a növénytanra.

Dr. KLUPATHY JENŐ, tud. egyetemi ny. r. tanár, a fizikára.

Dr. KÖVESLIGETHY RADÓ, tud. egyetemi ny. r. tanár, a földrajzra.

Dr. KRENNER JÓZSEF, udv. tanácsos, tud. egyetemi nyug. tanár, az ásványtanra.

Dr. MÁGÓCSY-DIETZ SÁNDOR, tud. egyetemi ny. r. tanár, a növénytanra.

Dr. MARCZALI HENRIK, tud. egyetemi ny. r. tanár, a történelemre.

Dr. NÉGYESY LÁSZLÓ, tud. egyetemi ny. r. tanár, a magyar irodalomra.

Dr. PAUER IMRE, min. tanácsos, tud. egyetemi ny. r. tanár, a paedagogiára és philosophiára.

Dr. PETZ GEDEON, tud. egyetemi ny. r. tanár, a német nyelv- és irodalomra.

Dr. RADOS GUSZTÁV, műegyetemi ny. r. tanár, a mennyiségtanra.

Dr. RIEDL FRIGYES, tud. egyetemi ny. r. tanár, a magyar irodalomra.

Dr. SIMONYI ZSIGMOND, tud. egyet. ny. r. tanár, a magyar nyelvészetre.

Dr. SZINNYEI JÓZSEF, tud. egyet. ny. r. tanár, a magyar nyelvészetre.

Dr. VÁNGEL JENŐ, kir. tan., tud. egyetemi m. tanár, áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti és Apponyi-kollégiumi igazgató, az állattanra.

B) A budapesti kir. országos zeneakadémián :

„Orsz. Tanítóképző-intézeti Zenetanárvizsgáló Bizottság“

(5 évi időtartamra kineveztetett a vallás- és közoktatási m. kir. miniszternek 57654/1914. sb. rendelete alapján.)

Elnök: MIHALOVICH ÖDÖN, min. tanácsos, zeneakadémiai igazgató.

Alelnök: CHOVÁN KÁLMÁN, zeneakadémiai tanár.

Vizsgáló bizottsági tagok :

BLOCH JÓZSEF, zeneakadémiai tanár.

HERZFELD VIKTOR, zeneakadémiai tanár.

KEMÉNY REZSŐ, zeneakadémiai tanár.

Dr. KODÁLY ZOLTÁN, zeneakadémiai tanár.

KUN LÁSZLÓ, zeneakadémiai tanár.

LAUB ISTVÁN, zeneakadémiai tanár.

MAMBRINYI GYULA, zeneakadémiai tanár (1912. ápr. 13. 45563. sz. r.).

MORAVCSIK GÉZA, zeneakadémia főtitkára, zeneakadémiai tanár.

SZABADOS BÉLA, zeneakadémiai tanár.

SZAUTNER ZSIGMOND, zeneakadémiai tanár.

SZENDY ÁRPÁD, zeneakadémiai tanár.

SZTANKÓ BÉLA, áll. tanítóképző-intézeti tanár, a vizsgáló bizottság jegyzője.

Dr. VÁNGEL JENŐ, a tanítóképző-intézeti tanárjelöltek Apponyi-kollégiumának igazgatója.

„Orsz. Tanítóképző-intézeti Tornatanárvizsgáló Bizottság“

Elnök: Dr. SZINNYEI JÓZSEF, egyetemi tanár.

Ügyvivő alelnök: Dr. VÁNGEL JENŐ, kir. tanácsos, egyet. m. tanár, a polg. isk. tanítóképző-int. igazgatója.

Alelnök: BERTA ILONA, az Erzsébet-nőiskola igazgatója.

Vizsgáló bizottsági tagok:

BÉLY MIHÁLY, Bpest székesfővárosi torna-szakfelügyelő: a testgyakorlás elméletére.

KMETYKÓ JÁNOS, polg. isk. tanítóképző-intézeti tanár, a vizsgáló-bizottság jegyzője, a tornatanítás módszertanára.

POGÁNY IDUNA, Erzsébet-nőiskolai tanár, a tornatanítás módszertanára.

Dr. REHÁK ARTUR, a polg. isk. tanítóképző-intézet orvosa: az anatómiára és első segélynyújtásra.

UJHELYI SÁNDOR, Bpest székesfővárosi torna-szakfelügyelő: a testgyakorlás történetére.

Tanítóképző-intézet tanári oklevelet nyertek:

1. GEYER BÉLA (zene).
2. GREGUSS PÁL (növénytan és torna).
3. HALUSKA FERENC (rajz).
4. MÁCSAY KÁROLY (paedagogia és torna).
5. PFALZ GYÖRGY (rajz).

D)

Függelék.

I.

A polgári iskolai tanítóképző intézetbe való felvétel.

Az intézetbe pályázat útján vétetnek fel a hallgatók.

A hallgatók tanpénzt nem fizetnek. Lehetnek: teljes ingyenesek, féldíjasok, 180, illetőleg a háborús évben 230 kor. vagy ebéd-segélyesek és segély nélküli bejárók.

A teljes ingyenesek az intézet internátusában kapnak minden díj nélkül élelmezést, lakást, fűtést és világítást.

A féldíjasok ugyanezen kedvezményt havi 18, illetőleg a háborús évben 23 K-ért élvezik.

Az ösztöndíjasok egyenkint havi 18, illetőleg a háborús évben 23 K segélyben, vagy ingyen ebéd-kedvezményben részesülnek.

A pályázatot évenként a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletével, rendszerint április vagy május hónapban teszi közzé az igazgatóság a vallás- és közoktatásügyi minisztérium „Hivatalos Közlöny”-ében és egyes tanügyi lapokban. A pályázati határidő május 31. A később érkezett vagy fel nem szerelt folyamodványok nem vehetők figyelembe.

A felvételt a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrhoz intézett s az áll. polg. iskolai tanítóképző igazgatóságához benyújtott folyamodványban kell kérelmezni. A kérvényben, melyre 1 koronás bélyeg illesztendő, világosan kiteendő, hogy az illető melyik szakcsoportra (nyelv- és történettudományi vagy mennyiség- és természettudományi) óhajtja magát felvétetni. Akik a zenei tárgyakban vagy tornában kellő jártasságot tudnak felmutatni, azok az ezen szakokkal kapcsolatosan szervezett zenei, illetőleg torna szakra is beiratkozhatnak. *Az állami kedvezményben részesülők* pedig a főszakokon kívül *valamelyik mellékszakra* (zenére vagy tornára) beiratkozni s azt rendszeren, egész éven át hallgatni belőle colloquálni és végül vizsgázni is tartoznak.

A folyamodványhoz, amelynek külső lapján a lakóhely pontosan megjelölendő (akár csak a felvételért, akár pedig ösztöndíjért is folyamodjék az illető), melléklendő bizonyítványok a következők:

1. Tiszti-orvosi bizonyítvány arról, hogy az illető teljesen egészséges.

2. A folyamodó előképzettségéről tanuskodó oklevél, vagy iskolai bizonyítvány. Abban az esetben, ha a folyamodó a folyamodás határnapján tanítói oklevéllel még nem rendelkeznék, mellékelheti az előző évről s a megfelelő osztály látogatásáról szóló igazolványát vagy értesítőjét, a beiratáskor azonban tartozik az előírt okiratokat bemutatni. Azon folyamodó, ki valamely alkalmazásban van, tartozik illetékes hatóságától működési bizonyítványt is mellékelni.

3. Hiteles községi bizonyítvány a szülők foglalkozásáról, vagyoni állapotáról, részletesen kimutatva azoknak minden forrásból eredő jövedelmet s a folyamodóknak esetleges magánvagyonát.

4. Községi vagy más hiteles bizonyítvány a családtagok számáról, ezek életkoráról és arról, hogy hány gyermek van a családfő közvetlen gondozása alatt s hány van távol a szülői háztól.

A felvételtől az illetőket — a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől leérkezett rendelkezés után — az igazgatóság értesíti.

A felvétel csak akkor válik végérvényessé, ha a folyamodónak tanítói pályára való alkalmasságát az intézeti orvos is megállapítja.

A miniszter által felvett hallgatók beiratkozása szeptember hó elején történik, még pedig:

A felvett (azaz már az előbbi években is volt) hallgatók, erről szóló hivatalos értesítésük bemutatásával, a kitűzött s velük előre tudatott időben személyesen jelentkeznek az igazgatónál beiratkozás végett s beszolgáltatják pontosan kitöltött jelentkező-lapjukat.

Az újonnan felvett hallgatók a beiratkozás alkalmával megkapják leckeönyvüket és az intézet szervezeti és rendtartási szabályzatának egy példányát.

Az első évfolyamra azok vétetnek fel, akiknek elemi iskolai tanítói oklevelük vagy középiskolai érettségi bizonyítványuk van. Az utóbbiak azonban még az elemi iskolai tanító-képző intézet pädagógiai tantárgyainak tananyagából külön felvételi vizsgálatot is tartoznak tenni.

A folytatólagos évfolyamokra azok vétetnek fel, kik az előző évfolyamot sikerrel elvégezték, illetőleg a III. évfolyamra való fel-

vételnél még az I. képesítő-vizsgálat sikeres letevése is megkívánatik.

A folytatólagosan magasabb évfolyamba lépő hallgatók a beiratkozás alkalmával tartoznak leckeönyvüket bemutatni.

Aki a beiratkozásra kitűzött időn túl jelentkezik, elfogadható okok alapján két hétig az igazgató, azontúl, de legkésőbb október hó közepéig, csak a vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélyével vehető fel.

Évközben az intézetbe hallgatóul belépni nem lehet.

II.

Magánúton való végzés a polgári iskolai tanítóképző-intézetben.

A polg. isk. tanítók képesítő-vizsgálatáról s az ezt megelőző évfolyam-vizsgálatokról a nagym. vallás- és közokt. m. kir. miniszterium által 1902. évi 539. elm. sz. alatt kiadott s a képesítő vizsgálatra készült jelöltekre nézve érvényben levő „Szabályzat” rendelkezik. (Kapható az egyetemi nyomdában. I., Vár, ára 50 fillér).

A magánúton való végzést a polg. isk. tanítóképesítő vizsgálati szabályzat 14—18. §-a a következőképpen írja elő:

14. §. Felső nép- és polgári iskolai tanítóképesítő vizsgálatra bocsáthatók:

1. A polgári iskolai képzőintézetek azon hallgatói, akik a II. évfolyamot sikerrel végezték: az *I. képesítő vizsgálatra*; a *II. képesítő vizsgálatra* pedig azok, akik a képzőintézetek III. évfolyamát sikerrel végezték s az I. vizsgálatot sikerrel letették.

2. Kivételképen vizsgálatra bocsátható még mindazon okleveles elemi népiskolai tanító, ki képesítés után legalább egy éven át valamely nyilvános iskolában mint tanító működött s ez egy évi tanítói gyakorlat után a polgári iskolai tanítóképző-intézetben az I. és II. évfolyam tananyagából az osztályvizsgálatot magánúton sikerrel letette: az I. vizsgálatra; s ha a III. évfolyamról is letette a magán osztályvizsgálatot s az I. képesítő vizsgálatot sikerrel kiállotta: a II. vizsgálatra.

15. §. Az *énekből* és *testgyakorlásból* csak oly egyén bocsátható vizsgálatra, akinek a fentebb említett két tudománycsoport valamelyikéből már van képesítő oklevele, s e mellett igazolja, hogy a testgyakorlatban, illetőleg az énekben szakszerű kiképzést nyer.

A *nyelvemsteri* vizsgálatra jelentkezésnél legalább is elemi tanítói oklevél bemutatása követeltetik.

16. §. Vizsgálatra való bocsátásért a szünidei két hónap kivételével bármikor jelentkezhetni.

A folyamodványok a polgári iskolai képző-intézetek igazgatóinál, mint a vizsgáló bizottság alelnökeinél nyújtandók be.

17. §. A folyamodványokhoz melléklendő:

a) életrajz, melyben a jelölt eddigi összes tanulmányai, szolgálata s foglalkozása egészen a folyamodvány benyújtásának idejéig időrendben, röviden és hitelesen elő vannak adva; megemlítendő benne a jelölt nyelvismerete is;

b) a jelölt keresztlevele vagy születési bizonyítványa;

c) a jelölt elemi népiskolai tanítói oklevele; esetleges szolgálati bizonyítványa;

d) működési bizonyítvány, hogy a jelölt legalább 1 évig tanított valamely nyilvános elemi népiskolánál;

e) közszolgálatban álló egyéneknek közvetlen előjárójuk által kiállított minőségnyi táblázat, másoknál illetékes hatóságuk által kiállított erkölcsi bizonyítvány;

f) orvosi bizonyítvány arról, hogy a jelölt testi épség szempontjából kifogás alá nem esik.

18. §. A polgári iskolai tanítóképző-intézet kötelékében álló jelöltek jelentkezésénél a jelentkezésnek megszabott alakú kellékeit az intézet igazgatója egyszerűsítheti.

Azokon kívül, miket a szabályzat 14. és 17. §-aiban a magánvizsgálatokra nézve elmond, még a következők veendőik figyelembe:

1. Hogy valaki magánúton végezhesen, ahhoz nem kívánatik meg, hogy az illető beiratkozzék a polgári iskolai tanítóképző hallgatói közé, hanem csak a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez címzett folyamodványát kell az intézet igazgatóságához benyújtani a magánvizsgálati engedély megadásáért. A folyamodvány, melyhez a szabályzat 18. §-ában felsorolt okiratok csatolandók, a polg. isk. tanítóképző igazgatóságához adandó be.

2. Ha a folyamodó a most említett kérvénye alapján a vizsgálati engedélyt már megkapta, akkor kérelmezheti a vizsgálat napjának kitűzését, megjegyezvén, hogy magán osztályvizsgálatok az *iskolai évben csakis szeptember, január és május* hónapban tartatnak. A magánvizsgálatok ideje napi és tanügyi lapokban minden alkalommal közzététetik.

3. Az egyes osztályvizsgálatok és az I. és II. képesítő vizsgálat között egy évnyi időköznek kell lenni.

4. A vizsgálati díj, mely a vizsgálatra való megjelenés napján a vizsgálat megkezdése előtt fizetendő le, osztályonként és szakcsoportonként 40—40 kor. A képesítő vizsgálat díja 50—50 kor.

5. Magán osztályvizsgálatot csak egy egész szakcsoportnak (l. a szabályzat II. fejezetét) minden tárgyából lehet tenni, külön egyes körökből vagy épen egyes tárgyakból magán osztályvizsgálatot tenni nem lehet; hasonlóan minden tárgyból kötelező a vizsgálat (így: a földrajzi gyakorlatokból, gyakorlati tanításból, német nyelvi társalgásból, rajzból stb. is). Írásbeli vizsgálat teendő: a magyar és német nyelvből s irodalomból, a mennyiségtani tárgyakból, tanítási tervezetből. A praktikumokból gyakorlati vizsgálat teendő. Vagyis a magán osztályvizsgálatnál az érvényben lévő tanterv összes tárgyai kötelezők, hasonló minőségben és mértékben, mint az az intézet rendes hallgatóitól megköveteltetik.

6. A polg. isk. tanítóképző minden szakcsoportját felölelő részletes tanterv a fentemlített egyetemi nyomdában kapható. A terv ára 68 fillér.

7. Megjegyzendő, hogy magánvizsgálati engedélyért csak azok folyamodhatnak, akik megelőzőleg már valamely nyilvános iskolánál egy évig mint tanítók működtek. Az érettségi bizonyítvánnyal folyamodók ezenkívül az elemi tképzőben előadott összes paedagógiai tárgyakból felvételi vizsgálatot tartoznak tenni (l. a külön-bözeti felvételi vizsgálatot, III.)

8. Azok, akik középiskolai érettségi bizonyítvány alapján kérik felvételüket a Paedagógiumba, az előírt *külön-bözeti* felvételi vizsgálatot tartoznak letenni.

9. Kivételképen azok is tehetnek polgári iskolai tanítói képesítő-vizsgálatot, akik az egyetemen hallgattak, esetleg középiskolai (alap-, szak-) vizsgálatot tettek; ezek tanulmányainak elbírálását, illetőleg beszámítási módját, vizsgálatra bocsáttatásuk feltételeit a szabályzat értelmében azonban esetről-esetre, mindenkor a vallás- és közoktatásügyi miniszter dönti el.

III.

A külön-bözeti felvételi vizsgálat tárgyai.

Azok részére, akik középiskolai érettségi bizonyítvány alapján kérik felvételüket a Paedagógiumba, az előírt *külön-bözeti* felvételi vizsgálat tárgyai a következők:

I. a *lélektanból* a neveléstani vonatkozások (a tanterv szerint: a lelki élet ismeretének fontossága a nevelés szempontjából, különös tekintettel a gyermekkorra; a gyermeki lélek fejlődési korszakainak összefoglaló áttekintése; a nevelés feladatai; a testi, értelmi és erkölcsi nevelés; családi és iskolai nevelés; kapcsolat a népiskola és a nevelés egyéb tényezői között; a népiskola feladata; nemzeti szellem a nevelésben.).

II. a *népiskolai nevelés- és oktatástan* (a *népiskolai tanterv és utasítások*);

III. a *magyar népoktatásügy szervezete*;

IV. a *nevelés története*.

A vizsgálatra való előkészülés céljából valamennyi tárgyból bármelyik, népiskolai tanítóképző-intézet részére engedélyezett és jelenleg használatos tankönyv használható.

4893

TARTALOM:

	Lap
Történeti visszapillantás	3
Az 1915—16. tanév nevezetesebb eseményei	7
Az intézet közvetlen tanügyi főhatósága	47

A) Polgári iskolai tanítóképző-intézet.

I. Tanári kar	48
A tanári kar irodalmi munkássága az 1915/16. tanévben	57
II. Hallgatóság	62
Rendes hallgatók névjegyzéke	62
A r. hallgatók táblás kimutatása a vallás és születéshely és év szerint	63
Elvezett ösztöndíjak	64
Magán osztályvizsgálatot tett jelöltek névjegyzéke	65
Magán osztályvizsgálatot tevők táblás kimutatása a vallás és születéshely szerint	66
Az 1915/16. tanévi tantárgy beosztás	67
III. Ifjúsági egyesületek	69
I. Segítő egyesület	69
II. Ifjúsági kör	69
IV. Az intézettel kapcsolatban lévő bizottság	70
Orsz. felső nép- és polgári iskolai tanítóvizsgáló-bizottság	70
Táblás kimutatás az I. képesítő vizsgálatról	72
Táblás kimutatás a II. képesítő vizsgálatról	72
Táblás kimutatás a mellék- szakcsoportokról	73
Az 1914—15. tanévben polgáriskolai tanítói oklevelet nyertek névsora	73

B) Gyakorló polgári iskola.

I. Az 1915/16. iskolai év története	74
II. Tanári kar	76
III. Tanulóság	79
Rendes tanulóknak osztályonkénti névsora	79
Táblás kimutatás a rendszer tanulókról vallás és születéshely szerint	81
Magántanulók névsora	81
Táblás kimutatás a magántanulókról vallás és születéshely szerint	81
IV. A gyakorló polgári iskolában használt könyvek jegyzéke	82

C) Elemi tanítóképző-intézeti tanárjelölti Apponyi-kollégium.

I. Vezetőség	84
II. Kollégiumi tagok	86
III. Vizsgáló bizottságok	86
IV. Az oklevelet nyertek névsora	88

D) Függelék.

I. Felvétel a polgári iskolai tanítóképző-intézetbe	89
II. Magánúton való végzés a polgári iskolai tanítóképző-intézetben	91
III. Pedagógiai különbözeti vizsgálat	93

10
11
12
13

14
15
16
17
18
19

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

30
31
32
33
34
35
36
37
38

39
40
41
42

43
44
45

3.-Ft

